

Kristus a jeho zákon

2/2014

PRŮVODCE STUDIEM BIBLE

Obsah

1. Zákony v Kristově době
2. Kristus a Mojžíšův zákon
3. Kristus a tradice
4. Kristus a zákon v Kázání na hoře
5. Kristus a sobota
6. Kristova smrt a zákon
7. Milost a zákon
8. Kristův zákon
9. Kristus, zákon a evangelium
10. Kristus, zákon a smlouvy
11. Apoštolové a zákon
12. Kristova církev a zákon
13. Kristovo království a zákon

Za materiály ke studiu sobotní školy je zodpovědné oddělení sobotní školy při Generální konferenci Církve adventistů sedmého dne a oddělení sobotní školy při Česko-Slovenské unii. Text materiálů byl při překladu upraven podle pravidel dohodnutých s oddělením sobotní školy při Generální konferenci

Kristus a jeho zákon

Průvodce studiem Bible

Autor: Keith Augustus Burton

Šéfredaktor: Clifford R. Goldstein

2. čtvrtletí 2014

Foto: Marcio Silva, Photos.com

Grafická úprava a sazba Grafické Studio

Vydala Církev adventistů sedmého dne

Vytiskla tiskárna ARTRON, s. r. o., Boskovice

Vydání první, Praha 2014

ISBN 978-80-905133-5-8

ISSN 0409-3208

Úvod

„Od chvíle, kdy v nebi začal velký spor, se satan snaží odstranit Boží zákon.“ (GC 582; VDV 378)

Boží zákon je podstatou jeho vlády, vyjadřuje morální celistvost (integritu) vesmíru. Odmítnutí zákona by znamenalo zavržení morálních pravidel, na nichž je postaveno celé stvoření.

Pokud by neexistoval Bůh a život ve vesmíru, potom by nebyly potřeba morální principy. Neznamená to, že by byl vesmír nemorální (tedy porušující morální principy). Byl by amorální (bez morálních principů), protože by nic v celém vesmíru nezjevovalo žádné morální hodnoty (tak jako neukazuje morální hodnoty například kus neživého kamene letícího v pustém vesmíru).

Bůh a lidé však existují. Byli jsme stvořeni jako morální bytosti se schopností dávat a přijímat lásku. A pokud existuje láska, musí být i svoboda. Láska funguje na základě etických principů. Morálka znamená schopnost volby mezi správným a špatným, dobrem a zlem. Zákon definuje, co je dobré a co zlé.

Ve vesmíru takový zákon existuje. „Co tedy máme říci? Že zákon je hříšný? Naprosto ne! Ale hřích bych byl nepoznal, kdyby nebylo zákona. Vždyť bych neznal žádostivost, kdyby zákon neřekl: „Nepožádáš!“ (Ř 7,7).

Morálka nemůže existovat bez zákona – podobně jako neexistuje myšlenka bez mysli. Vesmír je založen na morálních principech, protože Bůh stvořil svobodné bytosti. Ty jsou odpovědné za své myšlení i jednání v kontextu Božího zákona. Pokud by zákon neřikal: Nepožádáš, pak by ani neexistoval hřích žádostivosti, závisti či chamtivosti.

Bůh stvořil lidi jako bytosti, které umějí milovat. Láska nemůže existovat bez svobody – a svoboda je založena na zákoně. Podstatou Boží vlády – a tedy podstatou lásky – je Boží zákon, který je základem svobody. A to je důvod, proč je Boží zákon terčem satanových útoků. Dábel napadá Boží zákon – a tedy Boží charakter; ale současně také svobodu ve vesmíru a základy, na nichž byl stvořen život.

Toto čtvrtletí Průvodce studiem Bible se nazývá Kristus a jeho zákon. Budeme se věnovat Božímu zákonu a jeho podstatě. Soustředíme se na to, proč tak mnoho křesťanů nerozumí vztahu mezi zákonem a milostí, proč se nechali chytit do pasti odmítání platnosti Desatera, a tak nevědomky „zavrhují“ Boží zákon.

Bible mluví jasně: „V tom je totiž láska k Bohu, že zachováváme jeho přikázání; a jeho přikázání nejsou těžká“ (1J 5,3). Spojitost mezi naší láskou k Bohu a zachováváním jeho přikázání je velmi silná. Boha můžeme milovat proto, že žijeme ve vesmíru, v němž může láska existovat. A láska může existovat, protože vesmír je založen na morálních principech. Morálka vychází – alespoň pro nás lidi – z Božího morálního zákona.

Autorem lekcí na toto čtvrtletí je Keith Augustus Burton. Působí jako učitel na Oakwood University v USA, je koordinátorem Centra pro vztahy mezi adventisty a muslimy. Ve své dizertační práci se zabýval úlohou zákona v Pavlově Listu Římanům.

Zákony v Kristově době

Texty na tento týden

L 2,1–5; 14,1–6; Mt 19,16–19; 26,59–62; Žd 10,28.29; Lv 2,14–16; 5,11–13; Ř 13,8–10

Základní text

„Jestliže národy, které nemají zákon, samy od sebe činí to, co zákon žádá, pak jsou samy sobě zákonem, i když zákon nemají.“ (Ř 2,14)

Ve většině společností a kultur platí současně mnoho zákonů. Jsou mezi nimi zákony, které jsou všeobecné a vztahují se na všechny lidi. Mohou to však být i lokálně omezené zákony nebo se mohou vztahovat pouze na jednu skupinu lidí.

Když někdo v prvním století použil slovo „zákon“ (v řečtině „nomos“, v latině „lex“ a v hebrejštině „tóra“), mohl tím mínit jakýkoliv z tehdy platných zákonů. Často jediným rozpoznávacím znamením, o kterém ze zákonů se mluví, byl kontext situace. Proto když budeme v části na čtvrtek studovat, co to znamená zákon, bude nás velmi zajímat kontext, abychom správně pochopili, o který zákon jde.

Lekce na tento týden se zabývá různými druhy zákonů, které existovaly v době, kdy Ježíš působil zde na zemi, a poté v období rané církve. Seznámení s těmito zákony bude tvořit základ pro pochopení Božího morálního zákona – Desatera.

Římské zákony

¹Stalo se v oněch dnech, že vyšlo nařízení od císaře Augusta, aby byl po celém světě proveden soupis lidu. ²Tento první majetkový soupis se konal, když Sýrii spravoval Quirinius. ³Všichni se šli dát zapsat, každý do svého města. ⁴Také Josef se vydal z Galileje, z města Nazareta, do Judska, do města Davidova, které se nazývá Betlém, poněvadž byl z domu a rodu Davidova, ⁵aby se dal zapsat s Marií, která mu byla zasnoubena a čekala dítě. (L 2,1–5)

Osobní studium

Už od počátku své vlády Římané rozpoznali, jak důležité jsou psané zákony pro fungování společnosti. Systém ústavního práva, který vznikl v Římě, je v dnešní době základem fungování právního systému v mnoha demokratických státech.

Řím umožňoval většině podrobených království zachovat větší část svých zákonů a zvyklostí – za předpokladu, že všichni budou dodržovat zákony, které vydal císař a senát. To se samozřejmě týkalo i Josefa a Marie (L 2,1–5).

Hlavním cílem a záměrem římského práva bylo náležité fungování společnosti. Týkalo se tedy nejen fungování vlády, ale upravovalo i jednání v rámci společnosti. Kromě stanovení podmínek pro výběr lidí do veřejných funkcí se římské právo zabývalo i takovými věcmi, jako je cizoložství či vztahy mezi pány a otroky. Mnohé společenské normy se podobaly těm, které měly i okolní národy – včetně Izraele.

Když chceme pochopit kulturu a fungování společnosti, v níž vznikly knihy Nového zákona, musíme zohlednit fakt, že Římská říše vytvářela politické pozadí pro svět, ve kterém žil Ježíš a fungovala raná církev. Mnohému z toho, co čteme v Novém zákoně – včetně smrti Ježíše Krista či uvěznění apoštola Pavla – můžeme lépe porozumět, když budeme vědět, jak fungovala tehdejší společnost. Samozřejmě nemusíme být odborníky na římské dějiny či právo, abychom pochopili otázku spasení. Avšak každé poznání historie nám může pomoci lépe chápat a představit si svět Ježíše a jeho učedníků.

Aplikace

Navzdory Mariině těhotenství i zřetelné Boží ochraně Marie a Josef uposlechli zákon, který vyžadoval, aby se zúčastnili sčítání lidu. Marie již byla v pokročilém stupni těhotenství. Nebylo by vzhledem k této skutečnosti jednodušší zůstat doma? V čem ti může být jejich jednání příkladem ve tvém vztahu k zákonům a občanským povinnostem? O co by bylo jednodušší najít nějakou výmluvu a neuposlechnout. Na druhou stranu je někdy pohodlnější slepě poslouchat zákony a neuvažovat, zda je to správné.

Mojžíšův zákon a správa společnosti

⁵⁹**Velebněží a celá rada hledali křivé svědectví proti Ježíšovi, aby ho mohli odsoudit k smrti.**

⁶⁰**Ale nenalezli, ačkoli předstupovalo mnoho křivých svědků. Konečně přišli dva ⁶¹a vypovídali: „On řekl: Mohu zbořit chrám a ve třech dnech jej vystavět.“ ⁶²Tu velekněz vstal a řekl mu: „Nic neodpovídáš na to, co tihle proti tobě svědčí?“ (Mt 26,59–62)**

²⁸**Už ten, kdo pohrdne zákonem Mojžíšovým, nedojde slitování a propadá smrti na základě svědectví dvou nebo tří svědků. ²⁹Pomyslete, oč hroznějšího trestu si zaslouží ten, kdo zneuctí Božího Syna a za nic nemá krev smlouvy, již byl posvěcen, a tak se vysmívá Duchu milosti. (Žd 10,28.29)**

Osobní studium

Přestože byl izraelský národ v době novozákonních událostí pod římskou nadvládou, měli židovští vůdci ve své pravomoci záležitosti, které se týkaly jejich náboženství a zvyků (Sk 18,15). Zákonodárným sborem, který měl na zodpovědnost vydávání židovských zákonů a dohled nad jejich dodržováním, byla židovská velerada – Sanhedrin (J 11,47; Sk 5,27). Sanhedrin se skládal ze 71 mužů, kteří byli vybráni ze soudců, kněží a rabinů. V čele stál velekněz. Sanhedrin sloužil zároveň jako nejvyšší soud. Do jeho kompetence spadalo dohlížení na židovské zvyky, tradice a zákony.

Židovské zákony, které se týkaly správy společnosti, vycházely z Mojžíšova zákona – tedy z příkazů a principů, jež jsou zaznamenány v pěti knihách Mojžíšových. V době Ježíše Krista byl sice židovský národ v područí Římanů, přesto v náboženských otázkách a zvycích byl stále používán Mojžíšův zákon. A právě v těchto případech rozhodoval Sanhedrin.

Nový zákon uvádí několik případů, jak byl Mojžíšův zákon uplatňován. Všechny se vážou k občanským záležitostem – od židů se očekávalo, že budou platit chrámovou daň (Mt 17,24–27; Ex 30,13), rozvody se řídily podmínkami, které stanovil Mojžíš (Mt 19,7; Dt 24,1–4), lidé dodržovali nařízení související s levirátním manželstvím, kdy se vdova bez syna měla provdat za bratra svého manžela (Mt 22,24; Dt 25,5), chlapci byli osmý den obřezáváni (J 7,23; Lv 12,3) a smilníci měli být ukamenováni (J 8,5; Dt 22,23.24).

Aplikace

Jaké důležité principy jsou obsaženy v textech v Mt 26,59–61; Žd 10,28 a Dt 17,2–6? Co se v nich můžeš dozvědět o biblickém pojetí spravedlnosti?

Přečti si také některé ze zákonů, které se nacházejí v pěti knihách Mojžíšových. Mnohé z nich se nám dnes zdají být přinejmenším nezvyklé (např. Dt 21). Uvažuj nad tím, kdo je autorem těchto zákonů. Jaký vliv mají texty, kterým úplně nerozumíš, na tvou důvěru v Boha? Důvěruješ mu ve všem?

Obřady v Mojžíšově zákoně

¹⁴Jestliže přineseš Hospodinu přidavnou oběť raných plodů, přineseš klasy pražené na ohni a drčené zrní z nového obilí jako přidavnou oběť svých raných plodů. ¹⁵Přidáš k ní olej a položíš na to kadidlo. To bude přidavná oběť. ¹⁶Kněz obrátí v obětní dým jako připomínku hrst rozdrčeného zrní s olejem i všechno kadidlo. To bude ohnivá oběť Hospodinu. (Lv 2,14–16)

¹¹Jestliže není s to dát ani dvě hrdličky nebo dvě holoubata, přinese ten, kdo zhřešil, jako dar desetinu éfy bílé mouky v oběť za hřích; nepoleje ji olejem a nedá na ni kadidlo, protože to je oběť za hřích. ¹²Donese ji kněz a kněz z ní vezme plnou hrst na připomínku a na oltáři ji obrátí v obětní dým jako ohnivé oběti Hospodinovy. To bude oběť za hřích. ¹³Pro hřích, jehož se čímkoli z toho dopustil, vykoná za něho kněz smířící obřady, a bude mu odpuštěno; zbytek oběti bude patřit knězi jako při oběti přidavné. (Lv 5,11–13)

Osobní studium

Kromě zákonů, které se týkaly fungování společnosti, byl součástí Mojžíšova zákona tzv. ceremoniální zákon. Ten se soustřeďoval na svatyni a její obřady. Jeho cílem bylo představit Izraelcům plán spasení a upozornit je na příchod Mesiáše. Prostřednictvím obřadů ve svatyni se uskutečňovalo smíření. Ceremoniální zákon vlastně obsahoval obřady, jež byly předobrazem Ježíšova díla smíření za hříchy jeho lidu (Ex 30,10–16; Lv 1,1–9; 2,14–16; 5,11–13).

„Ceremoniální zákon vydal Kristus. Dokonce i v době, kdy už neměl být zachováván, prohlašuje velký apoštol Pavel tento zákon za slavný a hodný svého božského Původce. Kouř kadidla, který spolu s modlitbami Izraele stoupal vzhůru, představuje Kristovu spravedlnost, která jediná může způsobit, aby byla hříšníkova modlitba Bohem přijata. Krvácející oběť na oltáři svědčila o Vykupiteli, který přijde. Takto byla uprostřed temnoty a odpadnutí uchováвана v srdcích lidí živá víra až do skutečného příchodu zaslíbeného Mesiáše.“ (PP 367; NUD 172)

Ceremoniální systém sloužil jako symbol budoucí reality – Ježíšova příchodu, smrti a velekněžské služby. Když Kristus ukončil svou službu na zemi, ceremoniální systém s oběťmi, obřady a svátky již nebyl potřebný (Žd 9,9–12). Přestože se dnes již neřídíme tímto obřadním zákonem, může jeho studium pomoci hlouběji proniknout do podstaty plánu spasení.

Aplikace

Služba ve svatyni se soustřeďovala okolo obětování zvířat. Tyto oběti ukazovaly na Ježíše. I dnes je velmi důležité, abychom si stále znovu připomínali, že spasení jsme jen díky Ježíši Kristu, který za nás zemřel. Proč je tak důležité, abychom si tuto skutečnost připomínali? Jaký vliv to má na tvůj život a tvé vnímání hříchu?

Rabínské zákony

¹Jednou v sobotu vešel Ježíš do domu jednoho z předních farizeů, aby jedl u jeho stolu; a oni si na něj dávali pozor. ²Tu se před ním objevil nějaký člověk stížený vodnatelností. ³Ježíš se obrátil na zákoníky a farizeje a otázal se jich: „Je dovoleno v sobotu uzdravovat, nebo ne?“ ⁴Oni však mlčeli. I dotkl se ho, uzdravil jej a propustil. ⁵Jim pak řekl: „Spadne-li někomu z vás syn nebo vůl do nádrže, nevytáhne ho hned i v den sobotní?“ ⁶Na to mu nedovedli dát odpověď. (L 14,1–6)

Osobní studium

Kromě Mojžíšových zákonů byly v novozákonním období důležité i zákony a nařízení rabínů. Rabíni byli jakýmsi akademickým proudem farizeů. Zodpovídali za to, aby byly Mojžíšovy zákony správně chápány a aby je lidé brali vážně. Rabíni našli v Tóře (pěti knihách Mojžíšových) 613 zákonů (včetně 39, které se vztahovaly na sobotu). Tyto zákony tvořily základ pro jejich nařízení. Zákony Tóry tak byly postupně doplňovány a vysvětlovány ústní tradicí, která se odvolávala na výklady nejvýznamnějších rabínů.

Souhrn židovského náboženského práva, které tvořily biblické zákony a jejich rabínský výklad (později přibyl Talmud – soupis rabínských diskuzí), se nazývá halacha (což znamená chodit či kráčet). Halacha měla ústní podobu. Rabíni byli přesvědčeni, že pokud se lidé budou držet jejich učení, budou „chodit“ po cestě, která je vyznačena vzpomínanými 613 hlavními biblickými zákony. Původní ústní forma byla později zaznamenána a postupně doplňována. Některé z výkladů z prvního století se zachovaly pod názvem midraš, jiné byly zaznamenány v Mišně, sbírce výroků a poučení židovských učenců. Mnoho věřících židů se v průběhu staletí řídilo (a stále řídí) právě těmito sbírkami.

Přestože Ježíš byl mnohokrát obviněn, že porušuje sobotu zázračným uzdravováním (např. L 14,1–6; J 9), nikde se ve Starém zákoně nedočteme, že by bylo uzdravování v sobotu zakázáno. To nám ukazuje na problémy, kterým Ježíš čelil při rozhovorech s náboženskými vůdci. Někdy můžeme být v pokušení dívat se na tehdejší nepsané zákony s pohrdáním (zejména pokud byly zneužívány proti Ježíši). Problém však nebyl v samotných nařízeních, ale spíše v duchu, v jakém je vůdcové národa vykládali a používali pro útoky proti Kristu. Přestože tato nařízení byla často vykládána a dodržována zákonicky, v halaše měla silný duchovní základ a jejich cílem bylo vnést duchovní rozměr do každodenního života – i do těch nejběžnějších lidských činností.

Aplikace

Jak se můžeš naučit vnímat, že i zdánlivě bezvýznamná rozhodnutí nebo činy ovlivňují tvou náboženskou zkušenost? Jak se můžeš ujistit, že neděláš podobné chyby jako náboženští vůdci z prvního století, když se snažíš věrně „kráčet po správné cestě“?

Morální zákon

¹⁶A hle, kdosi k němu přišel a zeptal se ho: „Mistře, co dobrého mám dělat, abych získal věčný život?“ ¹⁷On mu řekl: „Proč se mě ptáš na dobré? Jediný je dobrý! A chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání!“ ¹⁸Otázal se ho: „Která?“ Ježíš odpověděl: „Nebudeš zabíjet, cizoložit, krást, křivě svědčit, ¹⁹cti otce a matku, miluj svého bližního jako sám sebe.“ (Mt 19,16–19)

⁸Nikomu nebuďte nic dlužni, než abyste se navzájem milovali, neboť ten, kdo miluje druhého, naplnil zákon. ⁹Vždyť přikázání „nezcizoložíš, nezabiješ, nepokradeš, nepožádáš“ a kterákoli jiná jsou shrnuta v tomto slovu: „Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.“ ¹⁰Láska neudělá bližnímu nic zlého. Je tedy láska naplněním zákona. (Ř 13,8–10)

Osobní studium

Římské zákony, Mojžíšův zákon a rabínská nařízení měly zásadní vliv na židy v prvním století. Přesto však žilo mnoho židů mimo území tehdejší Palestiny, dokonce i mimo území Římské říše. Mnoho z těchto zákonů nehrálo v jejich životě žádnou úlohu, některé jen okrajovou. Avšak každý, kdo se hlásil k judaizmu, resp. k následování Boha Izraele, bral vážně Desatero.

Desatero přinášelo izraelskému národu etický systém, který udržoval a zaručoval jejich prosperitu. Bible používá pro vyjádření tohoto vztahu metaforu smlouvy. Smlouva není jednostranný vztah, není to diktát, nejde o Bohem vynucené požadavky. Smlouva vyjadřuje oboustranný vztah, kde každá ze stran má své povinnosti vůči druhé straně. Poslušnost Izraele vůči přikázáním nebyla ani tak otázkou podřízení se Boží vůli a autoritě, byla to spíše odpověď na Boží lásku.

Desatero bylo pro židy v prvním století důležitější než všechny ostatní zákony. I farizeové, kteří se učili všech 613 zákonů Tóry, vnímali Desatero jako prioritní. Oddíl Mišny (sbírky výroků a poučení židovských učenců), který se nazývá Tamid (5:1), obsahuje příkaz ke každodennímu hlasitému opakování deseti přikázání. I Ježíšův současník, filozof Filón z Alexandrie, který se snažil spojit řeckou a židovskou filozofii, napsal celou knihu o centrálním postavení Desatera mezi ostatními biblickými zákony.

I autoři Nového zákona vnímali důležitost Desatera pro Boží lid. A přestože se v některých z dalších lekcí budeme věnovat tomu, jak se Ježíš díval na tehdy platné právní systémy, hlavní důraz bude kladen na jeho vztah k deseti přikázáním, jež se také často nazývají jako morální zákon.

Aplikace

Co říkají texty v Mt 19,16–19; Ř 13,8–10 a Jk 2,8–12 o úloze Desatera v životě Ježíšových následovníků? Jaké místo má Desatero ve tvém životě? V čem ovlivňuje tvé každodenní rozhodování a konání? Když se řídíš Desaterem, co je tvojí motivací? Cítíš se jako zákoník, nebo spíše jako někdo, kdo následuje Boží zákon jako odpověď na Boží lásku vůči tobě? Proč?

Podněty k zamyšlení

„Kdyby Adam nepřestoupil Boží příkaz, nikdy by nebyl ustanoven ceremoniální zákon. Poselství evangelia bylo nejprve dáno Adamovi v příslibu, že potomek ženy rozdrtil hadovi hlavu. Toto poselství bylo postupně předáváno po celé generace – přes Noema, Abrahama a Mojžíše. Poznání Božího zákona a plán spasení obdržel Adam s Evou od samotného Krista. Starostlivě udržovali důležité zaslíbení a ústně ho předávali svým dětem a dětem svých dětí. Tímto způsobem se uchovalo poznání Božího zákona.“ (1SM 230)

Otázky k rozhovoru

- 1. Už dlouho před tím, než Mojžíš zaznamenal zákon, kterým se později izraelský národ řídil, existovaly v Egyptě či Babylonu právní systémy řízení společnosti, které byly v některých případech podobné Božímu zákonu. Zákony jsou často postaveny na morálních základech. To znamená, že mají vést lidi k tomu, aby nedělali zlé činy. A naopak – povzbuzují je k činění dobra. Odkud různé kultury a společnosti získaly vědomí dobra a zla?*
- 2. Jak koncept dobra a zla ovlivňuje otázku Boží existence? Pokud by neexistoval Bůh, kde by se vzalo vědomí dobra a zla? Odkud by mohlo vědomí dobra a zla pocházet, pokud ne od Boha?*
- 3. O „zákoně“ mluvíme v různých souvislostech. Známe fyzikální zákony (gravitační zákon), mezinárodní zákony, daňové zákony... Co mají všechny tyto zákony společného? V čem se odlišují? Jaké jsou důsledky jejich porušení? A jaké nám to přinese výhody, když je budeme respektovat? Jak vám principy fungování zákonů mohou pomoci lépe pochopit Desatero a to, jak funguje v životě člověka?*
- 4. Uvažujte společně nad tématem z oddílu na středu. V čem bychom měli být jako sbory a církve opatrní, abychom neudělali stejnou chybu jako někteří židovští náboženští vůdci z prvního století tím, že budeme k biblickému poselství přidávat věci, které v něm nejsou, a tím nakládat na sebe i ostatní povinnosti, jež od nás Bůh nikdy neočekával?*

Kristus a Mojžíšův zákon

Texty na tento týden

Gn 17,7-12; L 2,21-24.41-52; J 5,1; Sk 1,3-5; Mt 5,17-20; 17,24-27

Základní text

„Kdybyste opravdu věřili Mojžíšovi, věřili byste i mně, neboť on psal o mně.“ (J 5,46)

Až příliš často se v rámci křesťanství zdůrazňuje Ježíšův negativní postoj vůči židovskému náboženství. Toto politováníhodné nepochopení pomáhalo v průběhu staletí (a stále pomáhá) živit antisemitismus se všemi jeho zrůdnými projevy. Je pravdou, že Ježíš ostře kritizoval zneužívání náboženství a pranýřoval pyšné náboženské vůdce, nikdy však nevyřkl nic proti víře či náboženství jako takovému. Vždyť i On vedl lidi k víře, dokonce je původcem pravé víry.

V neposlední řadě nám záznam o Ježíšově životě a službě – jak ho přinášejí evangelia – ukazuje, že Ježíš byl věrným židem, který byl spjat s židovskou kulturou – od svého narození až po poslední dny svého života na této zemi.

Jako každý věrný žid prvního století se Ježíš podřizoval Mojžíšovu zákonu. Věděl, že Bůh inspiroval Mojžíše, aby zapsal slova smlouvy (zákony). Cílem těchto zákonů a pravidel bylo vytvoření společnosti, která by odrážela (reflektovala) Boží charakter a byla majákem pro okolní národy. Ježíš věrně žil podle zákona, podíííl se mu. Jeho návštěvy v chrámu, slavení svátků či placení daní ukazovaly na věrnost zákonu, o němž věděl, že bude zanedlouho naplněn prostřednictvím jeho smrti a služby v nebesích.

Tento týden se budeme podrobněji zabývat zákony, jimž se Ježíš podřizoval a podle kterých žil.

Obrízka a zasvěcení Hospodinu

⁷ „Smlouvu mezi sebou a tebou i tvým potomstvem ve všech pokoleních činím totiž smlouvou věčnou, že budu Bohem tobě i tvému potomstvu. ⁸ A tobě i tvému potomstvu dávám do věčného vlastnictví zemi, v níž jsi hostem, tu celou zemi kenaanskou. A budu jim Bohem.“ ⁹ Bůh dále Abrahamovi řekl: „Ty i tvoje potomstvo budete mou smlouvu zachovávat ve všech pokoleních. ¹⁰ Znamením mé smlouvy mezi mnou a vámi i tvým potomstvem, kterou budete zachovávat, bude toto: Každý mezi vámi, kdo je mužského pohlaví, bude obřezán. ¹¹ Dáte obřezat své neobřezané tělo a to bude znamením smlouvy mezi mnou a vámi. ¹² Po všechna pokolení každý, kdo je mezi vámi mužského pohlaví, bude osmého dne po narození obřezán, doma zrozený i koupený za stříbro od kteréhokoliv cizince, který není z tvého potomstva.“ (Gn 17,7–12)

²¹ Když uplynulo osm dní a nastal čas k jeho obřízce, dali mu jméno Ježíš, které dostal od anděla dříve, než jej matka počala. ²² Když uplynuly dny jejich očistování podle zákona Mojžíšova, přinesli Ježíše do Jeruzaléma, aby s ním předstoupili před Hospodina – ²³ jak je psáno v zákoně Páně: „vše, co je mužského rodu a otvírá život matky, bude zasvěceno Hospodinu“ – ²⁴ a aby podle ustanovení Zákona obětovali dvě hrdličky nebo dvě holoubata. (L 2,21–24)

Osobní studium

Když Bůh uzavíral smlouvu s Abrahamem, slíbil mu, že se stane „otcem mnohých národů“ (Gn 17,4; B21). Abraham měl tehdy 99 roků, Izmael už byl mladík a Izák se stále ještě nenarodil. Abraham dostal příkaz, aby se on i všichni ostatní muži nechali obřezat. A od té doby se měli nechávat obřezávat všichni chlapi v osmi dnech po narození (Gn 17,9–12). Obrízka byla znamením smlouvy, kterou Bůh uzavřel s Abrahamem. Obrízka se osmý den po narození vykonávala i v sobotu (Lv 12,3; J 7,22).

Marie a Josef byli vybráni jako Ježíšovi rodiče pro jejich zbožnost. Josef je popsán jako „muž spravedlivý“ (Mt 1,19) a o Marii bylo řečeno, že „nalezla milost u Boha“ (L 1,30). Když měl Ježíš osm dnů, jeho rodiče mu dali jméno a nechali ho obřezat – tak jako tomu bylo u všech židovských chlapců.

Neposkvrněný Boží Syn – nyní jako malý chlapec – prochází stejným rituálem, který kdysi ustanovil jako znamení smlouvy mezi Bohem a svým lidem.

Bible říká, že v době, kdy si Bůh Marii vybral jako matku Mesiáše, byla pannou (L 1,27). Ježíš byl dítětem, které „otvírá lůno“ (Ex 13,2). Podle knihy Exodus 13. kapitoly mělo být všechno prvorozené (zvíře i člověk) uprostřed Izraele zasvěceno Hospodinu. Zákon též určoval, že po narození chlapce byla žena ceremoniálně nečistá po období čtyřiceti dnů (při narození děvčátka pak osmdesát dnů – Lv 12,2–5). Na konci tohoto období měla žena přijít ke knězi do svatyně a přinést oběť. Jako zbožní židé Josef a Marie splnili vše, co nařizoval zákon. Udělali vše tak, aby jejich syn nesl znamení smlouvy.

Aplikace

Přečti si text zaznamenaný v L 2,21–24 ve světle Ex 13,2.12 a Lv 12,1–8. Co dalšího se v těchto textech dozvídáš o Josefovi a Marii? Co se od nich můžeš naučit? V čem tě inspiruje jejich jednání?

Židovské svátky

Potom byly židovské svátky a Ježíš se vydal do Jeruzaléma. (J 5,1)

³Jim také po svém umučení mnoha způsoby prokázal, že žije, po čtyřicet dní se jim dával spatřit a učil je o království Božím. ⁴Když s nimi byl u stolu, nařídil jim, aby neodcházeli z Jeruzaléma: „Čekejte, až se splní Otcovo zaslíbení, o němž jste ode mne slyšeli. ⁵Jan křtil vodou, vy však budete pokřtěni Duchem svatým, až uplyne těchto několik dní.“ (Sk 1,3–5)

Osobní studium

Prvním významným obdobím židovského kalendáře byl sedmidenní Svátek nekvašených chlebů. Na jeho začátku se slavil Pesach – Hod beránka (Lv 23,5–8). Tento svátek byl připomenutím vysvobození izraelského národa z egyptského zajetí. Anděl smrti tehdy pominul ta obydlí, jejichž veřeje byly označeny krví beránka. Evangelia popisují tři příležitosti, kdy Ježíš slavil Pesach (L 2,41–43; J 2,13–23; Mt 26,17–20).

Padesát dní po Pesachu následoval Svátek týdnů (šavuot; Lv 23,15.16). V evangeliích je tento svátek označován jako Letnice (řecky pentekosté – padesátý den, v hebrejštině je známý pod názvem Jom ha-bikurim – Den prvního ovoce; Nu 28,26; Sk 2,1). Přestože Písmo neudává důvod pro slavení tohoto svátku, rabínská tradice odkazuje na událost odevzdání Tóry Mojžíšovi na hoře Sínaj. V evangeliích se nenachází zmínka o tom, že by Ježíš slavil tento svátek, ale před svým nanebevstoupením svým učedníkům přikázal, aby čekali v Jeruzalémě na křest Duchem svatým (Sk 1,4.5). Tato událost se odehrála právě o Letnicích (Sk 2,1–4).

Posledními svátky židovského kalendáře byl Den smíření (Jom kipur; Lv 23,27–32) a Slavnost stánků (sukot; Dt 16,13–15). Den smíření představoval čas, kdy byl celý Izrael očištěn od hříchu a lid byl sjednocen s Bohem. Šlo o nejvýznamnější svátek, v němž vrcholila služba ve svatyni. V čase Slavnosti stánků si Izraelci připomínali život a putování po poušti po vyvedení z egyptského zajetí.

Kromě svátků, jež jsou obsaženy v Mojžíšově zákoně, si židé připomínali i další dva svátky, které souvisely s Božími zásahy v dějinách. Prvním z nich je Purim, který připomíná záchranu Izraelců před genocidou, když královna Ester uspěla se svou prosbou u perského krále Achašvéroše. Druhým svátkem je Chanuka, která je známá pod názvem Svátek posvěcení chrámu (J 10,22) či Svátek světel. V čase tohoto svátku se slavilo vítězství při povstání Makabejských ve 2. století př. n. l. a opětovné získání Jeruzaléma a chrámu.

Svátky, které nacházíme v Mojžíšově zákoně, našly své naplnění v Kristově službě. Z jejich studia a poznávání se můžeme mnohé naučit o poselství, které nesly, a o díle, které Ježíš vykonal. Všechny totiž představují Boží zachraňující milost a jeho moc nás vysvobodit.

Aplikace

Přestože dnes už starozákonní svátky aktivně neslavíme, i my si musíme stále znovu připomínat, jaký Bůh je, co pro nás vykonal a co od nás očekává. Jakými způsoby si to můžeme připomínat? Co ti pomáhá zpřítomňovat si Boží zachraňující moc?

Ježíš v chrámu

⁴¹*Každý rok chodívali jeho rodiče o velikonočních svátcích do Jeruzaléma. ⁴²Také když mu bylo dvanáct let, šli tam, jak bylo o svátcích obyčejem. ⁴³A když v těch dnech všechno vykonali a vrátili se domů, zůstal chlapec Ježíš v Jeruzalémě, aniž to jeho rodiče věděli. ⁴⁴Protože se domnívali, že je někde s ostatními poutníky, ušli den cesty a pak jej hledali mezi svými příbuznými a známými. ⁴⁵Když ho nenalezli, vrátili se a hledali ho v Jeruzalémě. ⁴⁶Po třech dnech jej našli v chrámě, jak sedí mezi učiteli, naslouchá a dává jim otázky. ⁴⁷Všichni, kteří ho slyšeli, divili se rozumnosti jeho odpovědí. ⁴⁸Když ho rodiče spatřili, užasli a jeho matka mu řekla: „Synu, co jsi nám to udělal? Hle, tvůj otec a já jsme tě s úzkostí hledali.“ ⁴⁹On jim řekl: „Jak to, že jste mě hledali? Což jste nevěděli, že musím být tam, kde jde o věc mého Otce?“ ⁵⁰Ale oni jeho slovu neporozuměli. ⁵¹Pak se s nimi vrátil do Nazareta a poslouchal je. Jeho matka uchovávala to vše ve svém srdci. ⁵²A Ježíš prospíval na duchu i na těle a byl milý Bohu i lidem. (L 2,41–52)*

Osobní studium

Nový zákon se příliš nezabývá Ježíšovým dětstvím. Jeden ze záznamů, který nám pomáhá pochopit určité souvislosti, je zapsán v L 2,41–52. Ježíš a jeho rodiče navštívili Jeruzalém při svátku Pesach. Přečti si uvedený text a poté se pokus odpovědět na následující otázky:

Jak uvedený příběh ukazuje, že evangelia jsou psána z židovské perspektivy? Jakou úlohu v tomto příběhu sehrává náboženství?

Celá událost se odehrála o svátku Pesach – Hodu beránka. Proč je to důležité pro pochopení tohoto příběhu?

Jak dlouho nemohli rodiče najít Ježíše? Proč je tato zmínka pro čtenáře tak významná?

Přestože byl Ježíš poslušné dítě (víme, že nikdy nepřekročil žádné příkázání – tzn. ani páté), jeho odpověď rodičům se může jevit jako jejich napomenutí. Jakou důležitou skutečnost tato odpověď odhaluje? Co nás to učí o způsobu, jak máme mít uspořádány v životě své priority?

Aplikace

Přečti si ještě jednou text v L 2,51. Co to znamená, že Ježíš „poslouchal“ rodiče? Co ti to říká o Boží ochotě sklonit se k nám – hříšníkům – aby nás zachránil? A co ti to říká o důležitosti podřídit se – ve správném čase a na správném místě?

Daně

24Když přišli do Kafarnaum, přistoupili k Petrovi výběřčí chrámové daně a řekli: „Váš Mistr neplatí chrámovou daň?“ 25On řekl: „Platí!“ Když přišel domů, ještě než promluvil, řekl mu Ježíš: „Co myslíš, Šimone, od koho vybírají pozemští králové poplatky a daně? Od svých synů nebo od cizích lidí?“ 26Když odpověděl: „Od cizích,“ pravil mu Ježíš: „Synové jsou tedy svobodni. 27Ale abychom je nepohoršili, jdi k moři a hod' udici; vytáhni rybu, která se první chytí, otevři jí ústa a najdeš peníz; ten vezmi a dej jim za mne i za sebe.“ (Mt 17,24–27)

Osobní studium

Jak bylo představeno v minulé lekci, Mojžíšův zákon v sobě neobsahoval jen ceremoniální zákon, ale i zákony pro správu společnosti. Ceremoniální zákon ukazoval, že centrem židovského náboženství byla svatyně. V prvním století byl chrám pravděpodobně jediným místem, které dávalo Židům vědomí národní identity.

V době služby Ježíše Krista na této zemi procházel chrám nepřetržitou rekonstrukcí. Přestože nejsou známa přesná časová údobí, víme, že Herodes Veliký začal tento velkolepý projekt už někdy okolo roku 20 před n. l. a chrám byl dokončen až v polovině 60. let n. l. Když Římané viděli, jak vážně berou židé své náboženství, umožnili jim vybírat vlastní daně a poplatky, které pokrývaly chod chrámu. Každý židovský muž od dvaceti let musel při sčítání lidu platit tzv. chrámovou daň ve výši půl šekelu (tj. dvě drachmy) – a to bez ohledu na svou ekonomickou situaci (Ex 30,13; 38,26). Později se vybírání této daně uskutečňovalo pravidelně jednou do roka.

Přečti si text zapsaný v Mt 17,24–27. Co měl Ježíš na mysli, když řekl: „Ale abychom je nepohoršili...“? Jaký princip z tohoto příběhu bychom měli uplatňovat ve svém životě?

Zdá se, že výběřčí chrámové daně cestovali po celé provincii, aby se ujistili, že každý plní svou povinnost zaplatit chrámovou daň. Petrova odpověď výběřčím daně naznačuje, že Ježíš tuto daň pravidelně platil (Mt 17,24.25). Zdá se však, že jako Boží Syn zpochybnil svou povinnost přispívat na údržbu chrámu svého Otce.

„Kdyby Ježíš beze slova daň zaplatil, potvrdil by tím, že ji od něho vymáhají právem, a popřel by tak své božství. Spasitel sice uznal za vhodné požadavku vyhovět, ale vyvrátil jeho oprávněnost. Způsob, jakým si opatřil prostředky na zaplacení, je svědectvím o jeho božství. Jasně ukázal, že je jedno s Bohem a že nepodléhá povinnostem běžného občana.“ (DA 434; TV 278)

Navzdory tomu se Ježíš rozhodl podřídit se autoritám a přikázal Petrovi, aby získal prostředky na daň zázračným způsobem – z úst první vylovené ryby. Takto získaný šekel byl dostatečným obnosem pro zaplacení daně za Ježíše i Petra.

Aplikace

Ježíš platil chrámovou daň, i když věděl, že brzy dojde ke zničení této nádherné stavby (Mt 24,1.2). Co ti to říká o naší povinnosti být věrný v desátkách a darech – bez ohledu na případné pochybnosti, které v souvislosti s různými problémy můžeme mít?

Uplatňování práva

17Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. 18Amen, pravím vám: Dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné písmenko ani jediná čárka ze Zákona, dokud se všechno nestane. 19Kdo by tedy zrušil jediné z těchto nejmenších přikázání a tak učil lidi, bude v království nebeském vyhlášen za nejmenšího; kdo by je však zachovával a učil, ten bude v království nebeském vyhlášen velkým. 20Neboť vám pravím: Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho přesahovat spravedlnost zákoníků a farizeů, jistě nevejdete do království nebeského. (Mt 5,17–20)

Osobní studium

Ježíš byl loajálním občanem, plnil si povinnosti židovského muže – a to i tehdy, když byl jeho život v ohrožení (J 7,1.25.26; 10,31). Kristus tím ukázal, že jeho záměrem nebylo „zrušit Zákon nebo Proroky“.

Přečti si texty v J 8,1–11 a Mt 19,1–9 v kontextu starozákonních oddílů v Dt 22, 23 a 24,1–4. O co šlo v těchto sporech?

Někteří farizeové se snažili udělat vše pro to, aby se jim podařilo Ježíše obvinít z porušování zákona (například J 8,6). Když k němu přivedli ženu, jež byla přistižena při cizoložství, položili mu otázku: „V zákoně nám Mojžíš přikázal takové kamenovat. Co říkáš ty?“ (J 8,5). Je dobré si povšimnout, že Ježíš na jejich otázku přímo neodpověděl. V jeho odpovědi však můžeme zaslechnout, že potvrdil platnost Mojžíšova zákona: „Kdo z vás je bez hříchu, první hod' na ni kamenem!“ (J 8,7). Ježíš neříká, že by žena neměla být ukamenována. Neprotiřečí zákonu. Podaří se mu však nastavit zrcadlo oněm „spravedlivým“ zákoníkům a farizeům, takže i oni vidí svá přestoupení zákona. Dokonce i když Kristus nechává ženu odejít, děje se tak v souladu s Mojžíšovým zákonem: (1) není žalobce a (2) chybí svědkové, kteří by umožnili vykonat spravedlivý soud (Dt 17,6).

V druhém příběhu, v němž jde o rozvod a opětovný sňatek, Ježíš zdánlivě odporuje Mojžíšovu zákonu. Tvrdí totiž, že původně neexistoval důvod pro rozvod (Mt 19,4–6). Když se však farizeové odvolávají na Mojžíšův zákon (Mt 19,7), Ježíš vše uvede na správnou míru. Mojžíš nikde nepřikázal, že se lidé mohou rozvádět. Jediným důvodem, proč Mojžíšův zákon umožňoval rozvod, byla tvrdohlavost lidí (Mt 19,8). Je zřejmé, že i když má Kristus určité výhrady vůči zákonu, nevyhlašuje, že je neplatný, ale spíše vysvětluje jeho podstatu a upozorňuje na ideál a původní záměr, který měl Bůh se svým stvořením. Ježíšovy postoje lidi rozdělovaly – část v něm viděla heretika, většina však rozpoznala, že zákon vysvětluje s takovou autoritou a mocí, které se farizeové a zákoníci ani zdaleka nepřibližovali. Ježíš byl v každé oblasti věrným židem, který se držel Mojžíšova zákona.

Aplikace

Spravedlnost a milost někdy vnímáme jako protipóly, cítíme mezi nimi napětí. Co nám může pomoci najít mezi nimi vyváženost? I když jsme všichni omylní a zápasíme s hříchem, na kterou z těchto stran bychom se měli přiklánět? Proč?

Podněty k zamyšlení

„Židé se měli třikrát do roka shromáždit v Jeruzalémě k oslavě Hospodina. Činili tak na pokyn neviditelného Vůdce Izraele skrytého v oblakovém sloupu. V zajetí nemohli Židé toto ustanovení dodržovat. Když se však vrátili do své země, opět slavnosti obnovili. Bůh si přál, aby si jej lidé při výročních svátcích připomínali.“ (DA 447; TV 285)

„Bylo zcela přirozené, že Josef s Marií viděli v Ježíšovi své vlastní dítě. Každý den trávili spolu a jeho život se v mnoha ohledech ničím nelišil od života ostatních dětí. Bylo tedy nesmírně těžké si uvědomit, že je Synem Božím. Hrozilo jim nebezpečí, že nedocení požehnání, které jim přítomnost Spasitele světa přinášela. Bolest, kterou prožili, když Ježíše ztratili, a jemná výtka v jeho slovech jim měly připomenout svatost jejich poslání.“ (DA 81; TV 48)

Přečtěte si k tématu z knihy Touha věků ještě kapitoly Svátek stánků a Nástrahy nepřátel.

Otázky k rozhovoru

- 1. Uvažujte společně nad tím, že se Ježíš na zemi dobrovolně podřídil zákonům, které kdysi vydal. Co nám to říká o Kristu? Jaký je princip těchto zákonů?*
- 2. Pokuste se vžít do situace Marie a Josefa. Pravděpodobně se jim nedivíme, že nerozuměli úplně všemu, co se dělo s Ježíšem a okolo něho. Je čestné si přiznat, že ani my mnohým věcem nerozumíme. Jak se můžeme naučit důvěřovat – a poslouchat – bez ohledu na naše pochybnosti a nedokonalé chápání Božího jednání?*
- 3. Jak byste odpověděli někomu, kdo by vás přesvědčoval o potřebě světit židovské svátky? (Možná byste mohli začít otázkami: Jak by takové svěcení svátků mělo vypadat, když se tyto svátky soustřeďovaly okolo chrámu, který byl zničen? A proč by měla být obětována zvířata, když všechny oběti našly své naplnění v Kristu?)*

Kristus a tradice

Texty na tento týden

Mt 5,17–20; 15,1–14; 16,1–6; 23,1–7; Dt 5,16; Ef 3,1–6; Ř 10,3

Základní text

„Lid tento ctí mě rty, ale srdce jejich je daleko ode mne; marně mě uctívají, neboť učí naukám, jež jsou jen příkazy lidskými.“ (Mt 15,8.9)

Zakladatel metodizmu John Wesley tvrdil, že teologii každého člověka podmiňují čtyři základní faktory: Písmo, tradice, způsob uvažování a zkušenost. Wesley neřikal, že všechny tyto čtyři složky mají stejný vliv. Ukázal tím, že Bible je sice základem naší víry, ale naše tradice, způsob uvažování a individuální zkušenost výrazně ovlivňují náš výklad Písma. Žádný z těchto dalších faktorů není sám o sobě negativní. I tradice, tedy určité „dědictví“ víry našich předchůdců na cestě s Bohem, pro nás může být velkým požehnáním, díky němuž se můžeme vyhnout chybám a omylům z minulosti. Apoštol Pavel proto vyzýval křesťany: „Stůjte pevně a držte se učení, které jsme vám předali...“ (2Te 2,15; B21). Tradice je zde to, co je „předáváno“. Avšak i tato dobrá křesťanská tradice musí stát na pevném biblickém základě – a tudíž Bibli podléhat. Problém však je, pokud si křesťané cení tradice, způsobu uvažování či vlastní zkušenosti víc než jasného učení Písma.

Tento týden se budeme věnovat tradicím, na nichž zákoníci a farizeové vybudovali mnohé ze svých pravidel. Rabíni původně sepsali tato pravidla s hlubokým respektem k Písmu a vůbec je nenapadlo postavit je na stejnou úroveň jako Písmo. Někteří z jejich horlivých následovníků ale zaměnili priority a namísto Písma upřeli svou pozornost na lidskou tradici.

Na Mojžíšově místě

¹Tehdy Ježíš mluvil k zástupům a svým učedníkům. ²Řekl: „Na Mojžíšově místě se posadili znalci Písma a farizeové. ³Proto plňte a zachovávejte všechno, co vám řeknou, ale neřídte se jejich skutky, protože oni mluví, ale nejednají. ⁴Svazují těžká, neúnosná břemena a nakládají je lidem na bedra, ale sami s nimi nechtějí ani pohnout prstem. ⁵Všechno dělají, jen aby se ukázali před lidmi. Rozšiřují své modlitební řemínky a prodlužují si trásně na šatech. ⁶Milují čestná místa na večerích, přední sedadla ve shromážděních, ⁷zdravení na tržištích, a když je lidé oslovují: „Rabbi!““ (Mt 23,1–7; B21)

Osobní studium

I když se zdá, že zákoníci (znalci Písma – Mt 23,2; B21) a farizeové jsou dvě nezávislé skupiny, které se jakoby náhodou spojily, pravděpodobně alespoň část zákoníků patřila mezi farizeje (Sk 23,9). Farizeové byli jedním z proudů antického judaizmu (jenž vznikl v polovině 2. století př. n. l.). Předpokládá se, že pocházejí ze skupiny chasidim (dosl. zbožní), která se angažovala za makabejského povstání.

Farizeové bránili židovskou víru před helénskými vlivy. Jejich název pocházel z hebrejského „paraš“ (oddělit) a znamená, že byli ti „oddělení“ („perušim“). V období, kdy do Palestiny pronikaly silné pohanské vlivy, farizeové považovali za svou povinnost, aby zabezpečili vzdělání v zákoně u každého židovského muže. V této době byla zvýrazněna úloha rabinů (původně toto označení znamenalo mistr, později je používáno jako učitel).

Ježíš svým výrokem: „Na Mojžíšově místě se posadili znalci Písma a farizeové. Proto plňte a zachovávejte všechno, co vám řeknou, ale neřídte se jejich skutky“ (Mt 23,2.3; B21) potvrdil jejich pozici učitelů lidu. Ležela na nich zodpovědnost za to, že lidé budou vyučováni v poznání zákona.

Většina odkazů na zákoníky a farizeje v Novém zákoně je negativní. Pokud vezmeme v úvahu to, že se někteří z nich podíleli na odsouzení Krista a na pronásledování jeho následovníků, je tento negativní pohled namístě. Zdá se, jako by sledovali lidi, jen aby je mohli nachytat při nějaké chybě a obvinít z porušení zákona. V Mt 23,2–7 nejsou namířeny Ježíšovy výhrady vůči farizeům a zákoníkům proti tomu, co učí (ortodoxie), ale do oblasti praktického života (ortopraxe). Problémem nebylo jejich úsilí přivést lidi k dodržování Mojžíšova zákona, ale jejich vlastní neschopnost a neochota žít podle zákona. Tento obraz farizeů je v Písmu tak častý, že se slovo farizeus dnes používá jako synonymum pro pokrytectví. Farizeové něco jiného říkali, a něco jiného činili. Přestože dělali správnou věc, často to bylo z nesprávných pohnutek.

Aplikace

Přečti si ještě jednou, co Ježíš prohlásil o zákonících a farizejích. Může se ti stát, že budeš mít podobný problém jako oni? Jakou zpětnou vazbu či zrcadlo používáš, abys zjistil, zda tvá víra je upřímná a čestná?

Lidská nařízení

1Tehdy přišli k Ježíšovi z Jeruzaléma farizeové a zákoníci a řekli: 2„Proč tvoji učedníci porušují tradici otců? Vždyť si před jídlem neomývají ruce!“ 3On jim odpověděl: „A proč vy přestupujete přikázání Boží kvůli své tradici? 4Vždyť Bůh řekl: ‚Cti otce i matku‘ a ,kdo zlořečí otcí nebo matce, ať je potrestán smrtí.‘ 5Vy však učíte: Kdo řekne otcí nebo matce: ‚To, čím bych ti měl pomoci, je obětní dar,‘ 6ten již to nemusí dát svému otcí nebo matce. A tak jste svou tradicí zrušili slovo Boží.“ (Mt 15,1–6)

Osobní studium

Přestože farizeové a zákoníci seděli „na Mojžišově místě“, konečnou autoritou pro jejich učení nebyl pouze Starý zákon. Příkazy a zákony, kterými se řídili a jež prosazovali, byly postaveny na výkladech a autoritě předních rabínů. Cílem těchto výkladů nebylo nahradit Písmo, ale doplnit a objasnit ho. Nejprve se šířily ústně, později se začaly zapisovat do knih (svitků).

První známý oficiální spis rabínského práva se objevil na konci druhého století. Tehdy rabín Jehuda ha-Nasi – čelní představitel židovské komunity – působil jako hlavní redaktor Mišny. Věřilo se, že kromě psaného zákona dostal Mojžiš od Boha i ústní zjevení, které se v podobě výroků a tradic předávalo z generace na generaci. Zákony zaznamenané v Mišně odrážely čtyři století rabínské interpretace Písma. Mezi další rabíny, kteří měli vliv na formování Mišny, patřili Hillel a Šammaj – Ježíšovi současníci. Mezi další významné rabíny patřil Gamaliel, který byl Hillelovým vnukem a Pavlovým učitelem (Sk 22,3).

V lekci číslo 1 byly zmíněny rabínské zákony, které se nazývaly halacha (v překladu to znamená „chodit“). Rabíni byli přesvědčeni, že když lidé budou věrně plnit i ty nejmenší zákony a příkazy, budou dodržovat i ty nejdůležitější. Rabínské zákony a nařízení měly být jakousi ohradou, která měla věřící chránit před pádem do hříchu. Problém nastal, když ty nejméně důležité rabínské příkazy či nařízení začaly získávat nepřiměřenou důležitost – až se nakonec nedalo odlišit, co vyžaduje tradice, a co Boží zákon.

O jaký spor šlo v Mt 15,1–5? Nezdá se, že by měl Ježíš problém s tím, že farizeové měli svá vlastní nařízení a pravidla. Byl však proti tomu, aby se vyvyšovaly na úroveň Písma. Žádný člověk nemá autoritu, aby vytvářel náboženská nařízení či zákazy a stavěl je na roveň Božích zákonů. To však neznamená, že by společenství věřících nemohlo vytvářet svá pravidla, která usměrňují chod církve. Praktické výklady či nauky mohou věřícím pomáhat žít podle Boží vůle. Tato lidská nařízení a pravidla však nikdy nesmí být postavena na úroveň Božích přikázání.

Aplikace

Kterými pravidly, tradicemi a zvyky se jako církev adventistů řídíme? Jak je hodnotíš? Jak nám pomáhají v našem životě víry? Jak nám pomáhají žít podle Boží vůle a podle Božích přikázání? A jakou úlohu tato pravidla sehrávají v životě společenství víry?

Tradice otců

⁷ „Pokrytci, dobře prorokoval o vás Izaiáš, když řekl: ⁸ „Lid tento ctí mě rty, ale srdce jejich je daleko ode mne; ⁹ marně mě uctívají, neboť učí naukám, jež jsou jen příkazy lidskými.““ ¹⁰ Svolal zástup a řekl: „Slyšte a rozumějte: ¹¹ Ne co vchází do úst, znesvěcuje člověka, ale co z úst vychází, to člověka znesvěcuje.“ ¹² Tu přišli učedníci a řekli mu: „Víš, že se farizeové urazili, když slyšeli to slovo?“ ¹³ Ale on jim odpověděl: „Každá rostlina, kterou nezasadil můj nebeský Otec, bude vykořeňena. ¹⁴ Nechte je: slepí vedou slepé. A když vede slepý slepého, oba spadnou do jámy.“ (Mt 15,7–14)

Osobní studium

Jak již bylo uvedeno, pravidla a tradice měly lidem pomáhat zachovávat Mojžíšův zákon. Někteří rabíni však na ně kladli tak silný důraz, že přestali rozlišovat mezi tradicí a samotným Mojžíšovým zákonem. Po nějakém čase učení rabínů získalo takovou autoritu, že ho lidé začali považovat za stejně závazné jako Písmo. Když rabíni začali zapisovat své komentáře, nebylo jejich záměrem něco k Písmu přidávat. Až jejich zapálení učedníci považovali zřejmě za svou povinnost šířit tyto myšlenky mezi lidmi.

Na čem je postavena tradice zaznamenaná v Mt 15,1.2? V čem spočívá problém? (Přečti si také texty v Mk 7,1–5 a Mt 15,11.)

Zřejmě bychom v životě měli velké problémy, pokud bychom v Písmu našli přikázání: „Nebudeš jíst jídlo neumytýma rukama.“ Farizeje a zákoníky by to však nepřekvapilo, protože tento příkaz byl obsažen v „tradici otců“ (Mt 15,2). Když konfrontovali Ježíše ohledně „provinění“ učedníků, měli jasno v tom, že učedníci nepřekračují Mojžíšův zákon, ale tradici otců. Vážnost, jakou této „kauze“ přikládali, naznačuje, že pro farizeje to byl velmi vážný náboženský problém.

Důvod pro umývání rukou před jídlem nebyl hygienický (jak by nás mohlo napadnout jako první), ale rituální – problémem byla obřadní nečistota. Zdá se, že farizeům šlo o to, aby se lidé nedotýkali potravy rukama, jež se předtím dotýkaly ceremoniálně nečistých věcí. Mohlo by se totiž stát, že pokud by se dotkli jídla nečistýma rukama, obřadně by se znečistili. Tato tradice byla pro židy důležitá a pocházela zřejmě z aplikace přikázání o umývání rukou a nohou kněžím, kteří měli vstoupit do svatyně (Ex 30,17–21).

Skutečnost, že si farizeové stěžují u Ježíše na jednání jeho učedníků, naznačuje, že Ježíš tuto známou tradici neporušil (Mk 7,3). Ježíš dobře věděl, že farizeové mají tendenci přehánět a zveličovat bezvýznamné věci.

Aplikace

Jaké důležité principy jsou představeny v Iz 29,13.14? V čem jsou tyto principy pro tebe důležité?

Lidská pravidla

1Tehdy přišli k Ježíšovi z Jeruzaléma farizeové a zákoníci a řekli: ²„Proč tvoji učedníci porušují tradici otců? Vždyť si před jídlem neomývají ruce!“³ On jim odpověděl: „A proč vy přestupujete přikázání Boží kvůli své tradici?⁴ Vždyť Bůh řekl: ‚Cti otce i matku‘ a ‚kdo zlořečí otcí nebo matce, ať je potrestán smrtí.‘⁵ Vy však učíte: ‚Kdo řekne otcí nebo matce: ‚To, čím bych ti měl pomoci, je obětní dar,‘⁶ ten již to nemusí dát svému otcí nebo matce. A tak jste svou tradicí zrušili slovo Boží.“ (Mt 15,1–6)

Cti svého otce i matku, jak ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh, abys byl dlouho živ a dobře se ti vedlo na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh. (Dt 5,16)

1Děti, poslouvejte své rodiče, protože to je spravedlivé před Bohem. ²„Cti otce svého i matku svou“ je přece jediné přikázání, které má zaslíbení: ³„aby se ti dobře vedlo a abys byl dlouho živ na zemi.“ (Ef 6,1–3)

Osobní studium

„Lidé nahrazují Boží požadavky svými vlastními nařízeními dodnes. Dokonce i křesťané se drží zvyků a ustanovení, která nejsou podložena ničím jiným než tradicí jejich předků. Boží přikázání jsou vytlačována lidskými. Lidé lpějí na svých tradicích, ctí své zvyky a nenávidí každého, kdo jim ukazuje, že se mýlí... Bůh nás vyzývá, abychom místo autority takzvaných církevních otců přijali slovo věčného Otce, Pána nebe i země.“ (DA 398; TV 252)

Přečti si ještě jednou text v Mt 15,3–6 společně s Ex 20,12; Dt 5,16 a Ef 6,2.

Když farizeové záutočili na Ježíše ohledně umývání rukou, předpokládali, že jim odpoví přímo na jejich obvinění. Ježíš jim však odpověděl svým typickým a unikátním způsobem – protiotázkou, která šla k podstatě věci. Kristus chtěl jejich pozornost zaměřit na to, že problémem není umývání rukou či odevzdávání darů, ale povyšování lidských pravidel nad Boží normy. Farizeové by jistě uměli logicky obhájit svůj postoj k umývání rukou. Stejně tak dobře by dokázali zdůvodnit, že finanční prostředky pro své rodiče raději zasvěti jako dar Bohu, aby tak dokázali svou lásku a oddanost Hospodinu. Farizeové mohli považovat argumenty pro své jednání za rozumné a logické. Nevzali však vážně jeden důležitý princip: Bůh od lidí nechce, aby jej milovali podle vlastních představ a pravidel. Bylo jistě chvályhodné, že farizeové usilovali o pořádek a svatý život, tato snaha však nikdy neměla zastínit Boží vůli. Farizeové si neuvědomovali, že oněch 613 zákonů zaznamenaných v Mojžíšově zákoně si neprotiřečí, ale existuje mezi nimi soulad. A tak chybný důraz farizeů na „tradici otců“ zpochybňoval Boží slovo (Mt 15,6).

Aplikace

Umiš rozlišit, co je Božím zákonem, a co je lidským výkladem a tradicí? Jak se to dá rozlišit? Co ti v tom může pomoci? U kterých pravidel si nejsi úplně jistý, zda jsou Božím příkazem, nebo tradicí? Jak je možné v takových případech najít správnou odpověď?

Větší spravedlnost

17Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. 18Amen, pravím vám: Dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné písmenko ani jediná čárka ze Zákona, dokud se všechno nestane. 19Kdo by tedy zrušil jediné z těchto nejmenších přikázání a tak učil lidi, bude v království nebeském vyhlášen za nejmenšího; kdo by je však zachovával a učil, ten bude v království nebeském vyhlášen velkým. 20Neboť vám pravím: Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho přesahovat spravedlnost zákoníků a farizeů, jistě nevejdete do království nebeského. (Mt 5,17–20)

Nevědí, že spravedlnost je od Boha, a chtějí uplatnit svou vlastní; proto se spravedlnosti Boží nepodřídili. (Ř 10,3)

Osobní studium

Pokud by byl verš v Mt 5,20 vytržen z kontextu, mohlo by se zdát, že je výzvou, abychom žili tak spravedlivě jako zákoníci a farizeové, případně ještě více. Je to opravdu obsahem Ježíšových slov? Jak již bylo řečeno, farizeové a zákoníci vyvýšili lidskou tradici nad Boží zákon. Ježíš jim ukázal, že jejich učení a jednání v podstatě zpochybňuje Boží slovo a činí jej nevěrohodným. I když měli zákoníci a farizeové dobrou snahu, mnozí z nich upadli do pokrytectví, protože jimi představovaná pravidla nebylo možné praktikovat v reálném životě.

Když se podíváme na kontext – tedy na to, co se v daném příběhu dělo – je možné pochopit skutečný smysl Ježíšových slov. I proto mohli říci: „Kdo by tedy zrušil jediné z těchto nejmenších přikázání a tak učil lidi, bude v království nebeském vyhlášen za nejmenšího; kdo by je však zachovával a učil, ten bude v království nebeském vyhlášen velkým“ (Mt 5,19). Farizeové byli tak soustředěni na lidská nařízení a pravidla, že přestupovali Boží zákon. Jejich spravedlnost byla založena na jejich vlastním úsilí – a proto nemohla fungovat, nebyla reálná, neměla v Božích očích žádnou cenu. Prorok Izajáš napsal: „Všechna naše spravedlnost je jako poskvrněný šat“ (Iz 64,5).

Spravedlnost, o níž Kristus hovořil, vyrůstá ze srdce. Ve sporu o umývání rukou Ježíš ukázal na omyl farizeů citátem z proroka Izajáše: „Tento lid přibližuje se ke mně ústy a ctí mě svými rty, ale svým srdcem se ode mne vzdaluje“ (Iz 29,13). Bohu jde o víc než o naše slova, gesta či činy.

Ježíš touží po tom, abychom přijali nabízený dar milosti. Chce, aby mocné působení Ducha svatého proměňovalo náš život. Jen tak může naše spravedlnost převýšit spravedlnost zákoníků a farizeů. Nejde o počítání dobrých skutků a dodržení pravidel, ale o víru v Krista a přijetí jeho spravedlnosti. Tato spravedlnost vyvěrá z úplného podřízení se Boží vůli a z následování Krista.

Aplikace

Jak ti text v Ř 10,1–3 pomáhá pochopit, co je to skutečná spravedlnost?

Podněty k zamyšlení

„Všichni, kdo uznávají lidskou moc, církevní zvyky či tradice otců, by měli mít na paměti Kristova varovná slova: ‚Marně mě uctívají, neboť učí naukám, jež jsou jen příkazy lidskými.‘ (Mt 15,9)“ (DA 398; TV 252)

Přečtěte si k tématu z evangelia Matouše 23. kapitolu a z knihy Touha věků kapitoly Ježíš a tradice a Naposledy v chrámu.

Otázky k rozhovoru

- 1. Které tradice jsou v naší církvi? Jaké tradice má váš sbor? Proč je důležité rozpoznat je a pojmenovat jako tradice? Proč jsou tradice důležité? Jakou v našem společenství sehrávají úlohu? Které tradice mají univerzální dosah a které jsou místně ohraničené?*
- 2. „Věřící často umožňují nepříteli pracovat skrze ně právě tehdy, když mají být plně zasvěceni Bohu a sloužit jeho dílu. Neuvědomují si, jak daleko zašli z cesty spravedlnosti. Živením ducha kritiky a rep-tání a ducha farizejské zbožnosti a pýchy zarmucují Ducha Božího a výrazně brzdí práci Božích poslů.“ (9T 125) Jak mohou věřící „nevědomky“ sejít z cesty spravedlnosti? Co můžeme jako jednotlivci i jako společenství udělat, abychom se nechytily do pasti zákonictví a ospravedlňování sama sebe?*
- 3. Zamyslete se nad bohoslužbou ve vašem sboru. Proč probíhá právě takovým způsobem? Jaké je zdůvodnění jednotlivých částí (písně, sbírka, různé druhy modliteb, čtení z Písma, kázání...)? Co se můžete ze způsobu vaší bohoslužby naučit o vlivu tradice na naši víru? Je tradice nevyhnutelně špatná? Kdy se tradice stává nebezpečnou?*

Kristus a zákon v Kázání na hoře

Texty na tento týden

Mt 5,17–48; 1J 3,15; Ř 7,24; Lv 19,11–13; Dt 23,22–24

Základní text

„Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. Amen, pravím vám: Dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné písmenko ani jediná čárka ze Zákona, dokud se všechno nestane.“ (Mt 5,17.18)

Když mluvíme o Kázání na hoře, většinou máme na mysli blahoslavenství. Ježíšovo kázání je však zaznamenáno ve třech kapitolách Matoušova evangelia (5–7). (Pravděpodobně stejné kázání, byť zkrácené, zaznamenává také Lukášovo evangelium v šesté kapitole.) Celé kázání můžeme rozdělit na čtyři základní části. (1) Na začátku jsou zaznamenána blahoslavenství (Mt 5,1–12). (2) V druhé části přirovnává Ježíš křesťany ke světlu a soli (Mt 5,13–16). (3) V dalším oddíle přináší Kristus nový a hlubší pohled na zákon (Mt 5,17–48). (4) Poslední část, která je nejdelší (Mt 6,1–7,23), přináší Ježíšovo učení o tom, jak by měl vypadat život křesťana. Celé kázání je pak zakončeno podobenstvím o dvou stavitelích (Mt 7,24–27), jež zdůrazňuje důležitost poslušnosti v tom, co nám Bůh skrze své slovo říká.

Tento týden se budeme věnovat třetí části Kázání na hoře (Mt 5,17–48), která je často také nazývána jako „antiteze“ – tedy přirovnání či vysvětlení protikladem. Soustředíme se na to, co nám tyto texty říkají o Božím zákoně.

Ani jediné písmenko, ani jediná čárka

¹⁷Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. ¹⁸Amen, pravím vám: Dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné písmenko ani jediná čárka ze Zákona, dokud se všechno nestane. ¹⁹Kdo by tedy zrušil jediné z těchto nejmenších přikázání a tak učil lidi, bude v království nebeském vyhlášen za nejmenšího; kdo by je však zachovával a učil, ten bude v království nebeském vyhlášen velkým. ²⁰Neboť vám pravím: Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho přesahovat spravedlnost zákoníků a farizeů, jistě nevejdete do království nebeského. (Mt 5,17–20)

Osobní studium

V čem se podle textu v Mt 5,17–20 odlišuje Ježíšův postoj k zákonu od postoje farizeů? Jak bys vlastními slovy vyjádřil Ježíšův postoj k zákonu?

Ježíš začíná tuto část Kázání na hoře ujištěním, že nepřišel „zrušit Zákon nebo Proroky“ (Mt 5,17). Přestože to není výslovně zmíněno, můžeme v těchto slovech vidět odkaz na Starý zákon (Mt 7,12; 11,13; 13,35; Ž 78,2; L 16,16; Sk 13,15; 24,14; Ř 3,21). Ježíš nikdy nezpochybňoval Písmo, které zjevovalo vůli jeho Otce – i když jej z toho jeho protivníci obviňovali. Ježíšovým cílem bylo „naplnit“ Zákon a Proroky – ne je odmítnout či odstranit.

Slovo přeložené jako naplnit (pléroó) znamená i vyplnit, dovršit, učinit úplným, ale také „naplnit po okraj“. Na význam slova „naplnit“ v kontextu Ježíšových slov se můžeme podívat ze dvou úhlů. První se zaměřuje na Ježíše jako na naplnění Písma (L 24,25–27; J 5,39). Bezprostřední kontext textu ukazuje i druhý pohled – Ježíš nepřišel odstranit zákon (nebo dokonce celé Písmo), ale ukázat jeho podstatu, odhalit jeho skutečný význam.

Ježíš se zaměřuje přímo na zákon (Mt 5,17). Jako kdyby věděl, že lidé se ho jednou budou snažit obviňovat z rušení zákona, upozornil své posluchače, že dokud bude trvat nebe a země, bude existovat i zákon – „dokud se všechno nestane“ (Mt 5,18).

Zákon je pro Ježíše tak důležitý, že prohlašuje: „Kdo by tedy zrušil jediné z těchto nejmenších přikázání a tak učil lidi, bude v království nebeském vyhlášen za nejmenšího“ (Mt 5,19). Nerespektování a zlehčování Božího zákona má tedy důsledky. Ježíš upozorňuje, že mu nejde o formální spravedlnost zákoníků a farizeů, ale o spravedlnost, jež vyvěrá ze srdce, které miluje Boha a touží konat jeho vůli.

Aplikace

Čím je pro tebe Boží zákon? Jak ho prožíváš ve svém životě? Které části Božího zákona považuješ za nejdůležitější? A které části považuješ za druhořadé? Proč? Jak se to prakticky projevuje ve tvém životě?

Vražda

²¹Slyšeli jste, že bylo řečeno otcům: „Nezabiješ! Kdo by zabil, bude vydán soudu.“²²Já však vám pravím, že již ten, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu; kdo snižuje svého bratra, bude vydán radě; a kdo svého bratra zatracuje, propadne ohnivému pecku.²³Přinášíš-li tedy svůj dar na oltář a tam se rozpomeň, že tvůj bratr má něco proti tobě,²⁴nech svůj dar před oltářem a jdi se nejprve smířit se svým bratrem; potom teprve přijď a přines svůj dar.²⁵Dohodni se se svým protivníkem včas, dokud jsi s ním na cestě k soudu, aby tě neodevzdal soudci a soudce žalárníkovi, a byl bys uvržen do vězení.²⁶Amen, pravím ti, že odtud nevyjdeš, dokud nezaplatíš do posledního haléře. (Mt 5,21–26)

Kdokoliv nenávidí svého bratra, je vrah – a víte, že žádný vrah nemá podíl na věčném životě. (1J 3,15)

Osobní studium

Když Ježíš oznámil svůj záměr naplnit a obhájit zákon, začal vysvětlovat, co znamená spravedlnost, jež „přesahuje spravedlnost zákoníků a farizeů“ (Mt 5,20). Začal připomenutím šestého přikázání (Ex 20,13) a shrnutím, co říká Mojžíšův zákon o důsledcích (trestu) za jeho porušení (Ex 21,12; Lv 24,17).

Šesté přikázání nezahrnuje všechny případy, které je možné charakterizovat jako zabití. Když došlo k neúmyslnému zabití, mohl viník utéci do útočištného města a získat dočasný azyl (Ex 21,13; Nu 35,12). Avšak ten, kdo druhému člověku vzal život úmyslně, byl odsouzen. Ve svém výkladu se Ježíš nezaměřuje na samotný skutek, ale na pohnutky, úmysl člověka, který se tohoto činu dopustil. Může se stát, že někdo připraví o život někoho neúmyslně při nehodě. Avšak ten, kdo připraví někoho o život úmyslně, promyšleně tento čin plánuje. Hřích se tedy udal ještě před samotným skutkem. Mnoho vražd se neuskuteční jen díky nedostatku příležitosti.

Texty v Mt 5,22 a 1J 3,15 ukazují, že v zákoně jde o víc než jen o potrestání zločinu. V Bibli se často zmiňuje vliv slov. Ježíš v Mt 5,21–26 odkrývá hlubší rozměr celého problému. Příčinou ostrých a urážlivých slov je často snaha ponižít druhého člověka, vyvolat v něm negativní pocity, ublížit mu. Ježíšův postoj je jasný: Vinen v vraždy (zabití) je nejen ten, kdo se dopustí zločinu, ale i ten, kdo používá hrubá slova, nenávidí druhého a chová myšlenky na jeho záhubu. Ježíš dává radu, aby lidé vždy hledali smír a soulad. Říká dokonce, že je to nevyhnutelná podmínka účasti na bohoslužbě (Mt 5,23–26).

Aplikace

Jak můžeš aplikovat Ježíšova slova z Mt 5,21–26 do svého života? Jak se ti daří žít podle Ježíšových rad? Kristův ideál se může zdát nedosažitelný. Jak ti může pomoci vědomí, že je to právě Kristus, kdo ti chce dát sílu a přikrýt tě svou spravedlností?

Cizoložství

27Slyšeli jste, že bylo řečeno: „Nezcizoložíš.“ 28Já však vám pravím, že každý, kdo hledí na ženu chtivě, již s ní zcizoložil ve svém srdci. 29Jestliže tě svádí tvé pravé oko, vyrví je a odhod' pryč, neboť je pro tebe lépe, aby zahynul jeden z tvých údů, než aby celé tvé tělo bylo uvrženo do pekla. 30A jestliže tě svádí tvá pravá ruka, utni ji a odhod' pryč, neboť je pro tebe lépe, aby zahynul jeden z tvých údů, než aby se celé tvé tělo dostalo do pekla. 31Také bylo řečeno: „Kdo propustí svou manželku, ať jí dá rozlukový lístek!“ 32Já však vám pravím, že každý, kdo propouští svou manželku, mimo případ smilstva, uvádí ji do cizoložství; a kdo by se s propuštěnou oženil, cizoloží. (Mt 5,27–32)

Jak ubohý jsem to člověk! Kdo mě vysvobodí z tohoto těla smrti? (Ř 7,24)

Osobní studium

Další Ježíšovo vysvětlení zákona se soustřeďovalo na podstatu cizoložství. Nejprve cituje sedmé přikázání: „Nezcizoložíš!“ V kontextu Mojžíšova zákona se za cizoložství považovalo, když měl ženatý muž či vdaná žena sexuální poměr s někým jiným než se svým zákonným partnerem (Lv 18,20; 20,10). Zákon jasně stanovil, že obě strany, které se dopustily cizoložství, měly být odsouzené k smrti. Podobně jako v případě šestého přikázání, i nyní Ježíš odkrývá jeho hlubší smysl.

Cizoložství většinou začíná o mnoho dříve, než kdy k němu fyzicky dojde. Tak jako vražda začíná úmyslem někomu ublížit, tak také cizoložství má počátek v okamžiku, když někdo začne žádostivě a chtivě pohlížet na druhou osobu – svobodnou či v manželství – s níž není v manželském svazku.

V Mt 5,29.30 Ježíš zdůrazňuje nebezpečí hříchu. Není radno si zahrávat s pokušením. Ježíš nás vyzývá, abychom se od něj radikálně odvrátili. Metafora o vyrvání oka či utnutí ruky je příliš silná na to, abychom jeho slova brali na lehkou váhu. Ježíš nás vyzývá, abychom udělali vše pro vítězství nad pokušením. Možná to bude vyžadovat změnu zaměstnání, rozloučení se s některými „dobrymi přáteli“ či výrazné přehodnocení vlastních (zlo)zvyků. Tyto změny je však nutné udělat – vždyť jde o věčnost!

Mojžíš dovolil lidem rozvod, přestože věděl, že není součástí původního Božího plánu. Po varování před chtivými pohledy Ježíš vybízí k celoživotní manželské věrnosti a oddanosti.

Apoštol Pavel v Listu Římanům ukazuje, že zápas s hříchem je trvalý – a jen setrvání v Kristu a život v Duchu svatém nás zachraňuje před hříchem (Ř 7,21–8,2).

Aplikace

„Vyloupnutím oka, useknutím ruky se rozumí podřízení naší vůle Bohu. Dobrovolné podřízení vůle Bohu nám často připadá jako vědomé omezování a mrzačení života. Pán Ježíš řekl, že je lepší, aby bylo naše já omezeno, zraněno a zmrzačeno, pokud nám to umožní vstup do věčného života. To, co považuješ za pohromu, je branou k vyššímu zisku.“ (MB 61; MN 40) Jak vnímáš uvedené myšlenky? Jak ti mohou pomoci ve tvém duchovním zápase?

Sliby

³³Dále jste slyšeli, že bylo řečeno otcům: „Nebudeš přísahat křivě, ale splníš Hospodinu přísahy své.“ ³⁴Já však vám pravím, abyste nepřisahali vůbec; ani při nebi, protože nebe je trůn Boží; ³⁵ani při zemi, protože země je podnož jeho nohou; ani při Jeruzalému, protože je to město velikého krále; ³⁶ani při své hlavě nepřisáhej, protože nemůžeš způsobit, aby ti jediný vlas zbělel nebo zčernal. ³⁷Vaše slovo buď „ano, ano – ne, ne“; co je nad to, je ze zlého. (Mt 5,33–37)

¹¹Nebudete krást ani obelhávat a podvádět svého bližního. ¹²Nebudete křivě přísahat v mém jménu, sice znesvětiš jméno svého Boha. Já jsem Hospodin. ¹³Nebudeš utiskovat a odírat svého druha. Výdělek dělníka, kterého si najmeš, nezůstane u tebe do rána. (Lv 19,11–13)

²²Když se Hospodinu, svému Bohu, zavážeš slibem, neotálej ho splnit, neboť Hospodin, tvůj Bůh, to bude určitě od tebe vyžadovat a byl by na tobě hřích. ²³Když se zdržíš slibování, nebude na tobě hřích. ²⁴Budeš bedlivě dodržovat to, co vyřkly tvoje rty a co jsi dobrovolně slíbil Hospodinu, svému Bohu, k čemu ses svými ústy zavázal. (Dt 23,22–24)

Osobní studium

První dvě antiteze („slyšeli jste... já však vám pravím...“) o zabití a cizoložství vycházejí z Desatera. Následující dvě antiteze – o přísahání a odplatě – mají svůj základ v jiných částech Mojžíšova zákona. Oddíl Mojžíšova zákona, z něhož Ježíš citoval, se nachází v části 3. knihy Mojžíšovy, která odsuzuje různé druhy živého a podvodného jednání (Lv 19,11–13). I v tomto případě se Ježíš zaměřuje na pohnutky člověka. Každý, kdo něco slíbí bez toho, aby to plánoval splnit, vědomě se rozhoduje pro hřích.

Přestože se příkázání zaměřené na falešné přísahy dávají často mylně do souvislosti se sliby vůči druhým lidem, tak ve skutečnosti souvisejí spíše se sliby danými Bohu.

Text v Dt 23,21–23 (srovnej s Mt 5,33–37) nemluví o falešné přísaze, ale o falešném slibu, v němž se člověk zaváže dát Hospodinu finanční dar (na Boží dílo). V tomto případě nemusí jít o záměrný podvod. Naopak, tento závazek může vyvěrat z těch nejlepších pohnutek. Ježíš však zná lidskou přirozenost a vyzývá k opatrnosti tam, kde by člověk mohl později litovat svého nepromyšleného slibu.

Ananiáš a Safira (Sk 5,1–11) dali Bohu slib, že peníze utržené za prodej pole odevzdají apoštolům jako svůj dar. Je možné, že je k tomu vedly ty nejlepší pohnutky. Později však své rozhodnutí změnili – a stihl je trest. Jejich příběh je velmi silným příkladem, jak Bůh vnímá tento hřích. Věřící by neměli slibovat to, co není v jejich síle uskutečnit. Křesťan by měl být bezúhonným člověkem, který když řekne „ano“, tak to znamená ano, a jehož „ne“ znamená ne.

Aplikace

Přemýšlej o situacích, kdy jsi něco slíbil (Bohu nebo člověku) a měl nejlepší úmysly tyto sliby splnit – ale nakonec se to nestalo. Jak se můžeš naučit být opatrný při dávání slibů? Jak máš vnímat nedodržené sliby (předsevzetí), které dáváš sám sobě?

Zákon odplaty

³⁸*Slyšeli jste, že bylo řečeno: „Oko za oko a zub za zub.“* ³⁹*Já však vám pravím, abyste se zlým nejednali jako on s vámi; ale kdo tě uhodí do pravé tváře, nastav mu i druhou...* ⁴³*Slyšeli jste, že bylo řečeno: „Milovati budeš bližního svého a nenávidět nepřítele svého.“* ⁴⁴*Já však vám pravím: Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují,* ⁴⁵*abyste byli syny nebeského Otce...* ⁴⁸*Buďte tedy dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec. (Mt 5,38.39.43–45.48)*

Osobní studium

Zdá se, že jednotlivým tématem textu v Mt 5,38–48 je odplata. První část odkazuje na některá přikázání Mojžíšova zákona, která jsou postavena na principu odplaty (zaplacení) za zločin adekvátním trestem. (Tento starověký princip, který se objevuje také například v Chammurapiho zákoníku, bývá někdy v právnickém prostředí označován latinským názvem „lex talionis“ – doslova „zákon odplaty“.)

V mnoha textech Mojžíšova zákona (Ex 21,22–25; Lv 24,17–21; Dt 19,21) je odsouzen pachatel (ten, kdo přestoupil zákon) ke stejnému utrpení jako jeho oběť. Pokud oběť ztratila oko, ruku, nohu či život, tak stejný osud měl potkat i pachatele. Zákon odplaty byl běžný v mnoha starověkých civilizacích. Měl zřejmé odůvodnění – byl postaven na jednoduché aplikaci spravedlnosti.

Cílem tohoto principu bylo omezit velikost odplaty. Hrozilo totiž, že lidé z okolí oběti by usilovali o neadekvátní odplatu či trest. Zákon zaručoval, aby spravedlnosti bylo učiněno zadost, ale aby se nestala další křivda.

Ježíš v Mt 5,38–42 není proti opodstatněnosti zákona odplaty, který požadoval, aby byl viník potrestán za svůj zločin. Kristus se zaměřuje na to, jak by měl křesťan reagovat vůči lidem, kteří se ho snaží zneužít či získat výhodu na jeho úkor. Oběť takového činu by se neměla snažit o okamžitou spravedlivou odplatu. Křesťan by na toto jednání měl reagovat vlídností. To jsme však schopni učinit jen díky Boží milosti, která v nás působí. Ježíš nás touto výzvou vedle k hlubšímu pochopení toho, co znamená být jeho následovníkem.

Poslední protiklad (Mt 5,43–48) se zabývá láskou k přátelům a nenávisť k nepřátelům. Příkaz „budeš milovat svého bližního jako sebe samého“ nacházíme v Lv 19,18. Nikde v Mojžíšově zákoně však nenacházíme text, který by vyzýval k nenávisť vůči nepřátelům. (Jediným náznakem je text v Dt 23,3–7, který však hovoří o konkrétní skupině lidí v určité historické souvislosti.)

V době, kdy Ježíš vyslovil tuto výzvu, byli Židé v područí Římské říše. Ve své vlastní zemi byli považováni za občany druhé kategorie. Pro útlak, který museli snášet, zřejmě považovali svou nenávisť vůči Římanům za oprávněnou. Ježíš však ukazuje na lepší způsob života – dokonce i ve složitě společensko-ekonomické situaci.

Aplikace

Co je smyslem Ježíšových slov, která jsou zaznamenána v Mt 5,44.45? Jak můžeš tato Kristova slova aplikovat ve svém životě? Jak můžeš pomoci někomu, kdo je obětí činů jiného člověka – dokonce i spolupřítele? Znamenají tato Ježíšova slova, že si vše máme nechat líbit a smířit se s jakýmkoliv zacházením?

Podněty k zamyšlení

„Ježíš probírá jedno přikázání po druhém a vysvětluje hloubku a dosah jejich požadavků. Neubírá z nich ani jediné písmenko, ale poukazuje na jejich dalekosáhlý význam. Odhaluje vnější okázalou poslušnost Židů jako osudný omyl. Prohlašuje, že přestoupením Božího zákona je i zlá myšlenka či chtivý pohled. Člověk, který se podílí na sebemenší nespravedlnosti, porušuje zákon a podlamuje svoji morální sílu. Vražda začíná myšlenkou. Ten, kdo ve svém srdci chová nenávist, sestupuje na cestu vraha a jeho oběti urážejí Boha.“ (DA 310; TV 194)

Láska je jednotícím principem Božího zákona. V každé antitezi (přirovnání, protikladu) Ježíš vyzdvihuje princip lásky. Láska odstraňuje zárodky nenávisti vůči bratrovi či sestře; láska buduje plnohodnotný vztah mezi manželi; láska vede křesťany k tomu, aby byli čestní vůči ostatním lidem i vůči Bohu; láska pomáhá člověku, aby reagoval vlídně, i když byl zraněn či využit; láska dává sílu, abychom zacházeli s nepřáteli tak, jak chceme, aby bylo zacházeno s námi.

Přečtěte si k tématu z knihy Touha věků kapitolu Kázání na hoře.

Otázky k rozhovoru

- 1. V textech, které byly probírány v této lekci, Ježíš mnohokrát opakuje: „Slyšeli jste, že bylo řečeno...“ a „Já však vám pravím...“. Ježíš vždy nejprve cituje text Písma. Problém tedy není v textu Písma, ale ve způsobu, jakým mu lidé rozuměli, jak ho vykládali. Co se z toho můžeme naučit o tom, jak přistupujeme k Písmu my? Proč jsme často v pokušení dívat se na věci povrchně, a nehledáme hlubší pochopení toho, čemu věříme?*
- 2. Mnozí věřící dělají chybu v tom, že vytrhávají verše z kontextu. Jedním z těchto textů je i Mt 5,48: „Buďte tedy dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec.“ Jak nám kontext tohoto biblického verše (Mt 5,42–45) ukazuje na důležitost pozorného studia Písma? Jak byste odpověděli člověku, který by se tento text snažil vysvětlovat jako důkaz pro možnost bezhříšného života? O čem text opravdu hovoří? Co říká o Ježíšových následovnících? (Porovnejte tento text s L 6,36 a jeho kontextem.)*
- 3. Jak nám texty, jež jsme studovali (zejména o vraždě a cizoložství) pomáhají pochopit omyl tvrzení, že zákon byl zrušen na kříži?*

Kristus a sobota

Texty na tento týden

Gn 2,2.3; Ex 20,8–11; Sk 17,1–3; 18,4; Mk 2,23–28; 3,1–6; Dt 16,11; Zj 21,1–5

Základní text

„A řekl jim: ‚Sobota je učiněna pro člověka, a ne člověk pro sobotu. Proto je Syn člověka pánem i nad sobotou.‘“ (Mk 2,27.28)

Téměř všechny křesťanské denominace zachovávají neděli jako den odpočinku a bohoslužby (i když většina těch, kteří zachovávají neděli jako den odpočinku, v tomto dni neodpočívá). Zachovávání neděle je dnes mezi křesťany tak samozřejmé, že tento den považují za něco jako „křesťanskou sobotu“.

Nebylo tomu tak vždy. Křesťanství – jako následovník židovského náboženství – neodmítlo všechny symboly judaizmu. Po určitý čas byl jediným pravidlem víry křesťanů pouze Starý zákon. Není žádným překvapením, že problematika alternativního dne bohoslužby se v křesťanství objevila zhruba sto let po Kristově nanebevstoupení. A až ve čtvrtém století se díky výnosu císaře Konstantina stalo pravidlem zachovávání neděle. Žel změnu nepřinesla ani reformace a většina křesťanů světa neděli – přestože podle biblického učení je skutečným sedmým dnem sobota.

Pamatuj na sobotní den

²*Sedmého dne dokončil Bůh své dílo, které konal; sedmého dne přestal konat veškeré své dílo.*

³*A Bůh požehnal a posvětil sedmý den, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo. (Gn 2,2.3)*

⁸*Pamatuj na sobotní den, aby ti byl svatý. ⁹Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci, ¹⁰ale sedmý den je dnem odpočinku, zasvěceným Hospodinu, tvému Bohu. Nebudeš dělat žádnou práci – ty, tvůj syn ani tvá dcera, tvůj otrok ani tvá děvečka, tvé dobytče ani přistěhovalec ve tvých branách. ¹¹V šesti dnech totiž Hospodin učinil nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, ale sedmého dne odpočinul. Proto Hospodin požehnal sobotní den a posvětil jej. (Ex 20,8–11; B21)*

Osobní studium

I když mnoho lidí označuje sedmý den za „židovskou sobotu“, Bible jasně ukazuje, že sobota existovala dříve než židovský národ. Její kořeny sahají až ke stvoření.

V Gn 2,1–3 je popsáno, že Bůh šest dní tvořil nebe a zemi a sedmý den „Bůh požehnal a posvětil“. To ukazuje na významné postavení soboty v díle stvoření. Bůh (který je svatý) přenesl něco ze sebe na sobotu – „chrám v čase“.

V Písmu nacházíme dva mírně odlišné záznamy čtvrtého přikázání – Ex 20,8–11 a Dt 5,12–15. V čem jsou jiné? Nejdůležitějším rozdílem je důvod pro zachovávání soboty. Ve znění čtvrtého přikázání z 2. knihy Mojžíšovy je přímý odkaz na stvoření (Gn 2,3) a skutečnost, že Bůh sobotní den „požehnal a posvětil“. V 5. knize Mojžíšově je důraz položen na zázračné vysvobození izraelského lidu z egyptského zajetí (Dt 5,15). Právě na znění čtvrtého přikázání v 5. knize Mojžíšově stojí přesvědčení mnoha křesťanů, že sobota je platná jen pro židy. Tento názor však pomíjí skutečnost, že čtvrté přikázání zaznamenané v 2. knize Mojžíšově 20. kap. se odvolává na stvoření, během kterého Bůh sobotu daroval celému lidstvu.

Navíc, v Dt 5,15 je zdůrazněno vysvobození z Egypta, které je symbolem naší záchrany v Kristu. Sobota je proto nejen odkazem na stvoření, ale stává se i symbolem spasení, jež získáváme skrze Krista. Tato dvě témata – stvoření a spasení – jsou v Bibli často velmi úzce spojena (Žd 1,1–3; Ko 1,13–20; J 1,1–14). Sobotní den tedy symbolizuje Ježíšovo dílo Stvořitele i Zachránce.

Aplikace

Každý může najít odpočinek v Kristu. Jak ti tvá zkušenost se zachováváním soboty pomáhá najít odpočinek v Kristu?

Čas odpočinku a bohoslužby

¹Dali se cestou, která vede přes města Amfipolis a Apollonii a přišli do Tesaloniky, kde měli Židé synagógu. ²Pavel jako obvykle přišel do jejich shromáždění a po tři soboty k nim mluvil, ³vykládal Písmo a dokazoval, že Mesiáš musel trpět a vstát z mrtvých. „A ten Mesiáš,“ řekl Pavel, „je Ježíš, kterého já vám zvěstuji.“ (Sk 17,1–3)

Každou sobotu mluvil v synagóze a snažil se získat židy i pohany. (Sk 18,4)

Osobní studium

Podle textu v J 1,1–3; Ko 1,16 a Žd 1,2 se Kristus (dávno před svým vtělením) přímo podílel na díle stvoření. Tyto texty zdůrazňují, že všechny stvořené věci vznikly „skrze“ Krista. Apoštol Pavel říká, že Kristus měl svůj podíl na stvoření „světa viditelného i neviditelného“ (Ko 1,16,17). Sobota je součástí „neviditelného“ stvoření. Přestože Kristus měl v procesu stvoření hlavní úlohu, po svém vtělení se podřídil příkázáním svého Otce (J 15,10). Při své pozemské službě se Ježíš mnohokrát stavěl proti některým tradicím a upozorňoval na náboženské praktiky, které byly v rozporu s Boží vůlí. Kdyby chtěl Ježíš změnit příkázání o sobotě, měl mnoho příležitostí to udělat. On však místo toho neustále poukazoval na skutečnou podstatu tohoto příkázání.

Většina starozákonních textů o sobotě mluví o tomto dni jako o „dni odpočinku“. Způsob, jakým dnes rozumíme slovu „odpočinek“, by mohl vyvolávat představu, že bychom měli sobotu strávit kvalitním spánkem a nicneděláním. Přestože spánek ani oddech příkázání o sobotě neporušuje a můžeme si je v sobotu dopřát, skutečný význam slova „odpočívat“ v kontextu soboty je „zastavit se, skončit či přerušit“. Sobota je den, kdy se můžeme zastavit, udělat si přestávku od naší každodenní práce a prožít osobní čas s naším Stvořitelem.

Během Ježíšova života zde na zemi se pravidelná židovská bohoslužba konala v sobotu (L 4,16). Ti, kteří byli v Jeruzalémě, navštěvovali pravidelné bohoslužby v chrámu, kde se konaly jiné úkony než během týdne. Pro Židy, kteří byli mimo hlavní město, byly místem bohoslužby a vzájemného setkávání synagogy.

Protože křesťanství vycházelo z židovství – a Ježíš i apoštolové byli židé, tak je přirozené, že v raném křesťanství se bohoslužby konaly v den určený Desaterem – v sobotu. I dvacet let po Ježíšově nanebevstoupení bylo Pavlovým „zvykem“ navštěvovat v sobotu synagogy (Sk 17,2). Žádný biblický důkaz neukazuje na to, že by první křesťané světili neděli místo soboty.

Co ti texty v Sk 13,14.42.44; 16,13; 17,2; 18,4 a Žd 4,9 říkají o zachování soboty v rané církvi? Je na základě těchto textů možné dojít k závěru, že sobota byla změněna na neděli na počest Ježíšova zmrtných-vstání?

Aplikace

V čem se liší tvůj všední den od soboty? Co ti v sobotu přináší největší požehnání? Jak se připravuješ na sobotu? V čem spočívá tvá duchovní příprava na sobotní bohoslužbu?

Čas radosti

23 Jednou v sobotu procházel obilím a jeho učedníci začali cestou mnout zrní z klasů. 24 Farizeové mu řekli: „Jak to, že dělají v sobotu, co se nesmí!“ 25 Odpověděl jim: „Nikdy jste nečetli, co udělal David, když měl hlad a neměl co jíst, on i ti, kdo byli s ním? 26 Jak za velekněze Abiataru vešel do domu Božího a jedl posvátné chleby, které nesmí jíst nikdo kromě kněží, a dal i těm, kdo ho provázeli?“ 27 A řekl jim: „Sobota je učiněna pro člověka, a ne člověk pro sobotu. 28 Proto je Syn člověka pánem i nad sobotou.“ (Mk 2,23–28)

Na místě, které Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí za přibyték pro své jméno, se pak před Hospodinem, svým Bohem, raduj se svým synem a dcerou, se svým otrokem a děvečkou, s levitou, který je ve tvém městě, a s přistěhovalcem, sirotkem a vdovou ve tvém středu. (Dt 16,11; B21)

Osobní studium

Někteří z těch, kdo zachovávají sobotu, ne vždy rozumějí, v čem spočívá podstata „zachovávání soboty“. Podobně jako farizeové na začátku prvního století, tak i dnes někteří uzavřeli sobotu za „chladné zdi“ pravidel a nařízení. Pro jiné je zase sobota dnem, který se téměř neliší od ostatních dní v týdnu. Sobota má být radostí a potěšením, ne břemenem. Má být dnem, který je svatý.

Rabíni kdysi přidali k příkázání o sobotě seznam 39 aktivit, jež byly v sobotu zakázány (vycházeli z činností, které byly potřebné při stavbě svatyně). Byli přesvědčeni, že pokud se člověk bude držet těchto nařízení, potom bude dokonale zachovávat sobotu. Díky těmto dobře míněným pravidlům se však sobota stala spíše břemenem než svátečním a radostným časem. Vždyť oslava Boha vede k radosti (Dt 16,11–15).

Když Ježíš spolu s učedníky procházeli přes obilné pole, učedníci se rozhodli utišit hlad vymíláním klasů, které tam rostly. Přestože jim toto pole nepatřilo, podle Mojžíšova zákona bylo jejich počínání dovoleno (Dt 23,26). Farizeové však učedníky obvinili, že něco takového není možné v sobotu dělat, protože se podle nich jednalo o sklizení obilí (Ex 34,21). Přestože se podle zprávy v evangeliu Ježíš trháni klasů neúčastnil, postavil se na stranu učedníků. Připomenul farizeům, že když byl David a jeho muži hladoví, jedli dokonce posvátné chleby ze svatyně, což bylo zakázáno.

V Mk 2,27.28 Ježíš řekl, že sobota byla stvořena pro lidi, pro jejich užitek, ne naopak. Sobota nebyla dána, abychom ji uctívali, ale aby vytvořila prostor pro uctívání Boha. Sobota je Božím darem pro všechny lidi. Má přinášet svobodu, ne zotročovat. Sobota vytváří čas a prostor pro hlubší prožívání odpočinku a svobody v Kristu.

Aplikace

Při přemýšlení o sobotě se většinou dává důraz na to, co by se v tento den nemělo dělat. To však není dobrý přístup, v mnohém připomíná postoj farizeů a zákoníků. Zkus uvažovat nad tím, co všechno v sobotu můžeš dělat, abys více vnímal Boží lásku, spravedlnost a milost.

Čas uzdravení

¹Vešel opět do synagogy; a byl tam člověk s odumřelou rukou. ²Číhali na něj, uzdraví-li ho v sobotu, aby jej obžalovali. ³On řekl tomu člověku s odumřelou rukou: „Vstaň a pojď doprostřed!“ ⁴Pak se jich zeptal: „Je dovoleno v sobotu jednat dobře, či zle, život zachránit, či utratit?“ Ale oni mlčeli. ⁵Tu se po nich rozhlédl s hněvem, zarmoucen tvrdostí jejich srdce, a řekl tomu člověku: „Zvedni ruku!“ Zvedl ji, a jeho ruka byla zase zdravá. ⁶Když farizeové vyšli, hned se proti němu s herodiány umlouvali, že ho zahubí. (Mk 3,1–6)

Osobní studium

Když Bůh stvořil svět, podíval se na něj a „viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré“ (Gn 1,31). Vše bylo v každém směru dokonalé. S příchodem hříchu se však začaly ukazovat důsledky zla. Jeho vliv bylo vidět všude. Lidé byli stvořeni k obrazu Božímu, ale i u nich se začaly objevovat nemoci, zkáza a smrt. Často říkáme, že smrt je prostě součástí našeho života. Ve skutečnosti je však smrt popřením života, není jeho součástí. Nikdy nebylo Božím záměrem, abychom měli zkušenost se smrtí.

Vzhledem ke konfliktu ohledně podstaty „spravedlivého“ života, který probíhal mezi Ježíšem a náboženskými vůdci, nebylo překvapivé, že se Ježíšova sobotní uzdravení setkala s dramatickou reakcí.

Každé uzdravení, které Ježíš vykonal v sobotu (Mk 3,1–6; L 13,10–17; J 5,1–9; 9,1–14), ukazuje na skutečný význam soboty. Dříve než Ježíš v synagoze uzdravil muže s ochrnutou rukou (Mk 3,1–6), položil přítomným řečnickou otázku: „Je dovoleno v sobotu jednat dobře, či zle, život zachránit, či utratit?“ (Mk 3,4). Pokud můžeme v sobotu (která je symbolem vysvobození – Dt 5,12–15) zbavit nějakého člověka utrpení či zmírnit jeho bolest, proč by nám v tom mělo něco bránit? Zázrak uzdravení ženy, která se nemohla vzpřímeně postavit (L 13,10–17), je nádherným příkladem osvobození, které sobota přináší. Na kritiku svých protivníků Ježíš opět reagoval protiotázkou: „A tato žena, dcera Abrahamova, kterou držel satan spoutanou po osmnáct let, neměla být vysvobozena z těchto pout v den sobotní?“ (L 13,16).

Téma vysvobození se objevuje i v příběhu uzdravení muže, který byl nemocný již 38 let (J 5,1–9) a při uzdravení nevidomého (J 9,1–14). Když Ježíš odpovídal na výtky představených židovského národa, že uzdravováním porušuje sobotu, tak prohlásil: „Můj Otec pracuje bez přestání, proto i já pracuji“ (J 5,17). Kdyby za těmito uzdraveními nestál Bůh, pak by se nestala. Když jde o zmírnění lidského utrpení, Bůh neodpočívá.

Aplikace

Co se můžeš naučit z chyb náboženských vůdců v těchto příbězích? Všimni si, jak dokážou předsudky zaslepit člověka. Jak se můžeš vyhnout tomu, aby ti vlastní přesvědčení nezabránilo vidět pravdu, která tě přesahuje?

Nové stvoření

¹A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly a moře již vůbec nebylo. ²A viděl jsem od Boha z nebe sestupovat svaté město, nový Jeruzalém, krásný jako nevěsta ozdobená pro svého ženicha. ³A slyšel jsem veliký hlas od trůnu: „Hle, přibyték Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi, ⁴a setře jim každou slzu z očí. A smrti již nebude, ani žalu ani nářku ani bolesti už nebude – neboť co bylo, pominulo.“ ⁵Ten, který seděl na trůnu, řekl: „Hle, všechno tvořím nové.“ A řekl: „Napiš: Tato slova jsou věrná a pravá.“ (Zj 21,1–5)

Osobní studium

Sobota je nejen připomínkou a odkazem na Boží stvořitelské dílo, ale směřuje naši pozornost i na zaslíbení obnovy. Každé uzdravení, které Kristus vykonal v sobotu, zdůrazňovalo Boží obnovující moc. Sobota v sobě jedinečným způsobem spojuje dějiny lidstva – od stvoření až po věčnost. Sobota je připomínkou stvoření i vykoupení.

Bůh na počátku stvořil dokonalý svět. Hřích způsobil, že stvoření je poskvrněno, zničeno. Tento stav však nebude trvat věčně. Klíčovým prvkem v plánu spasení je obnova. Ta se týká nejen země, ale i nás – lidí, kteří jsme byli stvořeni k obrazu Božímu. Na konci času v nás bude tento obraz obnoven – úplně a dokonale. Bůh, který vytvořil naši zem a jehož stvořitelskou moc si každou sobotu připomínáme, naši planetu přetvoří. Bude to nová zem – bez hříchu, bez bolesti, bez smrti.

Jaké poselství o sobotě obsahuje následující text v Iz 66,22.23?

Sobota „zvěstuje, že Kristus, který stvořil všechny věci na nebi i na zemi a který všechno udržuje, je hlavou církve a svou mocí nás smířil s Bohem. Když Bůh mluvil o Izraeli, řekl: „Dal jsem jim také své dny odpočinku, aby byly znamením mezi mnou a jimi, aby věděli, že já Hospodin je posvěcují.“ (Ez 20,12) Sobota je tedy znamením Kristovy posvěcující moci. Je určena každému, koho Kristus posvěcuje. Patří všem, kdo se skrze něho stávají součástí Božího Izraele.“ (DA 288.289; TV 180)

Aplikace

Jaké praktické kroky můžeš udělat, aby tě Bůh mohl proměnit? Která tvá rozhodnutí Bohu v tomto díle pomáhají, a která mu v tom brání?

Podněty k zamyšlení

„Od chvíle, kdy v nebi začal velký spor, se satan snaží odstranit Boží zákon. Aby dosáhl tohoto cíle, vzbouřil se proti Stvořiteli, a poté, co byl vyhnán z nebe, pokračuje ve svém boji na zemi. Od začátku sleduje stále stejný záměr: Oklamat lidi a svést je k přestupování Božího zákona. Ve skutečnosti není podstatné, jakým způsobem tohoto cíle dosáhne – zda se mu podaří svést lidi k odmítnutí celého zákona, anebo zda zavrhnou jen jedno přikázání. Kdo totiž přestupuje ‚jedno přikázání‘, zavrhuje celý zákon; svým vlivem a příkladem se postavil na stranu hříchu, ‚provinil se proti všem‘ (Jk 2,10).“ (GC 582; VDV 378)

Otázky k rozhovoru

1. *Citát od sestry Whiteové nám představuje spor, který probíhá a týká se Božího zákona. Jak se tento spor projevuje ve vztahu křesťanů k sobotě jako součásti Božího zákona?*
2. *Ježíš byl mnohokrát obviněn z toho, že porušuje sobotu (Mk 3,2; L 13,14; J 5,16; 9,16). Zhodnotte uvedená obvinění ve srovnání se zněním přikázání o sobotě (Ex 20,8–11). Co byste odpověděli lidem, kteří tvrdí, že Ježíš porušoval sobotu?*
3. *Uvažujte společně nad vašimi odpověďmi z části na úterý. Na které činnosti máte v sobotu více času než v jiné dny v týdnu?*
4. *Zamyslete se nad svým prožíváním soboty. Čím je pro vás sobota? Je dnem osvobození, odpočinku, nebo dnem omezení, strachu a napětí? Jak se můžete naučit těšit ze soboty, jak nás k tomu vybízí text z knihy proroka Izajáše? „Jestliže v den odpočinku upustíš od svých pochůzek, od prosazování svých zálib v můj svatý den, nazveš-li den odpočinku rozkošným, svatý den Hospodinův přeslavným, budeš-li jej slavít tak, že se vzdáš svých cest, že přestaneš hovět svým zálibám a nepovedeš plané řeči, tu nalezeš rozkoš v Hospodinu, a já ti dovolím jezdit po posvátných návrších země a z dědictví tvého otce Jáкова tě budu živit.“ Tak promluvila Hospodinova ústa.“ (Iz 58,13.14)*

Kristova smrt a zákon

Texty na tento týden

Ř 4,15; 5,13; 6,23; 7,1–11; 8,1–8; 1K 15,54–58; Sk 13,37–39; Ga 3,10–14.21

Základní text

„Právě tak jste se i vy, bratří moji, stali mrtvými pro zákon skrze tělo Kristovo, abyste se oddali jinému, tomu, který byl vzkříšen z mrtvých, a tak nesli ovoce Bohu.“ (Ř 7,4)

Představte si, že jedete svým autem. A jedete výrazně vyšší rychlostí, než je v tom místě dovoleno. Najednou uvidíte ve zpětném zrcátku modré světlo a zaslechnete zvuk sirény. Zpomalíte, zastavíte auto na krajnici a připravíte si doklady. Přejde k vám policista, zeptá se vás, zda víte, jakého přestupku jste se dopustili, požádá vás o doklady a odejde ke svému autu. Vy mezitím uvažujete nad tím, jaká bude výše pokuty, z čeho ji zaplatíte a zda vám to stálo za to. Po chvíli přijde policista zpět a řekne: „Podívejte, vidím jen jeden způsob, jak se můžete vyhnout pokutě – nejen dnes, ale i v budoucnosti. Prostě ten zákon zrušíme a vy už nebudete muset mít obavy, že překročíte rychlostní limit.“

I když toto líčení zní velmi absurdně, podobá se tvrzení, že smrt Ježíše Krista na kříži znamenala odstranění zákona.

Tento týden budeme hledat souvislosti mezi smrtí Ježíše Krista a zákonem.

Stali jste se mrtvými pro zákon

¹Což nevíte, bratří – vždyť mluvím k těm, kteří znají zákon – že zákon panuje nad člověkem, jen pokud je živ? ²Vdaná žena je zákonem vázána k žijícímu manželovi; když však muž zemře, je zproštěna zákona manželství. ³Pokud je tedy její muž naživu, bude prohlášena za cizoložnici, oddá-li se jinému muži. Jestliže však manžel zemře, je svobodná od zákona, takže nebude cizoložnicí, když se oddá jinému muži. ⁴Právě tak jste se i vy, bratří moji, stali mrtvými pro zákon skrze tělo Kristovo, abyste se oddali jinému, tomu, který byl vzkříšen z mrtvých, a tak nesli ovoce Bohu. ⁵Když jsme byli v moci hříchu, působily v nás vášně podněcované zákonem a nesly ovoce smrti. ⁶Nyní, když jsme zemřeli tomu, čím jsme byli spoutáni, byli jsme zproštěni zákona, takže sloužíme Bohu v novém životě Ducha, ne pod starou literou zákona. (Ř 7,1–6)

Osobní studium

Přečti si pozorně text v Ř 7,1–6. Pokus se vlastními slovy shrnout, o čem text hovoří. Zkus přitom vzít v úvahu, co o zákonu říkají ostatní biblické pasáže.

Některé biblické překlady v prvním verši nepřesně uvádějí, že zákon nad člověkem panuje, dokud nezemře. Z toho někteří usuzují, že po znovuzrození se na člověka již zákon nevztahuje. Text však říká, že zákon nad člověkem panuje po dobu jeho života. Důraz je tedy položen na vládu zákona v celém životě člověka.

Příklad z manželského života ukazuje, že každý partner v manželství, který má intimní poměr s někým jiným než se svým manželským partnerem, porušil zákon a dopustil se smilstva. Pouze v případě smrti svého manžela/manželky může druhý bez partnera vstoupit do svazku s jiným člověkem, aniž by porušil zákon.

Někteří využívají této biblické pasáže k argumentaci, že zákon neplatí. Tento text však ve skutečnosti ukazuje, že věřící člověk zemřel zákonu („stali jste se mrtvými pro zákon“) prostřednictvím smrti Ježíše Krista („skrze tělo Kristovo“). Podle Ř 6,6 takto zemřel náš „starý člověk“. Když člověk žije se svým „starým já“, zákon ho odsuzuje. Život v tomto svazku je ubohý (Ř 7,9–11.24). Když však „starý člověk“ zemře, stáváme se svobodnými a vstupujeme do nového svazku – s ukřižovaným a vzkříšeným Kristem (Ř 7,4).

O co tedy vlastně Pavlovi jde? Vzhledem k tomu, že se zákon vztahuje na každého živého člověka, Boží zákon je tedy nevyhnutelně součástí i nového svazku. To, že věřící je oddán Kristu, znamená, že zákon již není prostředkem odsouzení. Kdo uvěří v Krista (a zůstává s ním v živém vztahu), je svobodný od odsouzení zákona, protože ho přikrývá Ježíšova spravedlnost.

Pavel rozhodně neříká, že by Desatero (které kromě jiného ukazuje, co je hřích) bylo zrušeno. To by odporovalo tomu, co je zapsáno v ostatních knihách Bible – včetně jeho vlastních listů. Pavel mluví o našem novém postavení před zákonem, které získáváme prostřednictvím víry v Krista. Zákon je stále závazný, stále platí. Ale toho, kdo věří v Ježíše a kdo zemřel svému „starému já“ a hříchu, zákon nedrží v sevření odsouzení, protože nyní patří Kristu.

Aplikace

Co pro tebe znamená, že tvůj „starý člověk“ zemřel? Jak se to projevuje ve tvém životě? A jak se projevuje, že jsi „oddán Kristu“?

Zákon hříchu a smrti

¹Nyní však není žádného odsouzení pro ty, kteří jsou v Kristu Ježíši, ²neboť zákon Ducha, který vede k životu v Kristu Ježíši, osvobodil tě od zákona hříchu a smrti. ³Bůh učinil to, co bylo zákonu nemožné pro lidskou slabost: Jako oběť za hřích poslal svého vlastního Syna v těle, jako má hříšný člověk, aby na lidském těle odsoudil hřích, ⁴a aby tak spravedlnost požadovaná zákonem byla naplněna v nás, kteří se neřídíme svou vůlí, nýbrž vůlí Ducha. ⁵Ti, kdo dělají jen to, co sami chtějí, tíhnou k tomu, co je tělesné; ale ti, kdo se dají vést Duchem, tíhnou k tomu, co je duchovní. ⁶Dát se vést sobectvím znamená smrt, dát se vést Duchem je život a pokoj. ⁷Soustředění na sebe je Bohu nepřátelské, neboť se nechce ani nemůže podřídit Božímu zákonu. ⁸Ti, kdo žijí jen z vlastních sil, nemohou se líbit Bohu. (Ř 8,1–8)

Osobní studium

Apoštol Pavel ujišťuje věřící, že pro ty, kteří jsou v Kristu, není „žádného odsouzení“. Je to způsobeno „zákonem Ducha“, který nás osvobodil od „zákona hříchu a smrti“. Na první pohled by se mohlo zdát, jakoby Pavel mluvil o dvou protikladech – zákonu Ducha života (Ř 8,1; ČSP) a zákonu hříchu (a smrti). Nejsou to však dva odlišné zákony. Jde stále o tentýž zákon – rozdíl je však v tom, co tento zákon znamená pro člověka před přijetím Krista a po jeho přijetí.

Apoštol Pavel v Ř 7,7–13 vysvětluje úlohu zákona. Pro každého člověka má zákon jiný význam. Ten samý nůž může v rukou chirurga zachraňovat životy, v rukou vraha se však stane vražedným nástrojem. Zloděj, který někomu ukradne peněženku, bude před zákonem stát v jiné pozici než ten, koho má zákon před zlodějem chránit (vlastník peněženky). Ten samý zákon (resp. příkázání) může být označen jako „svatý, spravedlivý a dobrý“ (Ř 7,12), ale současně i jako zákon „hříchu a smrti“ (Ř 8,2). Podobně jako Bůh, který trestá, nepřestává být Bohem lásky, tak ani zákon se nestává hříšným, když ukazuje na hřích a přínáší odsouzení.

Podle Ř 8,5–8 je zákon nástrojem odsouzení pro ty, kteří „dělají jen to, co sami chtějí, tíhnou k tomu, co je tělesné“ (Ř 8,5). To je popis člověka, u něhož převládá „starý člověk“, nechce s ním skoncovat a nemá zájem o vztah s Kristem. Důsledkem je pak to, že se „nemůže líbit Bohu“, stojí totiž proti němu (Ř 8,7).

V Ř 8,7.8 apoštol Pavel zdůrazňuje, že člověk, který má „tělesné smýšlení“ (Ř 8,7; B21), se nechce podřídit Božímu zákonu a Bůh v něm nemůže najít zalíbení. To nemá souvislost se zápasem člověka, který je zaznamenan v Ř 7,13–25, protože tento člověk slouží Božímu zákonu (podřizuje se mu, poslouchá ho) „svou myslí“ (Ř 7,25). Apoštol pravděpodobně ukazuje na ty, kteří svou zkažeností a nepravostí „potlačují pravdu“ (Ř 1,18). Právě pro lidi, kteří jsou ve vzpouře proti Bohu, se zákon stává nástrojem odsouzení (Ř 2,12).

Aplikace

Jaký je tvůj postoj k zákonu, když ho porušuješ?

Moc zákona

Zákon s sebou nese Boží hněv: kde není zákon, není ani přestoupení zákona. (Ř 4,15)

Hřích byl ve světě už před zákonem, ač se hřích nezapočítává, pokud není zákon. (Ř 5,13)

⁷Co tedy máme říci? Že zákon je hříšný? Naprosto ne! Ale hřích bych byl nepoznal, kdyby nebylo zákona. Vždyť bych neznal žádostivost, kdyby zákon neřekl: „Nepožádáš!“⁸ Hřích použil tohoto přikázání jako příležitosti, aby ve mně probudil všechnu žádostivost; bez zákona je totiž hřích mrtev. ⁹Já jsem kdysi žil bez zákona, když však přišel zákon, hřích ožil, ¹⁰a já jsem zemřel. Tak se ukázalo, že právě přikázání, které mi mělo dát život, přineslo mi smrt. ¹¹Hřích použil přikázání jako příležitosti, aby mne oklamal a tak mě usmrtil. (Ř 7,7–11)

⁵⁴A když pomijitelné obleče nepomijitelnost a smrtelné nesmrtelnost, pak se naplní, co je psáno: „Smrt je pohlcena, Bůh zvítězil!“⁵⁵ Kde je, smrti, tvé vítězství? Kde je, smrti, tvá zbraň?“⁵⁶ Zbraní smrti je hřích a hřích má svou moc ze zákona. ⁵⁷Chvála buď Bohu, který nám dává vítězství skrze našeho Pána Ježíše Krista!⁵⁸ A tak, moji milovaní bratří, buďte pevní, nedejte se zvíkat, buďte stále horlivější v díle Páně; vždyť víte, že vaše práce není v Pánu marná. (1K 15,54–58)

Osobní studium

Přečti si uvedené texty a pokus se vlastními slovy vyjádřit, jaká je úloha zákona a jaký vliv má zákon na člověka, který ho porušuje.

Každý nástroj má svůj účel. Tak jako je nůž dobrý na řezání a kladivo na zatlukání hřebíků, zákon se používá pro vymezení a definování hříchu. Pokud by neexistoval Boží zákon, nebylo by možné zjistit, které činy jsou pro Boha přijatelné a které ne. Bez zákona neexistuje hřích. Apoštol Pavel jasně vysvětluje, jak zákon odhaluje zlo hříchu: „Bylo snad to dobré příčinou mé smrti? Naprosto ne! Hřích však, aby se ukázal jako hřích, způsobil mi tím dobrým smrt; tak skrze přikázání ukázal hřích celou hloubku své hříšnosti“ (Ř 7,13).

Pokud budeme číst text zapsaný v 1K 15,54–58 bez souvislosti, můžeme nabýt dojmu, jakoby tyto verše vrhaly určitý negativní pohled na Boží zákon (v. 56). Apoštol Pavel tu však říká jen to, že zákon dává moc hříchu. Pokud to řekneme jinými slovy – zákon „zmocňuje“ hřích tím, že ukazuje na to, co hřích vlastně je. A platí, že „mzdou hříchu je smrt“ (Ř 6,23). Pokud by zákon neexistoval, nebyla by ani smrt, protože by nebylo možné definovat hřích. V 15. kapitole 1. listu do Korintu Pavel neočerňuje zákon, ale ukazuje, že prostřednictvím smrti a vzkříšení Ježíše Krista mohou všichni věřící prožívat vítězství nad smrtí, jež přichází jako důsledek přestoupení zákona.

Aplikace

Kdy ses naposledy provinil vůči sobě (ve smyslu, že jsi přestoupil Boží zákon) tak, že ti to ublížilo? Jak ti tato zkušenost může pomoci pochopit omyl názoru, že po Kristově ukřižování došlo ke zrušení (odstranění, zneplatnění) zákona?

Slabost zákona

³⁷Ten však, kterého Bůh vzkřísil, se neobrátíl v prach. ³⁸Budiž vám tedy známo, bratři, že skrze něho se vám zvěstuje odpuštění všech hříchů, a to i těch, jichž vás nemohl zprostit Mojžíšův zákon. ³⁹Ale v něm je ospravedlněn každý, kdo věří. (Sk 13,37–39)

Bůh učinil to, co bylo zákonu nemožné pro lidskou slabost: Jako oběť za hřích poslal svého vlastního Syna v těle, jako má hříšný člověk, aby na lidském těle odsoudil hřích. (Ř 8,3)

Je tedy zákon proti Božím slibům? Naprosto ne! Kdyby tu byl zákon, který by mohl dát život, pak by vskutku spravedlnost byla ze zákona. (Ga 3,21)

Osobní studium

Jak už bylo řečeno, zákon dává moc hříchu – výsledkem je pak naše smrt. Je však třeba říci i to, že zákon je i velmi bezmocný. Jak může být zákon současně mocný i bezmocný?

I zde je potřeba si uvědomit, že rozdíl není v zákonu, ale v osobě. Toho, kdo si uvědomí, že je hříšníkem, zákon utvrzuje v tom, že stojí proti Bohu a kráčí ke smrti. Když si hříšník uvědomí svou hříšnost, měl by mít snahu začít žít podle zákona a dodržovat ho. Pokud však už jednou zhřešil, je adeptem smrti.

Co říkají texty ve Sk 13,37–39; Ř 8,3 a Ga 3,21 o zákoně a spasení?

Někteří lidé mají neustále pocit, že striktní dodržování zákona jim zabezpečí spasení nebo jim alespoň ke spasení dopomůže. Tento postoj je však v rozporu s biblickým učením. Zákon určuje, co je hřích (Ř 7,7). Zákon však hřích neodpouští – Kristus nám poskytuje odpuštění a my ho přijímáme vírou (Ga 3,24). Apoštol Pavel zdůrazňuje, že zákon, který odhaluje náš hřích, nás nemůže zachránit – právě pro naši hříšnost (Ř 8,3). To může učinit pouze Kristus. Zákon obviňuje hříšníka z hříchu, nemůže ale z hříšníka učinit spravedlivého člověka. Zrcadlo nám ukazuje, co s námi není v pořádku, nemůže to však napravit. „Zákon nemůže osvobodit ty, které odsoudil, nemůže zachránit ty, jež hynou.“ (ST – 10. 11. 1890)

Když pochopíme důvod existence zákona, tak nám to pomáhá porozumět, proč se Ježíš stal obětí smíření za lidstvo. Smrt Ježíše Krista pomáhá obnovit vztah padlých lidských bytostí k Bohu a k jeho „svatému, spravedlivému a dobrému“ zákonu (Ř 7,12). Kristova smrt odhaluje marnost našich snah zachránit se dodržováním zákona. Pokud by nás mohlo zachránit dodržování předpisů a nařízení zákona, Ježíš by nemusel zemřít na našem místě. Dodržování zákona nás však nezachrání.

Aplikace

Přestože v Písmu nacházíme zaslíbení o tom, že Bůh nás bude proměňovat, proč stále znovu selháváme? Jak můžeš dnes vyjádřit vděčnost za to, co pro tebe Kristus vykonal?

Prokletí zákona

¹⁰Ti však, kteří spoléhají na skutky zákona, jsou pod kletbou, neboť stojí psáno: „Proklet je každý, kdo nezůstává věren všemu, co je psáno v zákoně, a nečiní to.“¹¹ Je jasné, že nikdo není před Bohem ospravedlněn na základě zákona, neboť čteme: „Spravedlivý bude živ z víry.“¹² Zákon však nevychází z víry, nýbrž praví: „Kdo bude tyto věci činit, získá tím život.“¹³ Ale Kristus nás vykoupil z kletby zákona tím, že za nás vzal prokletí na sebe, neboť je psáno: „Proklet je každý, kdo visí na dřevě.“¹⁴ To proto, aby požehnaní dané Abrahamovi dostaly v Ježíši Kristu i pohanské národy, abychom zaslíbeného Ducha přijali skrze víru. (Ga 3,10–14)

Mzdou hříchu je smrt, ale darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu. (Ř 6,23)

Osobní studium

Kromě Krista mají všechny lidské bytosti osobní zkušenost s nákazou Adamova hříchu – neposlušností vůči Bohu. Nikdo nemůže tvrdit, že žije dokonalý, spravedlivý život. V Písmu nacházíme příklady těch, kteří byli Bohu výjimečně blízko (Henoch či Daniel) – přesto nikdo z nich nebyl bez hříchu. „Skrze jednoho člověka totiž vešel do světa hřích a skrze hřích smrt; a tak smrt zasáhla všechny, protože všichni zhřešili.“ (Ř 5,12; podívej se také na Ř 3,22.23; Ga 3,10) Zákon totiž vyžaduje úplné podřízení se – a to kromě Krista nikdo nebyl schopen uskutečnit.

V čem spočívá prokletí zákona? (Ř 6,23; Gn 2,17; Ez 18,4) Každý člověk je od narození pod kletbou zákona. (David dokonce zdůrazňuje, že jsme hříšní už od našeho početí.) Protože zákon nestanovuje nějakou „tlustou čáru“, od níž by se naše minulé hříchy už nepočítaly, osudem nás všech je smrt. Apoštol Jakub situaci vykresluje ještě bezútěšněji – přestoupení jakéhokoliv přikázání je porušením všech přikázání (Jk 2,10). Odplatou za hřích je smrt – a tu není možné nějak odstupňovat (na „menší“ a „větší smrt“).

Když pochopíme, v jak beznadějně situaci je člověk „pod kletbou“, vede nás to k vděčnosti za velkou Boží lásku. „Bůh však prokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus za nás zemřel, když jsme ještě byli hříšní“ (Ř 5,8). Je to Kristus, který „nás vykoupil z kletby zákona tím, že za nás vzal prokletí na sebe“ (Ga 3,13).

Aplikace

Text v Ga 3,10 by se dal srozumitelněji přeložit takto: „Ti, kteří se spoléhají na své záslužné skutky při plnění zákona, jsou pod kletbou.“ Kletbou je to, že zákon nás nemůže ospravedlnit – a my jsme proto odsouzeni k smrti. Jak ti uvědomění této pravdy pomáhá lépe pochopit, co pro tebe Kristus udělal? Jak se tvá vděčnost za dar milosti projevuje ve tvém vztahu k druhým lidem?

Podněty k zamyšlení

„Zákon vyžaduje spravedlnost – čistý život, dokonalou povahu. Toho člověk není schopen. Nemůže dostat požadavkům Božího svatého zákona. Kristus však přišel na svět jako člověk, žil svatým životem a zjevil světu dokonalou povahu. Nabízí ji jako dar všem, kdo o ni stojí. Nabízí svůj život za život lidí. Boží shovívavost odpouští lidem spáchané hříchy. Navíc Kristus propůjčuje lidem Boží vlastnosti. Proměňuje lidskou povahu k Božímu obrazu, vytváří velkolepé dílo duchovní síly a krásy. V životě člověka, který věří v Krista, se naplňuje spravedlnost zákona. Bůh může být ‚spravedlivý a ospravedlňuje toho, kdo žije z víry v Ježíše‘ (Ř 3,26)“. (DA 762; TV 490)

Smrt Ježíše Krista velmi jasně ukazuje na trvalou platnost Božího zákona. Když Adam s Evou zhřešili, Bůh mohl zrušit svůj zákon a neukládat trest za porušení tohoto zákona. To by však pro všechny obyvatele naší planety znamenalo bídnou existenci naplněnou bezzákonností. Místo toho se Bůh rozhodl poslat na svět svého Syna jako náhradu za nás. On na sebe vzal – místo nás – spravedlivý trest za hřích, tak jak to vyžadoval zákon. Prostřednictvím smrti Ježíše Krista může celé lidstvo stát před Bohem v úplně jiné situaci. Každému z nás mohou být díky Ježíši Kristu odpuštěny jeho hříchy. Bůh se na nás díky tomu dívá jako na dokonalé.

K tématu si můžete přečíst kapitolu Význam Ježíšovy oběti v knize Touha věků.

Otázky k rozhovoru

- 1. Mnoho náboženství učí, že na konci života budou váženy dobré a zlé skutky člověka – a to rozhodne, jaký osud ho čeká po smrti. Co je na tomto uvažování špatného?*
- 2. Ježíš, který je roven Bohu, zemřel za naše hříchy. Můžeme k tomu něco přidat? Můžeme nějak ovlivnit naši záchranu? Co nám to říká o smyslu a moci smrti Ježíše Krista?*
- 3. Pokuste se najít další důvody, které by vyvracely mylný názor, že zákon byl zrušen na kříži. Když lidé říkají, že zákon byl na kříži zrušen, co přesně a která přikázání mají na mysli?*

Milost a zákon

Texty na tento týden

Ř 5,12.21–23; 6,15–23; 7,21–25; 10,1–4; Ga 3,19–24

Základní verš

„Vždyť Kristus je konec zákona, aby spravedlnosti došel každý, kdo věří.“ (Ř 10,4)

„Neboť cílem Zákona je Kristus k ospravedlnění každého věřícího.“ (Ř 10,4; JER)

V jednom známém časopisu byla celostránková reklama, která obsahovala text: „Staň se nesmrtelným!“ Samozřejmě to byla nadsázka, která měla zaujmout. Vysvětlovala to další věta: „Zanechte svůj odkaz tak, že darujete finanční prostředky nadaci, která je ve vašem jménu bude rozdělovat potřebným.“

Otázkou, co bude po smrti, ale i jaký vliv má vědomí smrti na život člověka, se zabývají mnozí vědci, filozofové, teologové i spisovatelé. I když zmíněná reklama neměla skutečnou odpověď na nesmrtelnost, tak přinášela alespoň velmi nedokonalý způsob, jak se může člověk vyrovnávat s nesmrtelností.

Nový zákon přináší jedinou cestu, jak je možné dosáhnout nesmrtelnosti – prostřednictvím víry v Ježíše Krista. Tento způsob je znovu a znovu stavěn proti snaze zasloužit si věčný život zachováváním zákona. To samozřejmě neubírá na důležitosti zákona a neumenšuje to výzvu žít v souladu se zákonem. Poslušnost zákona není v rozporu s milostí. Poslušnost však přichází jako odpověď na udělenou milost, ne jako předpoklad pro její přijetí.

Tento týden se budeme věnovat vztahu mezi milostí a zákonem.

Kde se rozmohl hřích

¹²Skrze jednoho člověka totiž vešel do světa hřích a skrze hřích smrt; a tak smrt zasáhla všechny, protože všichni zhrěšili ... ¹⁹Jako se neposlušností jednoho člověka mnozí stali hříšníky, tak zase poslušností jednoho jediného mnozí se stanou spravedlivými. ²⁰K tomu navíc přistoupil zákon, aby se provinění rozmohlo. A kde se rozmohl hřích, tam se ještě mnohem více rozhojnila milost, ²¹aby tak jako vládl hřích a přinášel smrt, vládla ospravedlněním milost a přinášela věčný život skrze Ježíše Krista, našeho Pána. (Ř 5,12.19–21)

Osobní studium

Již bylo zmíněno, že zákon ukazuje na hřích, ale nemůže nás zachránit od důsledků hříchu. Vysvobodit nás může pouze Ježíš Kristus.

Jak je v Ř 5,12–21 vysvětleno poselství o Boží milosti?

V tomto textu je neustále propojován hřích a smrt. Apoštol Pavel staví hřích a smrt na jednu rovinu a zdůrazňuje jejich vzájemnou spojitost. Hřích – přestoupení Božího zákona – vede ke smrti.

Když v Ř 5,20 vstupuje na scénu zákon, tak se „rozmohlo provinění“ – v tom smyslu, že bylo odhaleno, co vše je hřích. To však naštěstí není všechno. Místo toho, aby se naplnil přirozený důsledek hříchu – smrt, tak apoštol Pavel zdůrazňuje: „Kde se rozmohl hřích, tam se ještě mnohem více rozhojnila milost“ (Ř 5,20). Není až tak důležité, jak velký je hřích, protože Boží milost je větší a může od hříchu očistit každého, kdo se ve víře dovolává Božího zaslíbení. Většina biblických překladů textu 1J 3,4 hovoří o tom, že hřích je „porušení“ (ČEP) či „přestoupení“ (BK) zákona, což může omezovat naše pochopení hříchu na pouhé přestoupení nařízení Desatera. Řecké slovo „anomía“, které zde Jan použil, má však ještě širší význam. Doslovně by se dalo přeložit jako „bezzákonnost“, tedy odmítání respektování Boha a jeho zákona. Proto zde například ČSP překládá v podobném duchu, byť mírně parafrázovaně: „Hřích je svévole.“ Tedy vše, co se staví proti Bohu, vše, co ho nerespektuje, je hřích. I když tedy ještě nebylo Desatero zjeveno, tak Adam s Evou, když jedli ze zakázaného stromu, přestoupili Boží příkaz (Gn 2,16.17) a tím zhrěšili. A právě tento hřích prvního člověka způsobil prokletí hříchu u všech dalších následujících generací (Ř 5,12.17.21).

V protikladu k Adamově nevěře a neposlušnosti stojí Ježíšova věrnost Bohu a jeho zákonu. Díky Kristu máme skutečnou naději na věčný život. Navzdory pokušení Ježíš nikdy nezhřešil (Žd 4,15). V Listu Římanům Pavel vyzdvihuje Ježíšovu poslušnost. Díky Kristu můžeme přijímat milost, odpuštění a věčný život (Ř 5,18–21). Ježíš – druhý Adam – zachoval zákon a prolomil prokletí hříchu. Svou spravedlnost uděluje všem, kteří v něj věří. Člověk odsouzený na smrt vinou hříchu prvního Adama může díky přijetí spravedlnosti druhého Adama – Ježíše – dostat dar života.

Aplikace

Odpuštění kterého z tvých hříchů v tobě vyvolává největší vděčnost za dar Boží milosti?

Milost a zákon

¹⁵**Co z toho plyne? Máme snad hřešit, protože nejsme pod zákonem, ale pod milostí? Naprosto ne!**
¹⁶**Víte přece, když se někomu zavazujete k poslušné službě, že se stáváte služebníky toho, koho posloucháte – buď otročíte hříchu, a to vede k smrti, nebo posloucháte Boha, a to vede k spravedlnosti.** ¹⁷**Díky Bohu za to, že jste sice byli služebníky hříchu, ale potom jste se ze srdce přiklonili k tomu učení, které vám bylo odevzdáno.** ¹⁸**A tak jste byli osvobozeni od hříchu a stali jste se služebníky spravedlnosti.** ¹⁹**Mluvím názorně z ohledu na vaši lidskou slabost: Jako jste se dříve propůjčovali k službě nečistotě a nepravosti k bezbožnému životu, tak se nyní dejte do služby spravedlnosti k posvěcení.** ²⁰**Když jste byli služebníky hříchu, měli jste svobodu od spravedlnosti;** ²¹**jaký jste tehdy měli užitek z toho, zač se nyní stydíte? Konec toho všeho je přece smrt.** ²²**Avšak nyní, když jste byli osvobozeni od hříchu a stali se služebníky Božími, máte z toho užitek, totiž posvěcení, a čeká vás život věčný.** ²³**Mzdou hříchu je smrt, ale darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu. (Ř 6,15–23)**

Osobní studium

Mnoho věřících má problém s porozuměním tomu, jaká je role zákona v životě člověka, když přijal dar zachraňující milosti. Když jsme obdrželi spravedlnost skrze život a smrt Ježíše Krista, proč je ještě důležité žít podle zákona? Tato otázka nás vede zpět k základní myšlence – zákon nikdy nebyl určen k tomu, aby přinášel spasení; jeho úlohou (po pádu do hříchu) bylo ukazovat, co je to hřích.

Jak nás, podle Ř 6,12–23, ovlivňuje skutečnost, že jsme obdrželi Boží milost?

Zákon a milost nejsou v protikladu, neprotiřečí si a nepopírají se. Zákon nám ukazuje, proč potřebujeme milost. Protikladem milosti není zákon, ale smrt. Naším problémem není zákon, ale smrt, která je důsledkem přestoupení zákona.

Apoštol Pavel upozorňuje své spoluvěřící, aby s darem milosti zacházeli opatrně. Milost se nikdy nesmí stát ospravedlněním pro (plánovaný, zamýšlený nebo svévolný) hřích (Ř 6,12,15). Jestliže je hřích definován prostřednictvím zákona, Pavel je vlastně vyzývá, aby zachovávali zákon a poslouchali příkázání.

„Pavel vždy vyvyšoval Boží zákon. Přitom však učil, že zákon sám o sobě nemá moc zachránit člověka před trestem za neposlušnost. Ti, kdo páchají zlo, musí litovat svých hříchů a pokořit se před Bohem, jehož spravedlivý hněv na sebe přivolali tím, že porušili jeho příkázání. Musí také složit svou důvěru v Kristovu krev, protože jedině skrze ni mohou dosáhnout odpuštění.“ (AA 393; PNL 225)

Aplikace

Proč je tak velkým pokušením dívat se na zákon přes mylný předpoklad: Když nás zákon nezachrání, tak ho nemusím dodržovat...?

Jak ubohý jsem to člověk!

²¹Objevují tedy takový zákon: Když chci činit dobro, mám v dosahu jen zlo. ²²Ve své nejvnitřnější bytosti s radostí souhlasím se zákonem Božím; ²³když však mám jednat, pozoruji, že jiný zákon vede boj proti zákonu, kterému se podřizuje má mysl, a činí mě zajatcem zákona hříchu, kterému se podřizují mé údy. ²⁴Jak ubohý jsem to člověk! Kdo mě vysvobodí z tohoto těla smrti? ²⁵Jedině Bohu buď dík skrze Ježíše Krista, Pána našeho! – A tak tentýž já sloužím svou myslí zákonu Božímu, ale svým jednáním zákonu hříchu. (Ř 7,21–25)

Osobní studium

Jak rozumíš veršům zapsaným v Ř 7,13–25? Komu apoštol adresuje tato slova – člověku před obrácením, nebo po obrácení?

Pokud si nejsi jistý svou odpovědí na tuto otázku, pak je to přirozené – teologové si nad odpovědí lámou hlavu již staletí. Mluví se zde o člověku, který přijímá zákon – a to dokonce s radostí (což odkazuje spíše k věřícímu člověku), ale stále je otrokem hříchu (což tomu zase protirečí, protože křesťanům Bůh zaslíbujíc moc nad hříchem). Vyvážený pohled na tento text by mohl vypadat následovně: „Pavlovým hlavním záměrem bylo ukázat na vztah mezi zákonem, evangeliem a tím, kdo ve své touze žít vítězný život prožívá intenzivní zápas proti hříchu. Pavel k tomu říká, že přestože nás zákon může vést k zápasu proti hříchu, pouze evangelium Ježíše Krista nám může přinést vítězství a nápravu.“ (6BC 554)

Bez ohledu na to, jak vnímáme uvedené verše, musíme mít na paměti, že člověk, který zápasí s hříchem, je stále schopen dělat správná rozhodnutí. Pokud by tomu tak nebylo, potom by žádné z Pavlových zaslíbení o moci nad hříchem nemělo smysl.

Je třeba si uvědomit, že hřích většinou začíná dříve, než dojde k hříšnému činu (jak o tom mluví Ježíš v Mt 5). Člověk se dopouští přestoupení zákona už jen tím, že myslí na hříšné záležitosti. To nás může vést k pocitům marnosti a selhání. V souvislosti s textem zapsaným v Ř 7 je dobré si uvědomit, že i když se můžeme cítit bezmocní, situace není beznadějná. Pro člověka, který žije v Duchu, je věčný zákon a vlastní selhání stálou připomínkou, že vysvobození z odsouzení přichází pouze skrze Ježíše Krista (Ř 7,24–8,2).

Aplikace

Přečti si znovu dnešní biblický text. V čem odráží tvou vlastní zkušenost v životě víry? Jak prožíváš naději, kterou zde Pavel zmiňuje?

Cíl zákona

**¹Bratří, toužím z celého srdce a modlím se k Bohu, aby Izrael došel spásy. ²Vždyť jim mohu do-
svědčit, že jsou plni horlivosti pro Boha, jenže bez pravého poznání. ³Nevědí, že spravedlnost je
od Boha, a chtějí uplatnit svou vlastní; proto se spravedlnosti Boží nepodřídili. ⁴Vždyť Kristus je
konec zákona, aby spravedlnosti došel každý, kdo věří. (Ř 10,1–4)**

**¹Bratři, zajisté toužím z celého svého srdce a modlím se za ně k Bohu, aby došli spásy. ²Neboť
jim vydávám svědectví, že jsou pro Boha horliví; je to však horlivost bez pravého poznání. ³Když
nerozpoznali Boží spravedlnost a hleděli nastolit svou vlastní, odmítli se podrobit Boží sprave-
dlnosti. ⁴Neboť cílem Zákona je Kristus k ospravedlnění každého věřícího. (Ř 10,1–4; JER)**

Osobní studium

Ti, kteří na zákon nahlížejí negativně, vysvětlují text v Ř 10,4 („Vždyť Kristus je konec zákona“) tak, že Kristus zrušil zákon. Tento výklad však protirečí ostatním zmíncekám o zákoně v Listu Římanům, stejně jako dalším knihám Nového zákona, které potvrzují pokračující platnost zákona.

Jak rozumíš Pavlovy argumentaci v Ř 9,30–10,4 o tom, že spasení je z víry, ne ze zákona?

Podobně jako v celém Listu Římanům chce Pavel v těchto verších ukázat, co je skutečným zdrojem našeho spasení. I když zákon velmi úspěšně upozorňuje na spravedlnost (resp. nespravedlnost), nemá žádnou moc způsobit, aby lidé byli ospravedlněni. Pavel poukazuje na paradox – pohané, kteří o spravedlnost neusilovali, ji díky milosti získali; a naopak Izraelci, kteří usilovali o spravedlnost založenou na zachování zákona, na ni nedosáhli. Pavel neříká, že nemohou být ospravedlněni Izraelci, stejně tak všichni pohané nejsou spravedliví. Snaží se jen ukázat, že zákon nikomu spravedlnost nepřinese – ani židům, ani pohanům.

Mnozí židé byli ve svém úsilí dosáhnout spravedlnosti velmi horliví, ale navzdory tomu byla jejich snaha marná (Ř 10,2). Službu Bohu brali velmi vážně, ale chtěli to dělat podle svých vlastních představ. Zákon vnímali jako zdroj své spásy. Ať je však zákon jakkoliv dokonalý, nemůže nikoho zachránit. Naopak, místo toho, aby zákon člověka ospravedlnil, ukazuje na jeho hříšnost a zdůrazňuje nevyhnutelnost Dárce skutečné spravedlnosti. Právě proto popisuje Pavel Krista jako „konec“ zákona. Řecký termín „telos“ je možné přeložit nejen jako „konec“, ale i „smysl“ nebo „cíl“. Kristus tedy není „konec“ zákona ve smyslu jeho zrušení či ukončení platnosti. Právě naopak, zákon v Kristu nabývá smysl a ukazuje na cíl zákona, kterým bylo ukázat na důležitost Zachránce. Když hříšník činí pokání, zákon ho vede ke Kristu. Zákon připomíná každému věřícímu, že Kristus je naší spravedlností (Ř 10,4).

Aplikace

Lidem, kteří se příliš soustřeďují na zákon, hrozí nebezpečí zákonictví. Tito lidé chtějí dosáhnout spravedlnosti vlastními silami. I když je tato snaha o život podle Božího zákona upřímná, hrozí, že se chytí do zákeřné pasti. Jak se tomu můžeme vyhnout? Na co bychom se v našem životě měli soustředit?

Vychovatel a dozorce

¹⁹Jak je to potom se zákonem? Byl přidán kvůli proviněním jen do doby, než přijde ten zaslíbený potomek; byl vyhlášen anděly a svěřen lidskému prostředníku. ²⁰Prostředníka není potřebí tam, kde jedná jen jeden, a Bůh je jeden. ²¹Je tedy zákon proti Božím slibům? Naprosto ne! Kdyby tu byl zákon, který by mohl dát život, pak by vskutku spravedlnost byla ze zákona. ²²Ale podle Písma je všechno v zajetí hříchu, aby se zaslíbení, dané víře v Ježíše Krista, splnilo těm, kdo věří. ²³Dokud nepřišla víra, byli jsme zajatci, které zákon střežil pro chvíli, kdy víra měla být zjevena. ²⁴Zákon byl tedy naším dozorcem až do příchodu Kristova, až do ospravedlnění z víry. (Ga 3,19–24)

Osobní studium

Podobně jako v Listu Římanům se i v dopise Galatským Pavel zaměřuje na to, aby jasně ukázal, že úlohou zákona je poukazovat na hřích, a ne být prostředkem ospravedlnění lidí (Ga 3,19,21).

Jaké obrazy používá apoštol Pavel v Ga 3,19–24, aby vysvětlil smysl zákona? Jak těmto obrazům rozumíš?

Překladaelé Bible používají při charakteristice zákona ve verši 24 výrazy jako „dozorce“ (ČEP), „vychovatel“ (ČSP) či „pěstoun“ (BK; B21). Původní řecký text odkazuje na služebníka (otroka) bohatého pána, který měl vychovávat jeho syna. Jeho úlohou bylo, aby se pánův syn naučil sebeovládání a zodpovědnosti. A přestože se jednalo často o služebníka, měl od pána dovoleno použít všechny prostředky, které by mohly pomoci jeho synovi naučit se poslouchat – včetně tělesných trestů. Když syn dospěl a byl plnoletý, vychovatel už nad ním neměl žádné pravomoce.

To však neznamenalo, že si syn bude dělat, co chce. Naopak, očekávalo se, že vychovatel ho naučí tomu, aby po dosažení plnoletosti uměl činit zralá a odpovědná rozhodnutí. Podobně i křesťané po dosažení zralosti nejsou pod odsuzující mocí zákona, ale očekává se od nich, že budou ve svém životě následovat Boží vůli, kterou zjevují principy vyjádřené v zákoně.

Zákon tedy nebyl jen vychovatelem, ale i jakýmsi strážcem (dozorcem), který má člověka chránit, dokud do jeho života nevstoupí víra (Ga 3,23). Znovu se zde setkáváme s myšlenkou, že Kristus je „konec“, cíl, smysl zákona. Pavel to zdůrazňuje, když mluví o tom, že zákon nás přivedl ke Kristu, abychom byli „ospravedlnění z víry“ (Ga 3,24).

Aplikace

Jakým způsobem se text v Ga 3,21 vyjadřuje k tomu, že není možné být ospravedlněn na základě poslušnosti zákona? Proč je to pro nás tak dobrá zpráva?

Podněty k zamyšlení

„Zákon nám zjevuje hřích a tím nám ukazuje, jak velmi potřebujeme Krista. Spěchejme proto ke Kristu pro odpuštění a pokoj, který obdržíme na základě pokání před Bohem a projevením víry v našeho Pána Ježíše Krista. ... Na zákon bychom se neměli dívat z hlediska zákazů, ale z pohledu milosti. Příkázání jsou zárukou štěstí v poslušnosti. Když zákon přijmeme skrze Krista, vede nás k čistotě charakteru a přinese nám věčnou radost. Pro ty, kteří poslouchají zákon, se stává ochrannou zdí. V zákoně můžeme rozpoznat Boží dobrotu vůči člověku. Bůh nám tímto způsobem zjevuje neměnné zásady spravedlnosti, které nás mají chránit před zlem vyplývajícím z přestoupení zákona.“ (1SM 234.235)

Otázky k rozhovoru

- 1. Společně se podělte o poselství naděje, které jste objevili v Ga 3,19–24. Jak je v textu vyjádřena dobrá zpráva o Boží milosti?*
- 2. Někteří věřící v dobré víře příliš zdůrazňují, že pokud chceme vstoupit do Božího království, musíme dosáhnout „dokonalosti“. Tento postoj má dva hlavní problémy: (a) Zdůrazňuje, že můžeme vlastními silami dosáhnout spasení, a (b) ignoruje realitu hříšné lidské přirozenosti. Lidé jsou v životě ovlivněni zděděnou náklonností k hříchu. Těm, kteří se stále pozorují a sledují, jak se jim daří žít podle zákona, může poznání vlastní nedostatečnosti a slabosti způsobovat zklamání a znechucení. Kdo z nás se může porovnávat s Boží svatostí a dokonalostí jeho charakteru? Kdo se může v zrcadle jeho zákona prohlásit za čistého? Je třeba dát si pozor, aby nás úsilí o svatý život nevehnalo do pastí zákonictví. Jediné, na co se můžeme spoléhat, je spravedlnost, kterou nám chce Kristus darovat.*
- 3. Pokuste se vlastními slovy vyjádřit, jaký smysl (význam) má zákon (Desatero).*

Kristův zákon

Texty pro tento týden

Mt 22,34–40; J 5,26–30; 15,8–14; 1K 9,19–23; Ga 6,1–3

Základní text

„Zachováte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, jako já zachovávám přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce.“ (J 15,10)

V každé zemi existuje přesná hierarchie zákonů, vyhlášek a nařízení. V naší zemi je nejdůležitějším zákonem Ústava, následují ústavní a další zákony. Ty platí pro celou naši republiku. Jsou však nařízení a vyhlášky, které mají pouze místní působnost a vydávají je územní samosprávy. Základním pravidlem těchto „místních zákonů“ je, že musí být v souladu se zákony, které platí celorepublikově.

Jako svrchovaný vládce vesmíru ustanovil Bůh zákony pro celé stvoření. Když na tuto zem přišel Kristus jako člověk, podřídil svůj život vůli svého Otce (Fp 2,5–11) a jeho přikázáním. Proto vše, co Ježíš učil, každý výklad zákona, který přinesl, dokonce i jeho „nové přikázání“ (J 13,34), je v souladu s Božím zákonem, s Boží vůlí. „Slova, která vám mluvím, nemluvím sám od sebe; Otec, který ve mně přebývá, činí své skutky. Věřte mi, že já jsem v Otci a Otec ve mně“ (J 14,10.11).

Zákon a proroci

³⁴Když se farizeové doslechli, že umlčel saduceje, smluvili se ³⁵a jeden jejich zákoník se ho otázal, aby ho pokoušel: ³⁶„Mistře, které přikázání je v zákoně největší?“ ³⁷On mu řekl: „„Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí.“ ³⁸To je největší a první přikázání. ³⁹Druhé je mu podobné: „Miluj svého bližního jako sám sebe.“ ⁴⁰Na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci.“ (Mt 22,34–40)

Osobní studium

Někteří křesťané jsou přesvědčeni, že Desatero, které Bůh vydal prostřednictvím Mojžíše, bylo závazné jen pro izraelský národ před ukřižováním Krista – a v novozákonní době (kterou nazývají jako období milosti) již neplatí. Jak však již v předcházejících lekcích bylo ozřejmeno, žádný biblický text nepovoluje člověku přestupovat Boží zákon – a to i navzdory tomu, že skutky zákona nikoho nespasí. Pokud by někdo mohl být zachráněn na základě dodržování zákona, potom by některé biblické texty v této důležité oblasti protřečily jiným.

V této souvislosti je třeba připomenout, že Bůh zjevil podmínky své smlouvy s Izraelem prostřednictvím kamenných desek, které obsahovaly základní část zákona – Desatero. V Písmu (zejména však v Tóře) však nacházíme mnoho dalších přikázání. Ta se zabývají detaily, které se v Desateru nenacházejí. Když se rabíni snažili o co nejlepší pochopení Boží vůle, našli 613 biblických zákonů, které vycházely z Desatera. Zdá se, že Ježíš šel ještě dál než rabíni, když řekl, že nepřišel „zrušit Zákon nebo Proroky“ (Mt 5,17). Přestože je zákon shrnut v Desateru, součástí Božího zákona jsou všechny jeho příkazy vyslovené přímo nebo prostřednictvím Božích proroků.

Co nám říkají texty zaznamenané v Mt 19,16–22 a 22,34–40 o Ježíši a Desateru?

Přestože se v Písmu nacházejí stovky přikázání, která Bůh zjevil, v Desateru jsou základní principy, jež je možné aplikovat na všechny ostatní zákony. Když Ježíš diskutuje s bohatým mládencem, připomíná pět přikázání z Desatera. V Dt 6,5 a Lv 19,18 se nachází shrnutí Božího zákona – milovat Boha a milovat svého bližního. Ježíš řekl: „Na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci“ (Mt 22,40). Ježíš i Bůh Otec jsou v úplné shodě, když vyzývají lidi, aby milovali tak, jak jsou sami milováni. Poslušnost zákona je základem toho, jak je možné tuto lásku vyjádřit.

Aplikace

Jak se ve tvém životě zrcadlí láska k Bohu a láska k tvým bližním?

Příkázání lásky

⁸Tím bude oslaven můj Otec, když poneseíte hojné ovoce a budete mými učedníky. ⁹Jako si Otec zamiloval mne, tak jsem si já zamiloval vás. Zůstaňte v mé lásce. ¹⁰Zachováte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, jako já zachovávám přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce. ¹¹To jsem vám pověděl, aby moje radost byla ve vás a vaše radost aby byla plná. ¹²„To je mé přikázání, abyste se milovali navzájem, jako jsem já miloval vás. ¹³Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele. ¹⁴Vy jste moji přátelé, činíte-li, co vám přikazuji. (J 15,8-14)

Osobní studium

V Písmu je mnoho příkladů Ježíšovy oddanosti Otci, která se projevila jeho věrností Božimu zákonu. I když jeho slova v L 2,49 naznačují, že už jako mladý věděl, kým je, tak se podřizoval svým rodičům a přijímal jejich výchovu (L 2,51). Při pokušení na poušti se Ježíš odmítl poklonit satanovi, protože jen Bohu náleží úcta, kterou si satan nárokoval (L 4,8). Na vícero místech nacházíme Ježíšům poslušný postoj k sobotě (například v L 4,16). Apoštol Pavel o Kristu napsal, že se celý jeho život zakládal na poslušnosti Boží vůli (Fp 2,5–11). List Židům zdůrazňuje, že přestože byl Ježíš pokoušen, nikdy nezhřešil (Žd 4,15). Když se přiblížila jeho poslední hodina, Kristus mohl s čistým svědomím prohlásit: „Já zachovávám přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce“ (J 15,10).

Jak rozumíš Ježíšovým slovům zapsaným v J 13,34.35 o „novém přikázání“, které dává učedníkům?

Ježíš prostřednictvím své služby neustále zdůrazňoval vztah mezi zachováváním přikázání a láskou. I když je neobvyklé spojovat lásku s přikázáními, tak je možné konstatovat, že Desatero nám ukazuje, jak Bůh chce, abychom vyjádřili svou lásku vůči němu i druhým lidem.

Bůh je láska (1J 4,16). Když Ježíš představoval učedníkům „své“ přikázání (J 13,34.35), vlastně jen zdůraznil zákon lásky, který má svůj původ u Otce (J 3,16). „Novost“ Ježíšova zákona spočívá v tom, že posunul přikázání o lásce – máme milovat druhé nejen jako sami sebe, ale tak, jak Ježíš miluje nás: „Jako já jsem miloval vás, i vy se milujte navzájem“ (J 13,34).

„V době, kdy Ježíš pronesl tato slova, jim učedníci nerozuměli. Když se však stali svědky jeho utrpení, ukřižování, vzkříšení a nanebevstoupení a když na nich o Letnicích spočinul Duch svatý, získali jasnější představu o Boží lásce a povaze lásky, kterou by si měli navzájem projevovat.“ (AA 547; PNL 315)

Aplikace

Jak můžeme prožívat lásku, o které se píše v 1J 3,16? Jak můžeš zemřít vlastnímu já, abys mohl projevít podobnou lásku, již nás miluje Ježíš?

Všem jsem vším

¹⁹Neboť ačkoliv jsem ode všech svoboden, učinil jsem se otrokem všech, abych jich co nejvíce získal. ²⁰A stal jsem se Židům jako Žid, abych Židy získal. Těm, kteří jsou pod Zákonem, byl jsem jakoby pod Zákonem – i když sám nejsem pod Zákonem – abych získal ty, kteří jsou pod Zákonem. ²¹Těm, kteří jsou bez Zákonu, byl jsem jakoby bez Zákonu, abych získal ty, kteří jsou bez Zákonu, i když nejsem bez zákona Božího, nýbrž jsem podroben zákonu Kristovu. ²²Pro slabé jsem se stal jakoby slabý, abych získal slabé; všem jsem vším, abych zachránil aspoň některé. ²³Všechno činím kvůli evangeliu, abych se stal jeho spoluúčastníkem. (1K 9,19–23; ČSP)

Osobní studium

V jaké souvislosti Pavel v 1K 9,19–23 mluví o zákoně? Co se snaží říci? Proč dává tak silný důraz na zákon?

Bůh nabízí lidem dar věčného života a přeje si, aby se stali obyvateli jeho věčného království. V 1. Korintským 9. kapitole Pavel představuje způsob, jak chce získat lidi pro Boží království. Ví, že existují kulturní bariéry, které mohou bránit přijetí evangelia. Pavel byl ochoten přizpůsobit se různým skupinám lidí, aby jim mohl předat poselství o spasení.

Pavel – i když používal nové a nezvyklé metody předávání poselství o Kristu – žil v souladu s Božím zákonem. Jeho touha zachraňovat lidi pro věčnost ho nevedla k tomu, aby dělal kompromisy vůči zákonu. Mohl se podřizovat různým kulturním zvyklostem, ale jen pokud nebyly v rozporu s Božím zákonem. Základním principem jeho služby byl Kristův zákon (1K 9,21).

Když Pavel používá sousloví „zákon Kristův“, odkazuje tím na Kristův způsob služby. Ježíšova služba byla založena na lásce vůči všem lidem – nejen k vybrané skupině. Pavel nevnímal zákon Kristův jako alternativu k Božímu zákonu. Oba tyto zákony mají stejného původce a jsou v souladu. Kristův zákon milosti vede lidi k poznání milujícího Boha a jeho zákona. Apoštol Pavel v uvedeném biblickém textu otevřeně popisuje to, co je ochoten udělat pro záchranu druhých. Jde o dokonalý příklad sebeobětavé lásky, která se zjevila v Kristově zákoně.

Aplikace

Čeho jsi ochotný se vzdát, abys získal druhé pro Krista? Co vše z vlastního já bys byl ochoten obětovat, abys mohl přinést druhým poselství o záchraně? Jak ve svém životě následuješ „zákon Kristův“?

Naplnění Kristova zákona

¹Bratří, upadne-li někdo z vás do nějakého provinění, vy, kteří jste vedeni Božím Duchem, přivádějte ho na pravou cestu v duchu mírnosti a každý si dej pozor sám na sebe, abys také nepodlehli pokušení. ²Berte na sebe břemena jedni druhých, tak naplníte zákon Kristův. ³Myslí-li si někdo, že je něco, a přitom není nic, klame sám sebe. (Ga 6,1–3)

Osobní studium

Bůh odhaluje svou vůli každému člověku, který je schopen vnímat a rozumět – ať už prostřednictvím přírody (a jejích zákonů) nebo skrze psaný text (Ř 1,20; 2,12–16). Z toho vyplývá, že nikdo nemůže tvrdit, že vůbec netuší, co od nás vlastně Bůh chce a jaké jsou jeho požadavky na člověka. Písmo říká, že „všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy“ (Ř 3,23). Proto jsou všichni odsouzeni k záhubě (Ř 6,23; Ez 18,4). Ne všichni jsou ale ztraceni – kletba hříchu byla změněna darem věčného života, který můžeme obdržet díky životu, smrti a vzkříšení Ježíše Krista (Ef 2,8).

Podle apoštola Pavla milost věřícího zmocňuje pro život v poslušnosti (Ř 6,15; Ef 2,10; Tt 2,11–14). Z našeho života však víme, že ne vždy žijeme věrně a poslušně, jak bychom měli a jak bychom sami chtěli.

Jak můžeme podle apoštola Pavla naplňovat Kristův zákon (Ga 6,1–5)?

Je třeba si uvědomit, že každý z nás podléhá pokušení a ve chvílích slabosti může podlehnout hříchu. Je proto velmi necitlivé (a nemístné) okamžitě odsuzovat spoluvěřícího, který selhal v některé oblasti svého života. Vždyť i sám Ježíš, který byl bez hříchu, soustředil svůj čas, lásku i pomoc zejména na ty, kteří podlehli moci hříchu nejvíce. Ježíš „se nikdy neprojevoval hrubě, nemluvil zbytečně přísně a nezraňoval citlivé lidi. Neodsuzoval lidskou slabost“ (DA 353; TV 223). Apoštol Pavel vyzývá věřící, aby si navzájem pomáhali, s cílem přinést do jejich života nápravu (Ga 6,1). Člověk, který zhřeší, by měl být povzbuzován, aby se znovu vrátil k Bohu a žil v souladu s jeho vůlí, která je zjevena v Božím zákoně.

Kristův zákon je založen na milosti. Ježíšova smrt na kříži, která nám přinesla dar milosti, je pro nás pozváním a závazkem žít v souladu s Božím zákonem. Kristus nám daroval věčný život. To je pro nás motivací, abychom se stále znovu a znovu vraceli k životu podle Boží vůle – i navzdory selháním a pádům. Navzájem si máme být pomoci. Kristův zákon – tedy sebeobětavá láska vůči bližnímu – nás má motivovat k tomu, abychom pomáhali kajícímu hříšníkovi dostat se znovu pod vliv Božího zákona lásky.

Aplikace

Přemýšlej o období, kdy jsi selhal, ale někdo ti prokázal milost a přijetí. Proč je tak důležité pamatovat si přijatou milost a odpuštění – zvláště v situacích, kdy za námi někdo přichází s prosbou o odpuštění?

Zákon a soud

²⁶Neboť jako Otec má život sám v sobě, tak dal i Synovi, aby měl život sám v sobě. ²⁷A dal mu moc konat soud, poněvadž je Syn člověka. ²⁸Nedivte se tomu, neboť přichází hodina, kdy všichni v hrobech uslyší jeho hlas ²⁹a vyjdou; ti, kdo činili dobré, vstanou k životu, a ti, kdo činili zlé, vstanou k odsouzení. ³⁰Sám od sebe nemohu dělat nic; jak mi Bůh přikazuje, tak soudím, a můj soud je spravedlivý, neboť nehledám vůli svou, ale vůli toho, který mě poslal. (J 5,26–30)

Osobní studium

Přestože je zákon Boží zákonem milosti, Bůh ho nakonec použije při soudu jako měřítko. Bůh neustále poskytuje hříšníkům příležitosti, aby mohli vyznat své hříchy a slíbit Bohu věrnost. Přichází však chvíle, kdy zazní: „Kdo křivdí, ať křivdí dál, kdo je pošpiněn, ať zůstane ve špíně – kdo je spravedlivý, ať zůstane spravedlivý, kdo je svatý, ať setrvá ve svatosti“ (Zj 22,11). Toto vyhlášení přímo předchází poslednímu soudu.

Ve Zj 14,7 první anděl oznamuje příchod Božího soudu, stejně jako mnoho dalších biblických textů, které hovoří o Kristově soudu (Sk 17,31; 2Tm 4,1; 2K 5,10). Jak nám text v J 5,30 pomáhá pochopit Kristovu úlohu na soudu?

Když se Kristus stal člověkem, dočasně se vzdal svého královského postavení (Fp 2,5–11). Přesto měl se svým Otcem velmi úzký vztah. Když ho náboženští vůdcové obvinili, že se rouhá Bohu, odpověděl jim, že Bůh mu dal autoritu činit mimořádné, Bohem svěřené úkoly (J 5,19–30). Jedním z nich je soud. Přestože je Bůh spravedlivý, hřích způsobil, že se ho bojíme a nedokážeme jej vidět jako spravedlivého Soudce. Skutečnost, že Kristovi byla svěřena zodpovědnost za soud, ukazuje na Boží milost a jeho touhu udělat vše pro to, abychom mohli spatřit jeho pravou povahu. Kristus se stal jedním z nás, proto se umí vcítit do naší situace a je nezaujatý. Ježíš zná zkušenost lidí – a proto víme, že jeho soud bude spravedlivý. Kristus říká, že odsouzení nepřichází od něho. Hříšník, který nevyzná své hříchy, odsuzuje sám sebe, když se odmítá podřídit Božím přikázáním (J 12,48).

Mnoho lidí zná obsah Božího zákona, ale nevědí, jak podle něj mají žít. Zákon není seznam, který můžeme použít pro to, abychom věděli, jak jsme vzdáleni od Božího království. Zákon je nástrojem, který nám ukazuje na různé principy lásky. Naplňování zákona se neomezuje na poslušnost s cílem získat přízeň u Boha. Zákon vyzývá každého křesťana, aby se dělil o Boží lásku s těmi, kteří ji potřebují. Zákon jako měřítko u soudu slouží pro hodnocení lásky, kterou člověk projevil vůči lidem i vůči Bohu. Boží neměnný zákon lásky bude měřítkem, podle něhož bude Kristus soudit (Jk 2,12).

Aplikace

Co ti brání v tom, abys Boha viděl jako spravedlivého? Co ti pomáhá vidět Boží spravedlnost? Jak bys vysvětlil souvislost mezi zákonem, láskou, milostí a spravedlností?

Podněty k zamyšlení

„Berte na sebe břemena jedni druhých, tak naplníte zákon Kristův. Tato slova nám připomínají naši povinnost. Jak mohou brát ti, kteří se nazývají následovníky Krista, tato slova na lehkou váhu? Svá vlastní srdce známe jen velmi málo. Proto dostatečně necítíme potřebu Boží milosti. Proto si jen málo vážíme soucitu, který vůči nám Ježíš prokazuje – a jenž máme prokazovat jeden vůči druhému. Měli bychom pamatovat na to, že naši bratři jsou slabí a chybní jako my. Představte si, že nějakého bratra pro jeho nepozornost přemohlo pokušení a v protikladu ke svému obvyklému chování udělal chybu. Jak bychom se k němu měli chovat? Z biblických příběhů víme, že mužové, které Bůh vyvolil pro velké věci, někdy spáchali velké hříchy. Hospodin je napomenul, ale zároveň je nezavrhl. Když tito chybní služebníci vyznali své hříchy, milostivě jim odpustil a zjevil jim svou přítomnost. Ubozí slabí smrtelníci by měli vzít v úvahu, jak velká je jejich ubohost a jak nesmírná je trpělivost, kterou vůči nim projevuje Bůh i jejich bratři. Je potřeba dát jim najevo, že nesmí odsuzovat a zatracovat ostatní.“ (Ellen Whiteová, ST, 25. 1. 1883)

Otázky k rozhovoru

- 1. Diskutujte společně o citátu Ellen Whiteové. Proč je tak důležité, abychom prokazovali milost těm, kteří upadnou do hříchu?*
- 2. Uvažujte společně o dobře známých biblických postavách, které upadly do hříchu a jimž Bůh odpustil a nadále je používal ve své službě. Co důležitého se můžeme z těchto příběhů naučit?*
- 3. Jak můžeme uplatnit církevní kázeň, a zároveň prokazovat milost a milosrdenství těm, kteří upadnou do hříchu? Proč by disciplína a milost měly být vyvážené?*

Kristus, zákon a evangelium

Texty na tento týden

Ř 1,16.17.20; 2,14; 7,7-12.22-24; 8,1.2; Dt 30,15-18; Sk 10,34.35; 17,26.27; J 1,16-18

Základní text

„Neboť Zákon byl dán skrze Mojžíše, milost a pravda se stala skrze Ježíše Krista.“ (J 1,17)

Téměř jedno století před Kristem napsal římský básník Lucretius epickou báseň O přírodě (De rerum natura), která byla dlouho zapomenuta a našla se až ve středověku. Přestože Lucretia často obviňovali z toho, že je ateistou, ve svém díle nikde neodmítl existenci bohů. Lucretius pouze tvrdil, že bohové nezasahují do běhu tohoto světa, nezajímají se o nic, co se týká lidí.

Bible tvrdí pravý opak: Existuje jeden Bůh, který se velmi zajímá o to, co se děje na naší planetě. Boží zájem o lidstvo je možné ilustrovat na jeho zákoně (který nám ukazuje, jak máme žít) a na jeho milosti (kdy Bůh přináší řešení našeho přestoupení zákona a chce nás zachránit). Přestože jsou zákon a milost často dávány do protikladu, ve skutečnosti jsou neoddělitelně propojeny. A i když zákon a milost fungují rozdílně, společně zjevují, že spravedlnost nakonec zvítězí nad hříchem. Boží zákon a Boží milost jsou mocným svědectvím o jeho lásce k lidstvu a touze zachránit nás pro své věčné království.

Hřích a zákon

⁷Co tedy máme říci? Že zákon je hříšný? Naprosto ne! Ale hřích bych byl nepoznal, kdyby nebylo zákona. Vždyť bych neznal žádostivost, kdyby zákon neřekl: „Nepožádáš!“⁸Hřích použil tohoto přikázání jako příležitosti, aby ve mně probudil všechnu žádostivost; bez zákona je totiž hřích mrtev. ⁹Já jsem kdysi žil bez zákona, když však přišel zákon, hřích ožil, ¹⁰a já jsem zemřel. Tak se ukázalo, že právě přikázání, které mi mělo dát život, přineslo mi smrt. ¹¹Hřích použil přikázání jako příležitosti, aby mne oklamal a tak mě usmrtil. ¹²Zákon je tedy sám v sobě svatý a přikázání svatě, spravedlivé a dobré. (Ř 7,7–12)

Osobní studium

Jak Pavel v Ř 7,7–12 popisuje vztah mezi hříchem a zákonem? Jak je možné porozumět jeho otázce: Je zákon hříšný?

Apoštol Pavel dává zákon a hřích do tak těsné souvislosti, že ho to vede k již zmíněné řečnické otázce: Je zákon hříšný? Odpověď zní samozřejmě „ne“. Pavel v závěru tohoto biblického textu říká: „Zákon je tedy sám v sobě svatý a přikázání svatě, spravedlivé a dobré.“ Jinými slovy tedy říká: Se zákonem je vše v pořádku, není špatný, není hříchem, naopak – je dokonalý a svatý.

Pavův argument je možné připodobnit ke vztahu mezi trestním zákonem a zločinem (trestným činem). Trestným činem se určitě jednání může stát pouze v případě, že je takto označeno v trestním zákoně. V jedné zemi se můžete dostat do vězení za jednání, které je v jiném regionu podle zákona v pořádku. Důvodem pro to je, že v jedné zemi je toto jednání nelegální, kdežto v druhé zemi je považováno za normální. Jde o ten jistý čin či jednání, ale s dvěma různými důsledky. Co je příčinou tohoto rozdílu? Různé zákony.

Je třeba si také uvědomit, že i když je nějaké jednání definováno zákonem jako legální, nemusí to nutně znamenat, že je dobré či správné. Během druhé světové války zákon zakazoval ukrývání Židů. Toto jednání bylo jasně zákonem zakázáno, ale nebylo to správné. V případě Božího zákona si však můžeme být jisti, že jeho nařízení jsou správná. Zrcadlí totiž Boží milující charakter. Zákon je dokonalý a svatý stejně jako jeho Zákonodárce.

Důvody pro některá přikázání jsou zřejmé a jsou všeobecně přijímány (např. vraždy či krádeže jsou odmítány ve většině kultur). Další přikázání však mohou vyvolávat diskuzi. Co by mělo být na žádostivosti tak špatného? Jasně zde vidíme, že právě zákon ukazuje, co je hřích. Na základě zákona víme, že žádostivost, cizoložství, ale i například modloslužba jsou zlé. Možná právě proto apoštol Pavel v Ř 7,7 odůvodňuje důležitost zákona přikázáním „Nepožádáš“ (který tvoří základ pro 9. a 10. přikázání).

Aplikace

Které přikázání z Desatera ti nejvíc ukazují na tvou hříšnost? Jak si můžeš být jistý Božím odpuštěním?

Zákon a Izrael

¹⁵Hled', předložil jsem ti dnes život a dobro i smrt a zlo; ¹⁶když ti dnes přikazuji, abys miloval Hospodina, svého Boha, chodil po jeho cestách a dbal na jeho přikázání, nařízení a právní ustanovení, pak budeš žít a rozmnožíš se; Hospodin, tvůj Bůh, ti bude žehnat v zemi, kterou přicházíš obsadit. ¹⁷Jestliže se však tvé srdce odvrátí a nebudeš poslouchat, ale dáš se svést a budeš se klanět jiným bohům a sloužit jim, ¹⁸oznamuji vám dnes, že úplně zaniknete. Nebudete dlouho živi v zemi, kam přecházíš přes Jordán, abys ji obsadil. (Dt 30,15–18)

Osobní studium

Obdarování Izraele zákonem bylo mimořádným činem. Bůh připomenul Mojžíšovi – těsně předtím, než dal svůj zákon Izraelcům – že se mají stát „královstvím kněží, pronárodem svatým“ (Ex 19,6). Ze všech národů vybral Bůh Izrael a zjevil mu svůj zákon (Ř 9,4). Zákon pro lidi neměl být břemenem, ale nástrojem, jehož prostřednictvím měl vyvolený národ zjevovat světu morální zákon – základ Boží vlády. Izrael měl být Božím spolupracovníkem v celosvětové misi a Boží zákon měl být znakem Božích vyslanců.

Jaký je podle Dt 30,15–20 vztah mezi zákonem a zaslíbením, které Bůh dal Abrahamovi, Izákovi a Jakobovi? Jak se tyto principy vztahují na nás? (Podívej se i do Mt 7,24–27)

Bůh si vyvolil Izrael, aby ho představoval. Izraelci měli být lidmi, skrze které okolní národy obdrží požehnání zaslíbené Abrahamovi, Izákovi a Jakobovi. Požehnání však neobdrželi automaticky. Jako vyvolený národ měl Izrael žít v souladu s Boží vůlí. Mojžíš jasně představil, že život a prosperita budou lid provázet, jen pokud budou zachovávat Boží „přikázání, nařízení a právní ustanovení“ (Dt 30,15.16).

Když čteme příběhy o vzpourách a reptání, které jsou takovými černými body v historii Izraele, je možné konstatovat, že Izrael mnohdy selhával a nežil podle podmínek smlouvy. Nesmíme však zapomenout, že „všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy“ (Ř 3,23). Žádný národ na zemi nenaplnil Boží vůli. Dokonce i v nedávné minulosti, kdy některé národy vyhlášovaly, že jsou křesťanské, nesprávně představily Boha prosazováním předsudků, útlakem a válkami.

Aplikace

Jak na základě tvé vlastní zkušenosti souvisí poslušnost a víra? Jak ovlivňuje poslušnost tvou víru? Jaký vliv má na tvou víru, pokud se rozhodneš něco dělat v protikladu s Božím ideálem? Jak může poslušnost tvou víru posilnit?

Zákon a národy

³⁴A Petr se ujal slova: „Nyní skutečně vidím, že Bůh nikomu nestrání, ³⁵ale v každém národě je mu milý ten, kdo v něho věří a činí, co je spravedlivé. (Sk 10,34.35)

²⁶On stvořil z jednoho člověka všechno lidstvo, aby přebývalo na povrchu země, určil pevná roční údobí i hranice lidských sídel. ²⁷Bůh to učinil proto, aby jej lidé hledali, zda by se ho snad nějakým způsobem mohli dopátrat a tak jej nalézt, a přece není od nikoho z nás daleko. (Sk 17,26.27)

Jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze totiž od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle, takže nemají výmluvu. (Ř 1,20)

Jestliže národy, které nemají zákon, samy od sebe činí to, co zákon žádá, pak jsou samy sobě zákonem, i když zákon nemají. (Ř 2,14)

Osobní studium

Jaká hlavní myšlenka spojuje výše zmíněné texty?

Navzdory chybám, které izraelský národ učinil, Bůh nenechal ostatní národy bez svědectví. Ti, kteří neměli přednost obdržet Boží psané poselství, dostali od Boha zjevení skrze stvoření (Ř 1,20). Boží kniha přírody obsahuje dostatek odkazů k tomu, aby nasměrovala člověka k Bohu.

Bůh do každého člověka vložil určitou míru touhy po duchovních věcech. Podle apoštola Pavla všichni, kteří ve svém nitru nějak vnímají působení Ducha svatého, tak jej hledají (Sk 17,27). Mnozí lidé ve svém životě cítí prázdnotu, kterou nic na tomto světě (sláva, peníze, moc, sex...) nemůže naplnit. To je poselstvím knihy Kazatel. Prázdnota a nespokojenost vedou lidi k touze najít něco víc, něco, co přesahuje jejich každodenní existenci. Jsou přitahováni k Bohu ve své touze po naplnění duchovních potřeb a prázdnoty ve svých duších.

Ať už je Boží vůle člověku zjevna prostřednictvím Písma, nebo prostřednictvím přírody, je odpovědný za to, aby podle ní na základě svého poznání žil. Pravda je pravdou – bez ohledu na způsob, kterým byla člověku zprostředkována. Ti, kteří potlačují pravdu, pocítí Boží hněv (Ř 1,18). I když mnozí lidé nemají přístup k Bibli nebo neznají Desatero, Bůh je bude volat k zodpovědnosti za část pravdy, jež jim byla zjevna. Nakonec bude každý souzen a měřítkem spravedlnosti bude zákon – buď zákon, který Bůh zjevil prostřednictvím Mojžíše; pro ty, kteří neznají Boží zákon v Bibli, tak prostřednictvím zákona svědomí, který se rozvíjí skrze naslouchání Božímu hlasu znějícímu v přírodě.

Aplikace

Připomeň si různá zklamání, jež jsi prožil. Jak ti pomohla uvědomit si, jak nedůvěryhodné a neuspokojující jsou věci tohoto světa? Jak ti prožitá zklamání mohou pomoci uvědomit si, na čem ve skutečnosti záleží?

Milost a pravda

¹⁶Z jeho plnosti jsme byli obdarováni my všichni milostí za milostí. ¹⁷Neboť Zákon byl dán skrze Mojžíše, milost a pravda se stala skrze Ježíše Krista. ¹⁸Boha nikdy nikdo neviděl; jednorozený Syn, který je v náručí Otcově, nám o něm řekl. (J 1,16–18)

Osobní studium

Jan shrnul dějiny spasení do jednoho verše: „Neboť Zákon byl dán skrze Mojžíše, milost a pravda se stala skrze Ježíše Krista“ (J 1,17). Díky Adamovu provinění je celé lidstvo zasaženo kletbou hříchu. Žádný člověk – kromě Ježíše – nebyl osvobozen od hříšných sklonů. Bůh proto vybral lidi, kterým zjevil svůj zákon. Jeho cílem bylo, aby vyvolený izraelský lid byl světlem pro ostatní národy. Bůh nedal Izraelcům zákon jako prostředek spasení, ale jako neustálou připomínku jejich potřeby spasení.

Jakým životem podle Fp 2,8; J 15,10 a Mt 26,39 Ježíš žil?

Když první Adam neposlechl přímý Boží příkaz, uvedl celý svět do zmatku a otroctví. Druhý Adam – Ježíš – přišel svět zachránit z otroctví, do něhož ho přivedl první Adam. Když Ježíš chodil po této zemi, dobrovolně podřídil svou vůli svému Otci a rozhodl se nehřešit. Na rozdíl od prvního Adama, který přinesl odsouzení a lež na tento svět, Ježíš přinesl milost a pravdu. Milost a pravda nenahradily zákon. Ježíš ukázal, proč samotný zákon nestačí na to, aby přinesl spasení. Pravda, kterou Ježíš přinesl, nám pomáhá lépe pochopit podstatu milosti.

V čem podle Ř 6,23 a Ef 2,8 spočívá podstata milosti, která má svůj původ v Ježíši? Jakým způsobem Ježíš přináší lidem milost?

Řecké slovo, které se překládá jako „milost“ (charis), může znamenat i „dar“ a souvisí s výrazem pro radost (chara). Ježíš dává lidem jako dar věčný život. Milost se projevuje jako přítomnost Krista v životě člověka. Umožňuje jednotlivcům podílet se na spravedlnosti, kterou vyžaduje zákon. Pavel mluví o tom, že odsouzením hříchu v Ježíšově lidském těle bylo umožněno, „aby spravedlnost požadovaná zákonem byla naplněna v nás, kteří se neřídíme svou vůlí, nýbrž vůlí Ducha“ (Ř 8,4). Milost nás osvobozuje od odsouzení zákonem, ale také nás uschopňuje, abychom mohli tento zákon zachovávat tak, jak jsme k tomu povoláni.

Aplikace

Jak souvisí milost a pravda? Jak ti pomáhá Kristův život, smrt a vzkříšení pochopit hloubku Boží milosti?

Zákon a evangelium

¹⁶Nestydím se za evangelium: je to moc Boží ke spasení pro každého, kdo věří, předně pro Žida, ale také pro Řeka. ¹⁷Vždyť se v něm zjevuje Boží spravedlnost, která je přijímána vírou a vede k víře; stojí přece psáno: „Spravedlivý z víry bude živ.“ (Ř 1,16.17)

²²Ve své nejvnitřnější bytosti s radostí souhlasím se zákonem Božím; ²³když však mám jednat, pozoruji, že jiný zákon vede boj proti zákonu, kterému se podřizuje má mysl, a činí mě zajatcem zákona hříchu, kterému se podřizují mé údy. ²⁴Jak ubohý jsem to člověk! Kdo mě vysvobodí z tohoto těla smrti? ²⁵Jedině Bohu buď dik skrze Ježíše Krista, Pána našeho! – A tak tentýž já sloužím svou myslí zákonu Božímu, ale svým jednáním zákonu hříchu. ¹Nyní však není žádného odsouzení pro ty, kteří jsou v Kristu Ježíši, ²neboť zákon Ducha, který vede k životu v Kristu Ježíši, osvobodil tě od zákona hříchu a smrti. (Ř 7,22–8,2)

Osobní studium

Bez ohledu na to, jak „dobrý“ je náš život, nikdo nemůže uniknout neustálým připomínkám hříchu. Náš život je dříve nebo později narušen nějakými problémy, katastrofou, nemocí či smrtí. Na osobní rovině jsou pocity duchovního bezpečí často narušovány vzpomínkami na minulé hříchy či dokonce (a to je ještě horší) na touhu znovu hřešit.

Jak texty v Ř 6,23; 7,24 a Ef 2,1 popisují vliv hříchu?

Člověk, který žije v hříchu, je pouze „krácejícím mrtvým“, který čeká na to, kdy naposledy vydechne. Když apoštol Pavel hodnotí stav hříchu, v zoufalství volá: „Jak ubohý jsem to člověk! Kdo mě vysvobodí z tohoto těla smrti?“ (Ř 7,24). Je to prosba o vysvobození z hříchu. Apoštol Pavel rychle uvádí věci na pravou míru: záchrana přichází prostřednictvím Ježíše Krista (Ř 7,25).

To je evangelium. Dobrá zpráva je, že my, kteří jsme byli uvězněni v hříchu a nespravedlnosti, můžeme být přikryti Kristovou spravedlností. Evangelium nám zaručuje, že můžeme uniknout odsouzení zákona. Když jsme v Kristu, nikdo a nic nás nemůže odsoudit (Ř 8,1).

Když apoštol Pavel psal křesťanům v Římě, příběh o Ježíšově smrti byl v Římské říši ještě stále velmi aktuální. Ti, kdo o něm slyšeli, si uvědomovali, že to, jak Ježíš zemřel, bylo skandální. Lidé, kterým ukřižovali nějakého člena rodiny, často žili v ponížení a hanbě. Pavel a křesťané však pochopili, že Kristova hanebná smrt byla nejmocnější a nejdůležitější událostí v dějinách lidstva. Proto Pavel píše: „Nestydím se za evangelium: je to moc Boží ke spasení pro každého“ (Ř 1,16). Středem evangelia je nádherné zaslíbení, že smrt nakonec nebude mít poslední slovo a ti, které Ježíš zachrání, budou navěky žít na nové zemi.

Aplikace

Mnoho lidí věří, že život nemá smysl, protože končí smrtí. Proto nic, co dělají, nemá z dlouhodobého pohledu smysl. Jaký je smysl tvého života?

Podněty k zamyšlení

„Ať je jasné a jednoduše představováno, že není možné našimi skutky ovlivnit naše postavení před Bohem nebo dar, který jsme od Boha dostali. Kdyby si někdo mohl za víru a skutky koupit dar spasení, potom by byl Stvořitel zavázán svému stvoření. Je zde nebezpečí, že by lež mohla být přijímána jako pravda. Kdyby si někdo mohl zasloužit spasení něčím, co je schopen udělat, byl by na tom stejně jako křesťan, který musí za své hříchy nějakým způsobem zaplatit nebo je odčinit. Spasení je potom částečně dluhem, který si můžeme zasloužit jako mzdu. Pokud si člověk žádnými svými dobrými skutky nemůže zasloužit spasení, potom je spasen jediné z milosti, kterou hříšný člověk přijímá svou vírou v Ježíše. Spasení je dar, za který nemusíme nic platit. O ospravedlnění z víry pak nelze vést diskuze. Celý tento spor končí, jakmile je jasné, že padlý člověk si nikdy nemůže zasloužit věčný život svými zásluhami, svými dobrými skutky.“ (FW 19.20; VS 17)

Otázky k rozhovoru

- 1. Uvažujte společně nad výše uvedeným citátem Ellen Whiteové. Přemýšlejte o nádherných pravdách plných naděje i pro ty nejhroší hříšníky. Jak se tato zaslíbení mohou stát součástí našeho každodenního života?*
- 2. I když Hospodin dal svůj zákon Izraeli prostřednictvím Mojžíše, Bible ukazuje, že Bůh používá i jiné způsoby pro zjevení své vůle lidem, kteří nemají přístup k psanému zjevení (Ř 1,20; 2,14; Sk 17,26.27). Když Bůh promlouvá ke všem lidem, jaký je potom význam misionářů a evangelistů?*
- 3. Text zapsaný v J 1,17 ukazuje, že „pravda a milost“ mají svůj původ v Ježíši Kristu. Při čtení tohoto textu dává mnoho křesťanů „pravdu a milost“ do protikladu se zákonem. Proč je tento výklad nesprávný? Jakým způsobem zákon a „pravda a milost“ spolupůsobí na zjevení Božího charakteru?*

Kristus, zákon a smlouvy

Texty na tento týden

Gn 9,12–17; Ga 3,15–21; Žd 9,15–22; 10,11–18; Ef 2,1–7

Základní verš

„Proto je Kristus prostředníkem nové smlouvy, aby ti, kdo jsou od Boha povoláni, přijali věčné dědictví, které jim bylo zaslíbeno – neboť jeho smrt přinesla vykoupení z hříchů, spáchaných za první smlouvy.“ (Žd 9,15)

Boží rozhodnutí zachránit lidstvo nám bylo v dějinách představeno skrze smlouvy. Přestože Bible používá smlouvy v množném čísle (Ř 9,4; Ga 4,24; Ef 2,12), tak jde v podstatě o jednu a tu samou smlouvu – smlouvu milosti, v níž hříšníci dostávají spasení ne na základě svých vlastních zásluh, ale na základě zásluh Ježíše Krista. Ježíšovy zásluhy jsou nabízeny všem, kteří se jich vírou dovolávají. Množné číslo u slova „smlouvy“ naznačuje, že Bůh stále znovu různými způsoby upozorňoval na svůj záměr zachránit lidi. V různých dobách a za různých okolností se přibližoval svému lidu. Stále však jde o jednu a tu samou smlouvu – věčnou smlouvu Boží zachraňující milosti.

Centrem této smlouvy je Boží vytrvalá a věrná láska, kterou Bible často ztotožňuje se smlouvou (Dt 7,9; 1Kr 8,23; Da 9,4). Součástí této smlouvy je Boží pozvání jeho lidu k životu v poslušnosti jeho zákona – ne jako prostředku záchrany, ale jako jejího ovoce. Zákon a milost byly vždy centrem Boží věčné smlouvy.

Znamení smlouvy

¹²Dále Bůh řekl: „Toto je znamení smlouvy, jež kladu mezi sebe a vás i každého živého tvora, který je s vámi, pro pokolení všech věků: ¹³Položil jsem na oblak svou duhu, aby byla znamením smlouvy mezi mnou a zemí. ¹⁴Kdykoli zahalím zemi oblakem a na oblaku se ukáže duha, ¹⁵rozpomenu se na svou smlouvu mezi mnou a vámi i veškerým živým tvorstvem, a vody již nikdy nepůsobí potopu ke zkáze všeho tvorstva. ¹⁶Ukáže-li se na oblaku duha, pohlédnu na ni a rozpomenu se na věčnou smlouvu mezi Bohem a veškerým živým tvorstvem, které je na zemi.“ ¹⁷Řekl pak Bůh Noemu: „Toto je znamení smlouvy, kterou jsem ustavil mezi sebou a veškerým tvorstvem, které je na zemi.“ (Gn 9,12–17)

Osobní studium

Smlouvu můžeme definovat jako souhlas mezi dvěma stranami, který je založen na slibu (závazku) jedné nebo obou zúčastněných stran. Smlouva může fungovat dvěma základními způsoby. (1) V prvním případě obě smluvní strany souhlasí s podmínkami vztahu či transakce a učiní slib, závazek. Tak tomu je například v manželství, ale i v obchodních vztazích. (2) V druhém případě jedna strana iniciuje smlouvu, stanoví podmínky a přizve druhou stranu, aby se k této smlouvě připojila. Příkladem může být placení daní či přihlášení se do školy. V obou případech může každá strana od smlouvy odstoupit, ale obvykle za určitých podmínek. (Například občan, který odmítne platit daně, bude soudně stíhán.)

Smlouva je obvykle uzavřena za použití alespoň jednoho symbolu. Například při uzavření manželství stát vydá oficiální doklad o manželské smlouvě. Podpis na jakékoliv smlouvě je důkazem, že se člověk zavázal (a je tedy povinen) tuto smlouvu dodržet.

Jaký je v textech Gn 9,12–17 a 17,2–12 rozdíl mezi symbolem a smlouvou? Jaký je rozdíl mezi oběma uvedenými smlouvami?

V Gn 9,9 Bůh uzavírá smlouvu se svým stvořením. Slibuje, že již nikdy nezničí svět vodou. Vždy, když se na obloze ukáže duha, všichni si mohou připomenout tento Boží slib. Totéž platí i o znamení obřizky, která připomíná každému Židovi úlohu Božího lidu – být požehnáním ostatním národům. Jedna smlouva byla uzavřena s celým lidstvem, druhá pak speciálně s izraelským národem. Smlouva, kterou Bůh uzavřel s lidmi po potopě, od nich nic nevyžadovala. Tato smlouva vznikla bez ohledu na to, co lidé dělají. Smlouva s Izraelem je jiná. Vyžadovala od židovského národa, aby splnili svou část smlouvy.

Aplikace

V jakých smluvních vztazích se nacházíš? Které z nich jsou vzájemné (oboustranné) a v kterých z nich jsi byl iniciátorem ty? Které smlouvy jsou pro tebe nejdůležitější? Proč?

Zaslíbení smlouvy

¹⁵Bratří, znázorním to příkladem: ani lidskou závěť jednou pravoplatně potvrzenou nemůže nikdo zrušit nebo k ní něco přidat. ¹⁶Slib byl dán Abrahamovi a „jeho potomku“; nemluví se o potomcích, nýbrž o potomku: je jím Kristus. ¹⁷Chci tím říci: Smlouvu, od Boha dávno pravoplatně potvrzenou, nemůže učinit neplatnou zákon, vydaný teprve po čtyřech stech třiceti letech, a tak zrušit slib. ¹⁸Kdyby totiž dědictví plynulo ze zákona, nebylo by založeno na slibu. Abrahamovi je však z milosti Bůh přikl svým slibem. ¹⁹Jak je to potom se zákonem? Byl přidán kvůli proviněním jen do doby, než přijde ten zaslíbený potomek; byl vyhlášen anděly a svěřen lidskému prostředníkovi. ²⁰Prostředníka není potřebí tam, kde jedná jen jeden, a Bůh je jeden. ²¹Je tedy zákon proti Božím slibům? Naprosto ne! Kdyby tu byl zákon, který by mohl dát život, pak by vskutku spravedlnost byla ze zákona. (Ga 3,15–21)

Osobní studium

Smlouvy jsou založeny na slibech. Obě slova – tedy smlouva a slib – je možné zaměňovat. Samozřejmě se předpokládá, že když je uzavřena smlouva, tak ten, kdo ji uzavírá, je schopný tento slib (smlouvu) splnit či dodržet.

Ve Starém zákoně se některé smlouvy vztahovaly na místo nebo měly jen omezený vliv (Gn 31,43–54).

Příběh Jákoba a Lábana ukazuje, že smlouvy mohou být uzavírány mezi členy určitého společenství, ale i mezi různými skupinami lidí. Památník v Mispě (Gn 31,49) měl sloužit jako znak dohody, která se bude týkat dvou klanů. Když zemřou ti, kterých se tato smlouva týká, podmínky této smlouvy již nebudou mít smysl. Na rozdíl od této smlouvy, jež byla učiněna mezi lidmi, je smlouva, kterou Hospodin uzavřel s Noemem a Abrahamem věčná.

Jak ti pomáhá text v Ga 3,15–28 vysvětlit širší dopad smlouvy s Abrahamem?

V Bibli najdeme několik univerzálních Božích smluv, v nichž se nacházejí zaslíbení důležitá pro celé lidstvo. Potopa měla vliv na celou zem a Hospodin zaslubuje, že už nikdy nedovolí, aby bylo jeho stvoření znovu zničeno vodou. V případě Abrahama viděl Bůh potřebu lidí po spravedlnosti, a tak slíbil, že skrze Abrahamovo potomstvo bude přineseno požehnání všem národům (Gn 22,18).

Přestože Bůh uzavřel na Sínaji smlouvu s jedním národem, tato smlouva má univerzální význam. Bůh velmi jasně řekl, že každý cizinec se může stát součástí vyvoleného národa (Ex 12,48.49). Úlohou Izraele bylo přinesení světla celému světu (Ex 19,5.6).

Aplikace

Jak vnímáš tvůj osobní smluvní vztah s Bohem? Co Bůh zaslíbil tobě osobně? Jaký postoj či činnost od tebe očekává jako reakci na jeho slib?

Desky smlouvy

¹¹Každý kněz stojí a koná denně bohoslužbu, znovu a znovu přináší tytéž oběti, ale ty nikdy nemohou navždy zahladit hříchy. ¹²Kristus však přinesl za hříchy jedinou oběť, navěky usedl po pravici Boží ¹³a hledí vstříc tomu, „až mu budou nepřátelé dáni za podnož jeho trůnu“. ¹⁴Tak jedinou obětí navždy přivedl k dokonalosti ty, které posvěcuje. ¹⁵Dosvědčuje nám to i Duch svatý, když říká: ¹⁶„Toto je smlouva, kterou s nimi uzavřu po oněch dnech, praví Pán; dám své zákony do jejich srdce a vepíšu jim je do mysli; ¹⁷na jejich hříchy a nepravosti už nikdy nevzpomenu.“ ¹⁸Tam, kde jsou hříchy odpuštěny, není už třeba přinášet za ně oběti. (Žd 10,11–18)

Osobní studium

I když je smlouva založená na slibech, obvykle je potřebné splnit určité podmínky, než vstoupí v platnost. Smlouva uzavřená s Abrahamem zahrnovala obřízku všech mužů, kteří se narodili Abrahamovi a jeho potomkům. Když Hospodin uzavřel smlouvu s Izraelem, osobně zapsal smluvní podmínky tohoto vztahu na dvě kamenné desky (Dt 9,1–11). Požadavky, které jsou obsaženy v Desateru, tvořily základ Boží věčné smlouvy s lidstvem.

Deset přikázání – „desky smlouvy“ (Dt 9,9) – popisuje podmínky této smlouvy. Desatero nemá být „překážkovou dráhou“, která znepříjemňuje život těm, kteří uzavřeli smlouvu s Bohem. Bůh dal přikázání jako vyjádření své lásky, aby přinesla požehnání těm, kteří vstoupili do smluvního vztahu se svým Pánem.

Jakými způsoby texty v Jr 31,31–34 a Žd 10,11–18 potvrzují věčnou povahu Božího zákona v Novém zákoně?

Podle smlouvy z hory Sínaj byli Izraelci (a ti, kteří se k nim přidali) povinni prokazovat věrnost této smlouvě tím, že budou zachovávat deset přikázání. Když porušili některé přikázání a chtěli, aby jim Bůh odpustil, měli přinést zvířecí oběť jako znak pokání.

Podle smlouvy z Golgoty jsou lidé stále povinni zachovávat deset přikázání. Ale když zhřeší, nemusí už stále znovu obětovat zvířata, protože Ježíš je dokonalá a postačující oběť (Žd 9,11–14). Nová smlouva je lepší než stará, protože nyní se můžeme vírou dovolávat zaslíbení o odpuštění, které nám Bůh prostřednictvím Ježíšovy oběti nabídl. „Máme naději, jen když přijmeme smlouvu, kterou Bůh uzavřel s Abrahamem, což je smlouva milosti, kterou přijímáme prostřednictvím víry v Ježíše Krista.“ (6BC 1077)

Aplikace

Jak rozumíš tomu, že Boží zákon má být napsán ve tvém srdci? Jak se to odlišuje od porozumění Božímu zákonu jako sbírky nařízení, které je třeba zachovávat?

Smlouva a evangelium

¹⁵Proto je Kristus prostředníkem nové smlouvy, aby ti, kdo jsou od Boha povoláni, přijali věčné dědictví, které jim bylo zaslíbeno – neboť jeho smrt přinesla vykoupění z hříchů, spáchaných za první smlouvy. ¹⁶Při závěti se musí prokázat smrt toho, kdo ji ustanovil. ¹⁷Jen závěť zemřelých je totiž platná; nemá však platnost, dokud žije ten, kdo ji ustanovil. ¹⁸Proto ani první smlouva nebyla uzavřena bez vylití krve; ¹⁹když Mojžíš všemu lidu oznámil všechna přikázání podle zákona, vzal krev telat a kozlů, vodu, červenou vlnu s yzopem a pokropil knihu Zákona i všechny lid. A řekl jim: ²⁰„Toto je krev smlouvy, kterou s vámi uzavřel Bůh.“ ²¹Podobně pokropil krví i stánek a všechno bohoslužebné náčiní. ²²Podle zákona se skoro vše očišťuje krví, a bez vylití krve není odpuštění. (Žd 9,15–22)

Osobní studium

Porušení konkrétních smluv, které jsou představeny v Bibli, mělo závažné důsledky. Hospodin varoval Abrahama, že každý mužský potomek, který není obřezán, bude vyloučen z vyvoleného národa (Gn 17,14). Na ty, kteří odmítli zachovávat podmínky smlouvy ze Sínaje, se vztahovala řada prokletí (Dt 27,11–26). Konečným trestem pro ty, kteří porušili podmínky smlouvy, byla smrt (Ez 18,4). To samé platí i v nové smlouvě – v Novém zákoně Pavel v Ř 6,23 píše: „Mzdou hříchu je smrt, ale darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu.“

Jak je v Žd 9,15–28 zjeveno evangelium? Tento text opakuje příběh evangelia v té části, kde je zdůrazněna úloha, kterou Kristus sehrává při naplnění zaslíbení daných věřícím. Verš 15 ukazuje, že Ježíš je „prostředníkem“ nové smlouvy. Skrze svou smrt nabízí věčný život těm, kteří by jinak čelili věčnému zatracení. Ve verších 16 a 17 většina biblických překladů (včetně většiny českých) nepoužívá slovo „smlouva“, ale hovoří o „závěti“ – přestože je zde použito stejné řecké slovo. Tímto způsobem je poukazováno na smrt, kterou za nás Kristus podstoupil. Tento biblický oddíl nám kromě jiného připomíná, že bez Krista přináší smlouva každému hříšníkovu smrt. Kristus hříšníka přikrývá svou spravedlností a očišťuje ho svou smrtí. Takto je Kristus přítomen mezi těmi, kteří toužebně očekávají na jeho návrat (Žd 9,28).

„Když pochopíme, jak spravedlivý je on, uvědomíme si, že ‚veškeré naše spravedlivé činy spíše připomínají špínu‘. Jedině smrt Ježíše Krista na kříži může odstranit naše nedostatky a očistit nás. Jedině Ježíš může změnit náš život, abychom se mu začali podobat.“ (SC 29; CVP 38)

Aplikace

Kristus nesl trest za naše hříchy, abychom my nemuseli být potrestáni, jak jsme si zasloužili. Co ti to říká o charakteru Boha a o tom, že mu můžeme věřit bez ohledu na okolnosti, v nichž se nacházíme?

Přínos smlouvy

¹I vy jste byli mrtvi pro své viny a hříchy, ²v nichž jste dříve žili podle běhu tohoto světa, poslušni vládce nadzemských mocí, ducha, působícího dosud v těch, kteří vzdorují Bohu. ³I my všichni jsme k nim kdysi patřili; žili jsme sklonům svého těla, dali jsme se vést svými sobeckými zájmy, a tím jsme nutně propadli Božímu soudu tak jako ostatní. ⁴Ale Bůh, bohatý v milosrdenství, z velké lásky, již si nás zamiloval, ⁵probudil nás k životu spolu s Kristem, když jsme byli mrtvi pro své hříchy. Milostí jste spaseni! ⁶Spolu s ním nás vzkřísil a spolu s ním uvedl na nebeský trůn v Kristu Ježíši, ⁷aby se nadcházejícím věkům prokázalo, jak nesmírné bohatství milosti je v jeho dobrotě k nám v Kristu Ježíši. (Ef 2,1–7)

Osobní studium

V mnohých případech se mohou lidé těšit ze zaslíbené smlouvy ještě před tím, než jsou plněny všechny podmínky. Například člověk, který si koupil dům, v něm může bydlet ještě před tím, než splatí všechny splátky. Občan může využívat výhody, které mu nabízí stát, ještě než začne platit daně. Ti, kteří uzavrou smlouvu s Bohem, mohou také začít využívat výhody této smlouvy dříve, než se v budoucnosti naplní všechna její zaslíbení.

Když například uvažujeme o Desateru, můžeme si uvědomit, kolik bolesti a utrpení by si mohli lidé ušetřit, pokud by žili podle těchto rad. Kdo z nás nezažil bolest, která byla přímým důsledkem porušení některého z deseti přikázání? Utrpení však nepostihuje jen ty, kteří porušili zákon. Často jsou důsledky hříchu zasaženi druzí – i ti, kteří jsou hříšníkovy nejbližší.

Jaké výhody plynou podle textů v 2K 4,16–18; 1J 5,11–13; Fp 1,6 a J 5,24 již nyní z toho, že jsme ve smluvním vztahu s Ježíšem?

V evangeliu Jana používá Ježíš silné vyjádření, když říká, že ti, kdo ho přijímají, již přešli „ze smrti do života“ (J 5,24). Věřící mohou mít jistotu spasení i navzdory tomu, že žijí na této zemi. Mohou se odvolávat na zaslíbení zapsané v Ef 2,6: „Spolu s ním nás vzkřísil a spolu s ním uvedl na nebeský trůn v Kristu Ježíši.“

Aplikace

Co pro tebe znamená, že jsi byl uveden „na nebeský trůn v Kristu Ježíši“?

Podněty k zamyšlení

První smlouvu o spasení uzavřel Bůh s Adamem a Evou po jejich pádu do hříchu. „Stejnou smlouvu znovu uzavřel s Abrahamem prostřednictvím zaslíbení: ‚a ve tvém potomku dojdou požehnání všechny pronárody země‘ (Gn 22,18). Toto zaslíbení ukazuje na Krista. Tak tomu rozuměl Abraham a vírou přijal odpuštění hříchů, které měl přinést Kristus. Právě tato víra mu byla připočtena jako spravedlnost. Smlouva s Abrahamem zdůraznila autoritu Božího zákona. ... Smlouva s Abrahamem byla potvrzena Kristovou krví. Tato smlouva se nazývá jako druhá smlouva nebo nová smlouva, protože krev, která ji zpečetila, byla prolita až po krvi, která byla přinášena na základě první smlouvy. ... Smlouva milosti není novou pravdou, protože v Boží mysli existovala od věčnosti. Právě proto se nazývá věčnou smlouvou. ... Naději na věčný život máme jen tehdy, když jsme součástí smlouvy s Abrahamem, která je také smlouvou milosti, jež přijímáme prostřednictvím víry v Ježíše Krista.“ (Ellen Whiteová, *The Faith I Live By*, 75)

Otázky k rozhovoru

1. *Jak je v textech v Ex 31,16; Iz 56,4–6 a Ez 20 zdůrazněna důležitost soboty v rámci smlouvy s Bohem?*
2. *Lidé se často mylně domnívají, že smlouva, kterou Bůh uzavřel s Abrahamem, byla založena na vykonávání skutků, kdežto „nová smlouva“ je založena na milosti. Proč je tato myšlenka nesprávná? Jak byste na základě Bible mohli ukázat, že z Boží strany šlo vždy o smlouvu založenou na milosti?*
3. *Bůh zaslíbil, že svět již nikdy nezničí potopou. Duha je symbolem tohoto Božího slibu. Pokud by potopa byla jen místní katastrofou (jak někteří tvrdí), a ne celosvětovou záležitostí, co by zbylo z Božího zaslíbení? Proč je zpochybňování celosvětové potopy útokem na biblické poselství?*

Apoštolové a zákon

Texty na tento týden

Ř 7,7-12; Sk 10,9-14; 1J 2,3-6; Jk 2,5-13; Jd 1,20-25

Základní text

„Zákon je tedy sám v sobě svatý a přikázání svaté, spravedlivé a dobré.“ (Ř 7,12)

Proč tak mnoho křesťanů nebere vážně Boží zákon, když existuje tolik důkazů, které potvrzují jeho pokračující platnost? Již bylo zmíněno, že někteří nesprávně používají novozákonní texty, které odsuzují falešné pochopení funkce zákona, aby na jejich základě tvrdili, že problém je se samotným zákonem. Výsledkem je názor, že pro ty, kteří jsou pod „novou smlouvou“, není deset Božích přikázání závazných.

Jiní své přesvědčení o nezávaznosti soboty pro křesťany opírají o názor, že všechna přikázání byla ukřižována s Ježíšem.

Další argumentují tím, že i když devět přikázání zůstává v platnosti, čtvrté přikázání o sobotním odpočinku bylo nahrazeno nedělí, kterou je třeba zachovávat jako vzpomínku na Ježíšovo vzkříšení.

Podobné názory mají mnoho nedostatků. Tento týden budeme zkoumat postoj Kristových učedníků vůči zákonu, protože pokud byl zákon po Kristově smrti zrušen, učedníci by o tom věděli a promítlo by se to do života církve.

Pavel a zákon

⁷Co tedy máme říci? Že zákon je hříšný? Naprosto ne! Ale hřích bych byl nepoznal, kdyby nebylo zákona. Vždyť bych neznal žádostivost, kdyby zákon neřekl: „Nepožádáš!“⁸Hřích použil tohoto přikázání jako příležitosti, aby ve mně probudil všechnu žádostivost; bez zákona je totiž hřích mrtev. ⁹Já jsem kdysi žil bez zákona, když však přišel zákon, hřích ožil, ¹⁰a já jsem zemřel. Tak se ukázalo, že právě přikázání, které mi mělo dát život, přineslo mi smrt. ¹¹Hřích použil přikázání jako příležitosti, aby mne oklamal a tak mě usmrtil. ¹²Zákon je tedy sám v sobě svatý a přikázání svaté, spravedlivé a dobré. (Ř 7,7–12)

Osobní studium

Podle některých názorů byl Pavel skutečným zakladatelem křesťanství. To samozřejmě není pravda. Pavel však výrazně přispěl k našemu teologickému chápání křesťanského učení. Je autorem 13 z 27 knih Nového zákona. Prakticky všechno učení, které se nachází v jeho spisech, je možné najít i v jiných částech Bible. Hlavním důvodem, na jehož základě někteří lidé tvrdí, že Pavel založil nové náboženství, je nepochopení jeho učení o zákoně a milosti.

Proč se na první pohled může zdát, že texty v Ř 3,28; 6,14 a Ga 3,24.25 hovoří o konci zákona?

Pokud se uvedené verše čtou vytržené z kontextu, vzbuzují pocit, že zákon už pro křesťany není důležitý. Tyto verše však zapadají do širšího kontextu, který musíme vzít v úvahu, pokud chceme pochopit, o čem Pavel píše.

Podívej se na biblické oddíly, ve kterých se nacházejí výše uvedené texty. Všimni si zejména Ř 3,31; 6,15; 7,7–12; Ga 3,21. Jak ti tyto verše a jejich kontext pomáhají lépe pochopit Pavlovo učení o zákoně?

Těm, kteří nesprávně chápou ospravedlnění z víry, se může zdát, že Pavel sám sobě odporuje. Na jednu stranu tvrdí, že křesťané nejsou pod zákonem, na druhou stranu říká, že křesťané jsou povinni zákon zachovávat. Tato nesrovnalost se vyřeší, když vezmeme v úvahu, že Bůh vyžaduje spravedlnost od těch, kteří tvrdí, že s ním prožívají vztah. Měřítkem spravedlnosti je Boží zákon. Když se však lidé poměřují s Božím zákonem, zjišťují, že jsou hříšní – a zákon je odsuzuje. Pokud by zákon zprostředkoval spasení, pak by nikdo neměl naděje na věčný život. Naděje křesťanů se však nenachází v zákoně, ale v Ježíši Kristu, který nejenže dokonale zachoval zákon, ale nabízí věřícím svou spravedlnost (Ř 8,3.4). Věřící se pak může snažit zachovávat Boží zákon s vědomím, že z nás Kristus sňal odsouzení zákona (Ř 7,25–8,2). Milost, kterou můžeme obdržet díky Kristu, nás neosvobozuje od zákona, ale vede nás k životu, který je s ním v souladu.

Aplikace

V kterých oblastech tvého života se nejvíce projevuje Boží milost a Boží odpuštění?

Petr a zákon

⁹Druhého dne, právě když se blížili k městu, vyšel Petr za poledne na rovnou střechu domu, aby se modlil. ¹⁰Pak dostal hlad a chtěl se najíst. Zatímco mu připravovali jídlo, upadl do vytržení mysli: ¹¹Vidí, jak se z otevřeného nebe cosi snáší; podobalo se to veliké plachtě, kterou spouštějí za čtyři cípy k zemi. ¹²Byly v ní všechny druhy živočichů: čtvernožci, plazi i ptáci. ¹³Tu k němu zazněl hlas: „Vstaň, Petře, zabíjej a jez!“ ¹⁴Petr odpověděl: „To ne, Pane! Ještě nikdy jsem nejedl nic, co poskvrňuje a znečišťuje.“ (Sk 10,9–14)

Osobní studium

Apoštol Petr byl jedním z Ježíšových nejbližších učedníků. Byl mezi prvními, které Ježíš povolal – a proto byl svědkem mnoha událostí během Ježíšovy služby. Byl to Petr, který v Cesareji Filipově vyhlásil, že Ježíš je Mesiáš. Tu noc, kdy byl Ježíš uvězněn a souzen, ho Petr následoval ke Kaifášovu sídlu. Ráno, když se vzkříšený Kristus ukázal učedníkům u moře, dostal od něj Petr zvláštní instrukce. Když se o Letnicích shromáždila první skupina věřících, Petr byl hlavním řečníkem. Kdyby se nějak změnil zákon, Petr by o tom věděl a velmi pravděpodobně by se o tom zmínil.

Co je napsáno v textu ve Sk 10,9–14 o tom, jak Petr zachovával židovský zákon v době, kdy Ježíš vystoupil do nebe? Pokud měl Petr tak striktní pohled na zákon v souvislosti s jídlem, jaký by byl pravděpodobně jeho názor na platnost deseti přikázání?

Petr dostal toto vidění několik roků po Kristově nanebevstoupení. Výsledkem kázání učedníků bylo, že tisíce židů přijaly Ježíše jako Mesiáše. V Bibli nenacházíme žádnou zmínku, která by naznačovala, že Ježíšovo učení obsahovalo nějaké nařízení, aby jeho následovníci přestali zachovávat zákon. Příběh ze Skutků apoštolů 10. kapitoly ukazuje, že první křesťané se plně identifikovali se svými židovskými kořeny.

Srovnej texty v 1Pt 2,9 a Ex 19,6. Jaký je kontext Ex 19,6?

Když se Petr zmiňuje o svých posluchačích jako o „královském kněžstvu“ a „svatém národě“, odkazuje na příběh o tom, jak dostal izraelský národ zákon na hoře Sínaj. Jako od dědiců izraelského lidu se od nich očekávalo, že budou zachovávat podmínky smlouvy, které byly jasně vyjádřeny v Božím zákoně. A tak okamžitě po tom, co Petr připomenul lidem jejich postavení, naléhal na ně, aby žili spravedlivý život (1Pt 2,11.12). Zároveň své posluchače varoval, aby si dali pozor na falešné učitele, kteří učí evangelium bez zákona (2Pt 2,21; 3,2).

Aplikace

Vzpomeň si na to, jak Petr selhal, když zapřel Ježíše. Uvažuj v této souvislosti nad milostí, která mu byla udělena. Jak se můžeš naučit (1) projevit milost vůči druhým a (2) přijmout milost, když sám selháváš?

Jan a zákon

⁹„Jako si Otec zamiloval mne, tak jsem si já zamiloval vás. Zůstaňte v mé lásce. ¹⁰Zachováte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, jako já zachovávám přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce. ¹¹To jsem vám pověděl, aby moje radost byla ve vás a vaše radost aby byla plná.“ (J 15,9–11)

³Podle toho víme, že jsme ho poznali, jestliže zachováváme jeho přikázání. ⁴Kdo říká: „Poznal jsem ho,“ a jeho přikázání nezachovává, je lhář a není v něm pravdy. ⁵Kdo však zachovává jeho slovo, vpravdě v něm láska Boží dosáhla svého cíle. Podle toho poznáváme, že v něm jsme. ⁶Kdo říká, že v něm zůstává, musí žít tak, jak žil on. (1J 2,3–6)

Osobní studium

Apoštol Jan je po Pavlovi druhým nejdůležitějším novozákonním autorem. V Písmu se nachází jeho verze evangelia, tři listy a kniha Zjevení. Podobně jako Petr byl i on mezi prvními učedníky, které si Ježíš vyvolil. Měl k Ježíši výjimečný vztah. Kvůli tomu, jak blízko byl Ježíši, se o něm často hovoří jako o „milovaném Janovi“. Jan věděl o Ježíši mnoho osobních informací (J 21,25). Kdo byl Kristu tak blízko jako Jan, ten by určitě věděl o tom, kdyby chtěl Kristus změnit platnost Božího zákona.

Co ti verše v J 15,1–11 a 1J 2,2.3 říkají o tom, jaký máme mít vztah k Božím přikázáním?

Ke konci svého života na zemi vydal Ježíš svým učedníkům svědectví o tom, že byl věrný přikázáním svého Otce. Výsledkem bylo, že „zůstal“ milován svým Otcem (J 15,10). Ježíš neviděl přikázání jako negativní překážky, které je třeba zavrhnout či vyhodit. Naopak, viděl je jako směrnice k laskavému vztahu s Bohem i ostatními lidmi. Když Jan, milovaný učedník, připomíná věřícím jejich závazek vůči Bohu, mluví stejným jazykem lásky a jednoty, který používal i Ježíš v evangeliích. Jan chápal, že láska vždy byla základem zákona (2J 1,6). Člověk nemůže tvrdit, že zachovává zákon, když není ve vztahu lásky s Bohem i ostatními lidmi.

„Boží zákon vyžaduje, abychom milovali ostatní lidi tak, jako sami sebe. Všechna síla a moc mysli musí být zaměřena na tento cíl – činit co nejvíce dobra. ... Pro Dárce je potěšením, když vidí, jak člověk používá královské dary duše tak, aby byly k užítku druhým. Tyto dary jsou pojivem mezi Bohem a lidmi. Zjevují Kristova ducha a jsou projevem jeho nebeských vlastností. Moc svatosti, kterou vnímáme, ale nechlubíme se jí, mluví hlasitěji než ta nejlepší kázání. Ukazuje na Boha a představuje člověku jeho povinnosti jasněji, než to dokážou slova.“ (20MR 138)

Aplikace

Jaká je tvá zkušenost se vztahem mezi zákonem a láskou? Jakým způsobem se ve tvém životě projevuje láska? Jak to souvisí s Božím zákonem?

Jakub a zákon

⁵Poslyšte, moji milovaní bratří: Cožpak Bůh nevyvolil chudáky tohoto světa, aby byli bohatí ve víře a stali se dědici království, jež zaslíbil těm, kdo ho milují? ⁶Vy jste však ponížili chudého. Cožpak vás bohatí neutiskují? Nevláčejí vás před soudy? ⁷Nemluví právě oni s pohrdáním o slavném jménu, které bylo nad vámi vysloveno? ⁸Jestliže tedy zachováváte královský zákon, jak je napsán v Písmu: „Milovati budeš bližního svého jako sám sebe,“ dobře činíte. ⁹Jestliže však někomu straníte, dopouštíte se hříchu a zákon vás usvědčuje z přestoupení. ¹⁰Kdo by totiž zachoval celý zákon, a jen v jednom přikázání klopýtl, provinil se proti všem. ¹¹Vždyť ten, kdo řekl: „Necizoložíš,“ řekl také: „Nezabiješ.“ Jestliže necizoložíš, ale zabiješ, přestupuješ zákon. ¹²Mluvte a jedněte jako ti, kteří mají být souzeni zákonem svobody. ¹³Na Božím soudu není milosrdenství pro toho, kdo neprokázal milosrdenství. Ale milosrdenství vítězí nad soudem. (Jk 2,5–13)

Osobní studium

V Novém zákoně se nachází pouze jedna kniha, jejíž autorství se připisuje Jakobovi. Autor neuvádí, zda jde o Jakuba, který byl Ježíšovým bratrem, většina teologů se však k tomu kloní. Jakub byl možná zpočátku skeptický k tomu, zda je Ježíš Mesiášem (J 7,5), později však zastával v prvotní církvi významnou pozici (Sk 15,13; Ga 1,19). I v tomto případě je možné předpokládat, že pokud by Ježíš chtěl zrušit zákon, jeho bratr by o tom měl vědět.

Přečti si 2. kapitolu Jakobova listu. Jaké je poselství této kapitoly? Proč podle tebe Jakub shrnul zákon do dvou přikázání (verše 8 a 9) a hned poté píše o zachovávání všech přikázání? Jak tyto verše ukazují na spojení mezi láskou a poslušností zákona? Ti, kteří nesprávně chápou Pavlovo učení o zákoně, argumentují, že Jakub a Pavel si navzájem odporují v pohledu na úlohu zákona. Jde o otázku, jakou úlohu hrají při spasení skutky. Pavel říká, že jsme spaseni milostí prostřednictvím víry – bez skutků (Ef 2,8.9). Jakub zdůrazňuje, že víra bez skutků je mrtvá (Jk 2,26). Tyto výroky si však neodporují. Jakub pouze zdůrazňuje to, co Pavel prohlásil o milosti, která neruší zákon. Podobně jako Pavel v Ř 13,9, tak i Jakub zdůrazňuje, že základem Božího zákona je láska (Jk 2,8). Nikdo nemůže tvrdit, že zachovává Boží přikázání, pokud se to neprojeví praktickými skutky lásky.

Aplikace

Jak bys vysvětlil vlastními slovy zdánlivé protiřečení mezi Pavlovými (Ef 2,8.9) a Jakobovými (Jk 2,26) výroky? Proč se musí víra projevit činy?

Juda a zákon

²⁰Ale vy, milovaní, budujte svůj život na přesvaté víře, modlete se v Duchu svatém, ²¹uchovejte se v lásce Boží a očekávejte milosrdenství našeho Pána Ježíše Krista k věčnému životu. ²²S těmi, kdo pochybují, mějte slitování; ²³zachraňte je z horícího ohně. Mějte slitování i nad jinými, ale s obezřetností, ať se vám oškliví i jejich pláště, poskvrněný hříchem. ²⁴Tomu pak, který má moc uchránit vás před pádem a postavit neposkvrněné a v radosti před tvář své slávy, ²⁵jedinému Bohu, který nás spasil skrze Ježíše Krista, našeho Pána, buď sláva, velebnost, vláda i moc přede vším časem i nyní i po všechny věky. Amen. (Jd 1,20–25)

Osobní studium

List Judův – jeden z nejkratších v Novém zákoně – napsal pravděpodobně Ježíšův bratr. Autor o sobě hovoří jako o „služebníku“ Ježíše Krista a zmiňuje, že je bratrem Jakuba. Matouš poznamenává, že Ježíš měl čtyři bratry, a zmiňuje Jakuba a Judu (Mt 13,55). To naznačuje, že autor této epístoly byl s největší pravděpodobností Ježíšův bratr. Podobně jako ostatní autoři Nového zákona, o nichž jsme se zmiňovali, tak i Juda by věděl, pokud by Ježíš zrušil zákon, a zmínil by se o tom.

Přestože se Juda nezabývá zákonem ani příkázáními, jeho celý list je o věrnosti Bohu a důsledcích přestupování zákona.

Která Judova tvrzení jsou důležitá pro diskuzi o platnosti zákona?

Ve 4. verši svého listu se Juda zmiňuje o bezbožných lidech, kteří milost zaměňují za nezřízenost. Předpokládá tedy, že milost souvisí se zákonem. Milost by nebyla potřebná, kdyby neexistoval hřích (Ř 5,18–6,15). Co bylo tak špatného na tvrzení falešných učitelů, že to Juda přirovnává k zapření Ježíše Krista?

Jak ti Žd 3,7–19 pomáhá pochopit text z Jd 1,5–7? Co ti tyto verše říkají o vztahu mezi poslušností a vírou?

Svým diplomatickým stylem Juda připomíná čtenářům zkušenost Izraelců, kteří byli vyvedeni z egyptského otroctví. Bůh je provázel svou silou, dal jim svůj zákon. Když mu však byli nevěrní, čelili závažným důsledkům, které byly výsledkem toho, že od něj odešli. Juda velmi jasně ukazuje, jak mohou lidé odpadnout od víry – a ti, kteří to učiní, budou čelit soudu. Juda též zdůrazňuje – podobně jak je to v Bibli mnohokrát uvedeno – že všichni, kteří tvrdí, že věří, tak musí být ochotni projevit tuto víru prostřednictvím poslušného života.

Aplikace

Přečti si Judův list. Jaké zaslíbení nacházíš uprostřed všech Judových varování?

Podněty k zamyšlení

„Proč měli učedníci činit pokání před Bohem? Protože hříšník má narušený vztah s Bohem. Překročil zákon. Musí rozpoznat svůj hřích a vyznat ho. Jaký je další krok? Podívat se na Ježíše – jeho krev nás může očistit od každého hříchu. Víra v Krista je potřebná. Zákon nemůže člověka spasit. Zákon odsuzuje. Nemůže hříšníkovi ani odpustit. Hříšník se musí spoléhat na zásluhy Kristovy krve. ... Jen ten, kdo sám sebe vidí takového, jaký je – poskvrněného hříchem – cítí potřebu odpuštění. Ten, kdo je usvědčen svatými požadavky zákona, rozpoznává šíři svých přestoupení a touží, aby mu bylo odpuštěno.“ (ST, 5. srpna 1886)

Otázky k rozhovoru

- 1. Přečtěte si společně výše uvedený citát od Ellen Whiteové. Jak nám pomáhá lépe pochopit téma, jež jsme studovali v části na čtvrtek? Co to znamená, že hříšník se musí spoléhat na zásluhy Kristovy krve?*
- 2. Přemýšlejte nad varováními, jež jsou uvedena v Jd 1,4. Když lidé mluví o Boží milosti, tak to znamená, že jsou věřící. Juda však říká, že Ježíše Krista zapírají. Jaký dopad má toto varování na ty, kteří tvrdí, že Boží milost zrušila zákon? Když lidé říkají, že zákon už neplatí, čeho se ve skutečnosti snaží zbavit?*
- 3. Jak popření zákona – nebo i jen jediného přikázání – nahrává satanově snaze zničit Boží zákon?*

Kristova církev a zákon

Texty na tento týden

Gn 3,1-7; 6,5-9; 15,1-6; Dt 7,6-12; Zj 14,6-12

Základní text

„Zde se ukáže vytrvalost svatých, kteří zachovávají Boží přikázání a věrnost Ježíši.“ (Zj 14,12)

Ve štafetovém běhu jsou v týmu obvykle čtyři běžci. Tito atleti v minulosti mohli soupeřit na různých závodech mezi sebou, ale když patří ke stejnému týmu, musí se naučit přemýšlet jako „jeden člověk“. V samotném závodě je délka dráhy rozdělena mezi všechny účastníky štafetového běhu. V jednom okamžiku závodí jen jeden člen týmu, který drží štafetový kolík. Ten se pak předává od jednoho člena týmu k dalšímu – dokud závod neskončí. Dá se říci, že štafetový kolík je jediným symbolem spojení mezi jednotlivými členy týmu.

Boží církev se podobá takovému štafetovému týmu. Začal Adam a „štafetový kolík“ byl předáván během různých fází historie spasení – přes Noema, Abrahama, Mojžíše, prvotní církev, reformaci až k těm, kteří hlásají trojandělské poselství.

Symbolem spojení v Boží církvi je Boží zákon, který po pádu do hříchu vždy musí být nějak provázán s Boží zachraňující milostí. Zákon a milost jsou podstatou evangelia.

Lekce v tomto týdnu se budou zabývat kontinuitou zákona (a milosti) v Boží církvi v průběhu dějin.

Od Adama k Noemovi

¹Nejzchytralejší ze vsí polní zvěře, kterou Hospodin Bůh učinil, byl had. Řekl ženě: „Jakže, Bůh vám zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?“²Žena hadovi odvětila: „Plody ze stromů v zahradě jíst smíme. ³Jen o plodech ze stromu, který je uprostřed zahrady, Bůh řekl: „Nejezte z něho, ani se ho nedotkněte, abyste nezemřeli.““⁴Had ženu ujišťoval: „Nikoli, nepropadnete smrti. ⁵Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevřou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé.“⁶Žena viděla, že je to strom s plody dobrými k jídlu, lákavý pro oči, strom slibující vševědoucnost. Vzala tedy z jeho plodů a jedla, dala také svému muži, který byl s ní, a on též jedl. ⁷Oběma se otevřely oči: poznali, že jsou nahí. Spletli tedy fíkové listy a přepásali se jimi. (Gn 3,1–7)

Osobní studium

O „Kristově církvi“ bychom měli v pravém slova smyslu hovořit až od počátku novozákonní doby, když věřící poprvé začali přinášet svědectví o Ježíšově životě, smrti a vzkříšení. Na „Kristovu církev“ je však možné nahlížet i z širšího pohledu. Řecký výraz pro „církev“ je „ekklésia“. Toto slovo bylo převzato ze sekulárního prostředí a jeho význam je „ti, kteří byli povoláni“. Bůh „povolal“ lidi z každé generace, aby odrazili jeho vůli ve svých životech naplněných věrností, důvěrou, láskou a poslušností.

V Gn 2,16–3,7 je zaznamenána zkouška, které byli Adam s Evou podrobeni. Aby byli Adam a Eva schopni opravdu milovat, byli stvořeni jako morální svobodné bytosti. Láska je láskou pouze tehdy, když je možné se pro ni rozhodnout. První lidé měli schopnosti i svobodu učinit nesprávné rozhodnutí – i když pro to nebyl žádný podstatný důvod. Zkouška, která se týkala jedení ze zakázaného stromu, měla morální podstatu. Základní otázka byla, jak lidé naloží se svobodou, kterou jim Bůh dal. Odpověď známe.

Základem morálnosti je zákon. Boží zákon nám definuje, co je dobro a co zlo (je zajímavé, že strom v ráji se nazýval „strom poznání dobrého a zlého“). Jaký by byl smysl zákona, který by zakazoval lež, krádež či vraždu, pokud by lidé nebyli schopni tyto skutky spáchat? Takový zákon by neměl žádný význam. Vesmír by byl plný naprogramovaných robotů, automatů, kteří by byli schopni činit jen dobro. Bůh nás však takto nestvořil. Stvořil bytosti ke svému obrazu – takové, jež jsou schopny prožívat skutečnou lásku.

Když Adam s Evou předali „štafetu“ hříchu další generaci, nastal rychlý morální úpadek lidstva. Z prvních dvou synů, které měli, se pouze Ábel rozhodl být součástí Boží církve. Kaina ovládl duch závisti, lži, vraždy a neucty vůči rodičům. Vše šlo od zlého k horšímu. Když přišla potopa, tak jedinými členy Boží církve byl jen Noe a jeho rodina.

Aplikace

Kristus nám prostřednictvím odpuštění a daru Ducha svatého vrací možnost prožívat svobodu a činit svobodná rozhodnutí. Není to jednoduchá cesta. Jak jsi v uplynulých 24 hodinách využil svobodu, kterou ti Bůh dává? Jaká rozhodnutí jsi učinil? Nakolik byla v souladu s Božím zákonem?

Od Noema k Abrahamovi

⁵I viděl Hospodin, jak se na zemi rozmnožila zlovůle člověka a že každý výtvar jeho mysli i srdce je v každé chvíli jen zlý. ⁶Litoval, že na zemi učinil člověka, a trápil se ve svém srdci. ⁷Řekl: „Člověka, kterého jsem stvořil, smetu z povrchu země, člověka i zvířata, plazy i nebeské ptactvo, neboť lituji, že jsem je učinil.“ ⁸Ale Noe našel u Hospodina milost. ⁹Toto je rodopis Noeho: Noe byl muž spravedlivý, bezúhonný ve svém pokolení; Noe chodil s Bohem. (Gn 6,5–9)

Osobní studium

Svět, do něhož se Noe narodil, byl horší než jakákoliv jiná společnost, která do té doby existovala. Od pádu do hříchu uběhlo již téměř tisíc let a zlo proniklo do lidstva v takové míře, že Bůh se rozhodl přistoupit k tvrdému a radikálnímu řešení.

Přečti si Gn 6 a odpověz na následující otázky:

1. Jak rozumíš tomu, že Bůh „litoval“ toho, že stvořil lidi? Proč to neznamená, že Bůh nevěděl o tom, co se stane? (Dt 31,15–17)
2. Ellen Whiteová napsala, že výraz „synové božští“ a „dcery lidské“ (Gn 6,4) označuje věrné muže, kteří si brali nevěrné ženy. Co se můžeš naučit z Gn 6 o vztahu mezi církví a světem?
3. Co z činů tehdejších lidí zarmoutilo Boha a jak to souvisí s Božím zákonem?
4. Podívej se na to, co je v Gn 6 napsáno o Noemovi. Jaký to byl člověk? Proč potřeboval „milost“ u Hospodina? Co ti to říká o vztahu, který již tehdy existoval mezi vírou a Božím zákonem?

Aplikace

V kterých oblastech na tebe nejvíce působí svým negativním vlivem společnost, v níž žiješ? Jak se těmto vlivům můžeš bránit? Co ti v tom může nejvíce pomoci?

Od Abrahama k Mojžíšovi

¹Po těchto událostech se stalo k Abramovi ve vidění slovo Hospodinovo: „Nic se neboj, Abrame, já jsem tvůj štít, tvá přehojná odměna.“²Abram však řekl: „Panovníku Hospodine, co mi chceš dát? Jsem stále bezdětný. Nárok na můj dům bude mít damašský Elíezer.“³Abram dále řekl: „Ach, nedopřáls mi potomka. To má být mým dědicem správce mého domu?“⁴Hospodin však prohlásil: „Ten tvým dědicem nebude. Tvým dědicem bude ten, který vzejde z tvého lůna.“⁵Vyvedl ho ven a pravil: „Pohleď na nebe a sečti hvězdy, dokážeš-li je spočítat.“ A dodal: „Tak tomu bude s tvým potomstvem.“⁶Abram Hospodinovi uvěřil a on mu to připočetl jako spravedlnost. (Gn 15,1–6)

Osobní studium

Po potopě měl Noe a jeho synové zodpovědnost za to, aby představili Boží vůli svým potomkům. Noemova rodina věděla, že celosvětové zničení světa potopou vzniklo jako důsledek toho, že lidé odmítli poslouchat Boží zákon. Noemova rodina zažila Boží milost – a tak mohli tuto zkušenost předávat dalším generacím. Naneštěstí se zanedlouho po potopě lidé znovu vzbouřili (Gn 11,1–9). „Mnozí z nich popírali jsoucnost Boha a potopu připisovali účinku přirozených příčin. Jiní věřili v nejvyšší bytost a v to, že ona zničila předpotopní svět. Jejich srdce, jako srdce Kainovo, bouřila se proti ní.“ (PP 119; PP 79)

Jakou souvislost mezi zákonem a milostí odkrývá text v Gn 12 a 15,1–6?

Bůh povolal Abrahama, potomka Šémova, a uzavřel s ním smlouvu (Gn 12,1–3). Bible nevysvětluje, proč Bůh povolal právě Abrahama. Nezdá se, že by byl stejně spravedlivý jako Noe. Zanedlouho po svém povolání se projevil jako zbabělec a lhář (Gn 12,11–13), jako ten, kdo porušuje Boží zákon. Abraham však byl mužem víry. Prostřednictvím Boží milosti mu byla jeho víra počítána jako spravedlnost. Přestože nebyl dokonalý, byl ochoten poslouchat Boží hlas – dokonce i když to znamenalo Bohu důvěřovat ve věcech, které se z lidského hlediska zdály nemožné. Abraham však nebyl jediný, kdo byl ochoten poslouchat Boží hlas a zachovávat jeho příkázání. Poté, co Abraham a jeho vojenští spojenci porazili Kedorlaómera a jeho vojska, král Malkisedek, „kněz Boha nejvyššího“, požehnal Abrahamovi (Gn 14,18–20). I v době před Mojžíšem tedy existovalo v tehdejších světech poznání Boha.

Aplikace

Jak rozumíš vyjádření, že „Abrahamovi byla víra počítána za spravedlnost“ (Ř 4,9)? Jak vnímáš svou víru ve vztahu k ospravedlnění, které od Boha přijímáš?

Od Mojžíše k Ježíši

⁶Jsi přece svatý lid Hospodina, svého Boha; tebe si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolil ze všech lidských pokolení, která jsou na tváři země, abys byl jeho lidem, zvláštním vlastnictvím. ⁷Nikoli proto, že byste byli početnější než kterýkoli jiný lid, přilnul k vám Hospodin a vyvolil vás. Vás je přece méně než kteréhokoli lidu. ⁸Ale protože vás Hospodin miluje a zachovává přísahu, kterou se zavázal vašim otcům, vyvedl vás Hospodin pevnou rukou a vykoupil tě z domu otroctví, z rukou faraóna, krále egyptského. ⁹Poznej tedy, že Hospodin, tvůj Bůh, je Bůh, Bůh věrný, zachovávající smlouvu a milosrdenství do tisícího pokolení těm, kteří ho milují a dbají na jeho přikázání. ¹⁰Avšak tomu, kdo ho nenávidí, odpálí přímo a uvrhne ho do záhuby. Nebude odkládat; tomu, kdo ho nenávidí, odplatí přímo. ¹¹Proto bedlivě dbej na přikázání, nařízení a práva, která ti dnes přikazují dodržovat. ¹²Za to, že tato práva budete poslouchat a bedlivě je dodržovat, bude Hospodin, tvůj Bůh, zachovávat tobě smlouvu a milosrdenství, jak přísahal tvým otcům. (Dt 7,6–12)

Osobní studium

Starověké zákony, které byly nalezeny například v Egyptě, přinesly důkazy o tom, že poznání pravidel a principů, které se nacházejí v Božím zákoně, bylo v tehdejší světě rozšířeno. Žádný z nich však nebyl tak komplexní jako Boží zákon. Mnohé z těchto zákonů zároveň obsahují pravidla, která podporují modloslužbu a jiné praktiky, které Bůh později odsoudil. Bůh si proto vybral lid, který měl být správcem toho pravého zákona. Vybral si židovský národ, potomky Abrahama a dědice jeho zaslíbení – zaslíbení, k jehož úplnému naplnění došlo v Ježíši Kristu.

Jakým způsobem text v Dt 7,6–12 odhaluje úzký vztah mezi zákonem a milostí?

Když Bůh vyvolil izraelský národ, který měl uchovat jeho zákon, tak věděl, že se jedná o nedokonalé lidi. Přesto se rozhodl, že jim svěří úlohu, aby se dělili o poznání Boží vůle s dalšími nedokonalými lidmi. Slova v Ex 19,6: „Budete mi královstvím kněží, pronárodem svatým“ ukazují, že Izrael měl být Božím prostředníkem, jeho kněžími pro celý svět. Izraelský národ byl vybrán, aby nesl pravdu o Boží vůli všem okolním zmateným národům. Navzdory chybám, pádům a občasné rebelii Izraele měl Mesiáš přijít právě z tohoto národa, žít a sloužit uprostřed něj, zemřít a naplnit zaslíbení, které Abraham dostal před mnoha staletími.

Které z Pavlových myšlenek, jež jsou zaznamenány v Ga 3,6–16, ti pomáhají ujasnit si pravý význam zaslíbení obsaženého ve smlouvě s Abrahamem?

Židé vztahovali zaslíbení obsažené v Boží smlouvě s Abrahamem na Izrael jako na celek. Přesto Pavel mluví o Ježíši jako o pravém a dokonalém naplnění této smlouvy: „Slib byl dán Abrahamovi a jeho potomku; nemluví se o potomcích, nýbrž o potomku: je jím Kristus“ (Ga 6,16). Evangelium s důrazem na milost i zákon v plnosti zjevuje Boží smlouvu s jeho lidem.

Aplikace

Přemýšlej o dlouhém období, které uběhlo od prvního zaslíbení, jež dostal Abraham, až po příchod Ježíše Krista na tuto zem. Co ti to říká o potřebě trpělivosti, kterou je třeba projevovat při očekávání splnění Božích zaslíbení? Jak je možné trpělivě očekávat na splnění zaslíbení a plně důvěřovat Bohu?

Od Ježíše po ostatek Božího lidu

“Tu jsem viděl jiného anděla, jak letí středem nebeské klenby, aby zvěstoval věčné evangelium obyvatelům země, každé rase, kmeni, jazyku i národu. ⁷Volal mocným hlasem: „Bojte se Boha a vzdejte mu čest, neboť nastala hodina jeho soudu; poklekněte před tím, kdo učinil nebe, zemi, moře i prameny vod.“ ⁸Za ním letěl druhý anděl a volal: „Padl, padl veliký Babylon, který opojil všechny národy svým smilstvím a dal jim pít z poháru hněvu.“ ⁹Za nimi letěl třetí anděl a volal mocným hlasem: „Kdo kleká před šelmou a před její sochou, kdo přijímá její cejch na čelo či na ruku, ¹⁰bude pít víno Božího rozhorlení, které Bůh nalévá neředěné do číše svého hněvu; a bude mučen ohněm a sírou před svatými anděly a před Beránkem. ¹¹A jeho muka neuhasnou na věky věků a dnem ani nocí nedojde pokoje ten, kdo kleká před šelmou a jejím obrazem a nechal si vtisknout její jméno. ¹²Zde se ukáže vytrvalost svatých, kteří zachovávají Boží přikázání a věrnost Ježíši.“ (Zj 14,6–12)

Osobní studium

Od okamžiku pádu do hříchu v zahradě Eden tvořili Boží církev hříšní a nespolehliví lidé. Ti, kteří měli svědčit o Boží spravedlnosti, sami tuto spravedlnost potřebovali. Štafeta se odevzdávala z generace na generaci, ale žádný běžec nebyl hoden toho, aby překročil cílovou čáru. Nikdo nebyl schopen dosáhnout stupně spravedlnosti, jaký vyžadoval zákon. Zdálo se, že lidstvo je chyceno v pasti zbytečné snahy zalíbit se Bohu.

Když už se zdálo, že všechna naděje zmizela, Bůh poslal svého Syna, aby „převzal štafetu“. Ježíš, druhý Adam, přišel bez hříchu na tuto zemi a prostřednictvím neustálého odevzdávání se Otci dokázal být poslušný až po kříž. Vzkříšením Kristus překročil cílovou čáru, protože zlomil pouta smrti. Nyní se prostřednictvím moci Ducha svatého vzkříšený Kristus dělí o svou spravedlnost s každým věřícím. Toto poselství, které je centrem smluv mezi Bohem a lidmi, bylo nejjasněji viditelné poté, co Kristus ukončil svou pozemskou službu a vznikla prvotní církev. Žel křesťanská církev se i přes všechno světlo, jež obdržela, ukázala jako ještě nevěrnější ve vztahu ke smlouvě než starověký Izrael. Hluboké odpadnutí velmi rychle proniklo do všech oblastí. Reformace, která započala v 16. století, přinesla mnoho změn. Avšak i ona upadla a v křesťanském světě zůstalo mnoho falešných učení – včetně nesprávného pohledu na úlohu a cíl zákona v životě věřících. Bůh si proto povolal ostatek, jehož cílem je odhalení a obnovení mnoha ztracených pravd.

Jak texty ve Zj 12,17 a 14,6–12 zjevují zákon a milost v Božím posledním varovném poselství pro tento svět?

Aplikace

Jak již bylo zmíněno, zachovávání Božích přikázání je ten správný způsob prokazování pravé lásky. Jakými způsoby můžeme navenek zachovávat přikázání, ale přitom nezjevovat lásku tak, jak bychom měli? Proč není možné zachovávat přikázání, když neprojevujeme lásku?

Podněty k zamyšlení

„Tři andělé ze Zjevení 14. kapitoly představují lidi, kteří přijali světlo Božího poselství a jdou vpřed jako jeho poslové, jež přinášejí varování pro celý svět. Kristus svým následovníkům říká: ‚Vy jste světlo světa‘ (Mt 5,14). Kristův kříž promlouvá ke všem, kdo přijmou Ježíše: ‚Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření‘ (Mk 16,15). Tomuto dílu nemá nic překážet, protože je nejdůležitější a jeho důsledky přesahují do věčnosti. Láska, již Ježíš prokázal lidem prostřednictvím své oběti a kterou jim přinesl spasení, bude motivací pro jeho následovníky.“ (5T 455.456)

„Poselství třetího anděla je velmi důležité. Zahrnuje v sobě poselství prvního i druhého anděla. Všichni by měli rozumět tomu, co obsahují poselství tří andělů. Měla by se také projevovat v našem každodenním životě, protože to je základem spasení. Musíme studovat naléhavě a s modlitbou, abychom pochopili tyto velké pravdy. Je třeba v nejvyšší možné míře využít naší schopnosti učit se a porozumět.“ (EV 196)

Otázky k diskuzi

- 1. Text ve Zj 12,17 popisuje „ostatek“ jako ty, kteří zachovávají Boží přikázání a drží se svědectví Ježíšova. Na světě jsou i jiné církve, které zachovávají sobotu. Jaký je jedinečný smysl církve adventistů? Co hlásáme a učíme odlišného od ostatních církví?*
- 2. Přečtěte si texty Ř 4,3; Ga 3,6 a Jk 2,23 v kontextu. Jak nám tyto verše pomáhají pochopit spasení skrze víru?*
- 3. Poselství prvního anděla, které začíná „věčným evangeliem“, je také vyhlášením toho, že „nastala hodina Božího soudu“. Evangelium, zákon a soud se objevují v trojandělském poselství společně. Jak je možné chápat úlohu zákona a milosti v kontextu soudu? Jak spolu zákon a milost souvisejí?*

Kristovo království a zákon

Texty na tento týden

Mt 4,8–10; Ef 2,1.2; 1Pt 2,11.12; 1K 6,9–11; 15,22–28; Zj 21,14

Základní text

„Toto je smlouva, kterou uzavřu s domem izraelským po oněch dnech, je výrok Hospodinův: Svůj zákon jim dám do nitra, vepíši jim jej do srdce. Budu jim Bohem a oni budou mým lidem.“ (Jr 31,33)

V roce 2011 zemřel Steve Jobs, zakladatel firmy Apple. Měl 56 let. Několik let předtím – po zápasu s rakovinou – Jobs řekl o smrti, že je nejlepším vynálezem života – protože podněcuje lidi k tomu, aby dosáhli toho nejlepšího, čeho jsou schopni. Jinými slovy je možné říci: protože je náš čas omezen, musíme se snažit být co nejúspěšnější.

Jobs však obrátil priority. Smrt (nebo její neodvratnost), která ho vedla k tomu, aby usiloval o co největší podíl na tomto životě, měla být tím, co mu ukáže zbytečnost snahy zapustit kořeny příliš trvale na této plytké zemi. Jobs mnohého dosáhl – ale jakou to má hodnotu v porovnání s věčností?

Obdrželi jsme slib, že tento svět a vše, co je na něm, bude zničeno a Bůh stvoří nové, věčné království, kde nebude hřích ani smrt (důsledky porušení Božího zákona).

Tento týden se budeme zabývat otázkou Božího věčného království a úlohou, kterou sehrává zákon ve vztahu vůči němu.

Boží království

**⁸Pak ho ďábel vezme na velmi vysokou horu, ukáže mu všechna království světa i jejich slávu
⁹a řekne mu: „Toto všechno ti dám, padneš-li přede mnou a budeš se mi klanět.“¹⁰Tu mu Ježíš odpoví: „Jdi z cesty, satane; neboť je psáno: ,Hospodinu, Bohu svému, se budeš klanět a jeho jediného uctívat.“ (Mt 4,8–10)**

¹I vy jste byli mrtvi pro své viny a hříchy, ²v nichž jste dříve žili podle běhu tohoto světa, poslušni vládce nadzemských mocí, ducha, působícího dosud v těch, kteří vzdorují Bohu. (Ef 2,1.2)

Osobní studium

Když Bůh stvořil první lidské bytosti, svěřil jim vládu nad všemi věcmi. Společně měli spravovat svět. Porušením Božího zákona však o právo na tuto vládu nad světem přišli. Toto právo uchvátil jejich největší nepřítel – satan. Když se shromáždili představitelé různých světů v době patriarchů před Bohem, satan tam přišel jako „zástupce“ země (Jb 1,6).

Jak popisují texty v Ef 2,2; 2K 4,4 a Mt 4,8.9 satanovu moc na tomto světě?

To, co se stalo během pokušení na poušti, nám odhaluje mnohé věci. Satan nabídl Ježíši vládu nad celým světem výměnou za to, že se mu Ježíš pokloní a bude ho uctívat (Mt 4,8.9; L 4,5–7). Ježíš přišel na tuto zem, aby vysvobodil svět ze satanových spárů. Mohl to však učinit jen za cenu vlastního života. Jak silné muselo být pokušení, kdy mu satan nabídl celý svět! Pokud by se však Ježíš satanovi poklonil, padl by do stejné pasti jako první lidé a porušil by zákon svého Otce. Pokud by to učinil, plán spasení by byl přerušen a my bychom zahynuli v našich hříších.

Ježíš však zvítězil a jeho vítězství nám přináší jistotu a zaslíbení života v Božím věčném království – jak je to popsáno v knize Daniel. „Ve dnech těch králů dá Bůh nebes povstat království, které nebude zničeno navěky, a to království nebude předáno jinému lidu. Rozdrtí a učiní konec všem těm královstvím, avšak samo zůstane navěky“ (Da 2,44).

Aplikace

Proroctví popsané v Da 2 se naplnilo. V dějinách prošla království přesně podle proroctví – včetně nejednoty, která je vyjádřena směsí železa a hlíny, z níž jsou vytvořena chodidla sochy. Jak nám naplnění tohoto proroctví může pomoci důvěřovat zaslíbením o Božím království, které „zůstane navěky“?

Občané Božího království

¹¹Milovaní, v tomto světě jste cizinci bez domovského práva. Prosím vás proto, zdržujte se sobeckých vášní, které vedou boj proti duši, ¹²a žijte vzorně mezi pohany; tak aby ti, kdo vás osočují jako zločince, prohlédli a za vaše dobré činy vzdali chválu Bohu „v den navštívení“. (1Pt 2,11.12)

Osobní studium

V mnohých státech se musí přistěhovalci vzdát věrnosti vůči své rodné zemi, pokud se chtějí stát občany této nové země. Některé státy dovolují novým občanům mít dvojí občanství, což znamená, že patří do obou těchto zemí.

Ve velkém sporu mezi dobrem a zlem neexistuje něco jako dvojí občanství. Jsme na jedné, nebo na druhé straně. Království zla celá tisíciletí bojuje proti království spravedlnosti. Člověk nemůže být věrný oběma. Všichni si musíme zvolit, do kterého království budeme patřit.

Jak texty v 1Pt 2,11; Žd 11,13; Ef 2,12; Ko 1,13, Dt 30,19 a Mt 6,24 ukazují na nemožnost dvojího občanství ve velkém sporu mezi Kristem a satanem? Jakou úlohu sehrává zachovávání zákona v odhalení toho, kde je ve skutečnosti naše občanství? (Podívejte se do Zj 14,12.)

Když se lidé rozhodnou následovat Krista, obrátí se zády k satanovu království. Stávají se totiž součástí království Pána Ježíše Krista – a proto od tohoto okamžiku poslouchají Boží zákony, pravidla a příkázání. Taková poslušnost není všemi oceňována. Určitě ne satanem, který touží tyto lidi stáhnout zpět do své moci. Poslušnost často není oceňována ani lidmi, kteří mají tendenci nedůvěřovat „cizincům a poutníkům“. Navzdory těmto překážkám jsou lidé, kteří jsou věrni Bohu, a ne „vládci tohoto světa“ (J 12,31).

Aplikace

Cizinci jsou většinou ve společnosti dobře rozpoznatelní, protože jsou odlišní. Jak bychom měli jako křesťané vynikat coby „cizinci a poutníci“ na této zemi? V čem spočívá pokušení přizpůsobit se většinové společnosti?

Víra a zákon

⁹Což nevíte, že nespravedliví nebudou mít účast v Božím království? Nemylte se: Ani smilníci, ani modláři, ani cizoložníci, ani nemravníci, ani zvrácení, ¹⁰ani zloději, ani lakomci, opilci, utrahači, lupiči nebudou mít účast v Božím království. ¹¹A to jste někteří byli. Dali jste se však obmýt, byli jste posvěceni, byli jste ospravedlněni ve jménu Pána Ježíše Krista a Duchem našeho Boha. (1K 6,9–11)

Osobní studium

Klíčové téma Písma je jednoduché: Bůh je láska. Boží láska se nejvíce projevuje v jeho milosti. Bůh ve své neomezené moci mohl lidstvo vymazat z této země. Namísto toho se však rozhodl projevit trpělivost a dát všem šanci zažít plnost života v jeho věčném království. Boží láska se projevila v ceně, která byla zaplácena na kříži.

Boží láska také souvisí s jeho spravedlností. Bůh dal lidem nespočet příležitostí, aby si vybrali svůj vlastní osud. Bůh lásky nenutí ty, kteří odmítli patřit do jeho království. Když budou bezbožní při soudu postaveni před Boží trůn, jejich vlastní svědectví je odsoudí. Všichni totiž mohli poznat základní principy Božího zákona – ať už skrze psané zjevení, nebo zjevení v přírodě (Ř 1,19.20; 2,12–16).

Kdo bude podle 1K 6,9–11 a Zj 22,14.15 patřit do Božího království? Kdo a proč zůstane venku? Jakou roli v tom sehrává Boží zákon?

Když dáme do souvislosti výše zmíněné texty, dostaneme obraz věrných křesťanů, kteří jsou ospravedlněni díky Ježíši Kristu. Každý z nich je „spravedlivým vírou bez skutků zákona“ (Ř 3,28). Současně však žijí podle Božího zákona.

Aplikace

„Bůh žádným příkazem nevyloučil z nebe ty, kdo přijali hřích za svůj. Vylučují se sami. Nebyli by tam schopni žít. Boží sláva by se pro ně stala zničujícím žárem. Raději by zemřeli, než by pohlédli do tváře Ježíše Krista, který položil život, aby je zachránil.“ (SC 18; CVP 25.26) Jak ti tato slova pomáhají lépe pochopit bolestivé téma o osudu ztracených?

Věčné království

A setře jim každou slzu z očí. A smrti již nebude, ani žalu ani nářku ani bolesti už nebude – neboť co bylo, pomínulo. (Zj 21,4)

Osobní studium

Bůh stvořil dokonalý svět. Příchodem hříchu byl tento svět výrazně poškozen. Příběh vykoupení nám vypráví o tom, jak Ježíš vstoupil do lidských dějin, aby mohla být obnovena původní dokonalost. Vykoupení budou žít v dokonalém světě, kde bude vládnout láska.

Již jsme uvažovali o tom, že láska může existovat pouze ve vesmíru s morálními bytostmi. Aby mohly být morální, musí být svobodné. To vyvolává otázku: Může znovu povstat zlo? Jak ti pomáhají texty Da 7,27, J 3,16 a Zj 21,4 odpovědět na tuto otázku? Jaký je význam slova „věčný“?

Když Bůh stvořil vesmír, jeho stabilita závisela na určitých podmínkách. Jasně je to vidět v Gn 2,17, kde je zaznamenáno varování, které dostal Adam – porušení Božích příkazů přinese smrt. Zmínka o smrti naznačuje, že věčnost byla u lidí podmíněna. Adam s Evou mohli žít věčně jen tehdy, když budou Bohu věrní.

Na nové zemi již smrt nebude realitou. Znamená to, že budeme žít navždy – jak o tom hovoří mnohá z Božích zaslíbení. Další vzpoura se na nové zemi už nestane.

Jaký princip nacházíš v textu Jr 31,31–34, který ti pomáhá pochopit, že zlo již znovu nepovstane?

V království Mesiáše budou lidé, kteří byli Bohu věrní v jejich duchovní zkušenosti. Tváří v tvář utrpení a osobním problémům si zvolili cestu poslušnosti a projevili ochotu žít život služby. Bůh zaslíbil, že napíše svůj zákon do jejich srdcí. Budou přirozeně činit věci, které Bůh hodnotí jako dobré. V Kristově království už nebude hřích. Bude tam vládnout spravedlnost.

Aplikace

Jaká je největší motivace pro to, abys byl v Božím království?

Zákon v království

22 Jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni dojdou života. 23 Každý v daném pořadí: první vstal Kristus, potom při Kristově příchodu vstanou ti, kdo jsou jeho. 24 Tu nastane konec, až Kristus zruší vládu všech mocností a sil a odevzdá království Bohu a Otcí. 25 Musí totiž kralovat, „dokud Bůh nepodmaní všechny nepřátele pod jeho nohy“. 26 Jako poslední nepřítel bude přemožena smrt, 27 vždyť „pod nohy jeho podřídil všecko“. Je-li řečeno, že je mu podřízeno všecko, je jasné, že s výjimkou toho, kdo mu všecko podřídil. 28 Až mu bude podřízeno všecko, pak i sám Syn se podřídí tomu, kdo mu všecko podřídil, a tak bude Bůh všecko ve všem. (1K 15,22–28)

Osobní studium

Ze všech krutých následků hříchu je smrt ta nejneúprošnější. Hřích je možné překonat, satanovi je možné odporovat, ale kromě dvou známých výjimek (Henocha a Elijáše) z miliard lidí nikdo nedokázal uniknout neodvratitelnosti smrti. Jeden starověký filozof napsal: „Pokud jde o smrt, tak my – lidské bytosti – všichni žijeme ve městě bez hradeb.“

Jaké poselství se nachází ve Zj 20,14 a 1K 15,26?

Ježíš před ustavením svého království smrt zničí.

Smrt jednoznačně vychází z hříchu. Znamená to, že tím souvisí s Božím zákonem – protože hřích je porušením Božího zákona. Tam, kde není hřích, neexistuje ani smrt. Přestože hřích je definován zákonem, zákon nemá žádnou souvislost s hříchem. Zákon existoval již dávno před Luciferovou vzpourou v nebi. „Andělé si uvědomili, že existuje Boží zákon, teprve tehdy, když se proti němu satan vzbouřil. Do té doby na to vůbec nepomysleli. Andělé neslouží jako otroci, ale jako synové. Mezi nimi a jejich Stvořitelem je dokonalá shoda a jednota.“ (MB 109; MN 65)

Z tohoto citátu je možné vysledovat, že v Božím království bude zákon, i když už tam nebude smrt a hřích. Zákon gravitace je potřebný pro harmonické působení mezi fyzikálními částicemi ve vesmíru. Boží morální zákon je stejně tak potřebný pro spravedlivé soužití vykoupených. Když Bůh napíše svůj zákon do srdcí vykoupených, jeho cílem bude zpečetit jejich rozhodnutí navždy kráčet cestou spravedlnosti. Boží zákon se stane podstatou jeho království. Proto máme důvod pro přesvědčení, že principy Božího morálního zákona budou existovat v Božím věčném království. Rozdíl je v tom, že tyto principy tam nebudou porušovány, tak jako jsou porušovány nyní.

Aplikace

Zkus si představit dokonalé prostředí nebe: nebude tam hříšná přirozenost, satan nás nebude pokoušet, nebude tam hřích ani smrt. Polož si otázku: Které věci ve tvém životě a charakteru by se nehodily do tohoto prostředí?

Podněty k zamyšlení

K tématu je možné přečíst si kapitolu Bez svatebního šatu z knihy Perly moudrosti.

„Satan prohlašoval, že člověk nedokáže zachovávat Boží přikázání. A popravdě ve vlastní síle jej zachovávat nedokážeme. Kristus však přišel jako člověk a dokázal, že spojí-li se člověk s Bohem, může zachovávat každé Boží přikázání. ... Pozemský život Ježíše Krista byl dokonalým příkladem poslušnosti Božího zákona. Když se Kristovi následovníci budou povahou podobat Pánu Ježíši, budou také zachovávat Boží přikázání. Pán je začleněn do nebeské rodiny. Přijali Krista, oblékli skvostné roucho Kristovy spravedlnosti, aby se mohli zúčastnit královské hostiny. Mají právo připojit se k zástupu těch, které Pán Ježíš očistil svou krví.“ (COL 314.315; PM 160.161)

Otázky k rozhovoru

- 1. Přečtěte si výše uvedený citát Ellen Whiteové. Jak je v něm odhalen zákon i milost? Proč je tak důležité, abychom vždy vnímali zákon i milost společně? Co se stane, když se zákon a milost chápou a vysvětlují odděleně?*
- 2. V úvodu této lekce byl zmíněn Steve Jobs a jeho vyjádření, že neodvratnost naší vlastní smrti nás podněcuje k tomu, abychom dosáhli toho nejlepšího, čeho jsme schopni. Přestože je v této myšlence ukryta určitá pravda, sama o sobě nestačí. Neřeší totiž problém smrti a to, co smrt znamená pro smysl života. Po smrti Steva Jobse vyšel na obálce časopisu The New Yorker obrázek, na němž byl znázorněn svatý Petr s iPodem v ruce, jak Steva Jobse kontroluje u nebeské brány. I když to byl úsměvný nápad, ukazuje, že v nebi pravděpodobně nebudou věci, na kterých nám zde na zemi tak mnoho záleží (především různé předměty a hmotné statky). Které z věcí, jež jsou již zde na zemi, budou trvat navždy? A co nebude trvat déle než do konečného zničení tohoto světa? Proč je tak důležité, abychom poznali skutečnou hodnotu věcí a vztahů?*

Použité zkratky

Biblické překlady

Standardně je v lekcích Průvodce studiem Bible používán Český ekumenický překlad. Pokud je použit jiný překlad, je u odkazu verše uvedena následující zkratka:

B21	Bible, překlad 21. století
ČSP	Český studijní překlad
BK	Kralická Bible
JER	Jeruzalémská Bible

Díla Ellen Whiteové

U českých překladů knih Ellen Whiteové je uváděno nejnovější vydání z nakladatelství Advent-Orion.

Zkratka	Anglický název
COL	Christ's Object Lessons
EV	Evangelism
FW	Faith and Works
GC	The Great Controversy
MB	Thoughts from the Mount of Blessing
PP	Patriarchs and Prophets
SC	Steps to Christ
SM	Selected Messages
T	Testimonies

Zkratka	Český název
CVP	Cesta k vnitřnímu pokoji
MN	Myšlenky o naději
NUD	Na úsvitu dějin
PM	Perly moudrosti
PP	Patriarchové a proroci
VDV	Velké drama věků
VS	Víra a skutky

Další materiály

Zkratka	Anglický název
BC	The SDA Bible Commentary (1BC – svazek 1 atd.)
MR	Manuscript Releases
RH	Advent Review and Sabbath Herald
ST	The Signs of the Times

Západy slunce jsou uváděny pro zeměpisnou délku 15° a šířku 50°, jsou převzaty z webové stránky: <http://calendar.zoznam.sk>.

Sbírky v 2. čtvrtletí 2014

Misijní sbírky

V druhém čtvrtletí roku 2014 jsou finanční prostředky z misijních sbírek sobotní školy určeny pro činnost církve v oblasti výchovy a vzdělání dětí, aktivit mladých lidí a pro sociální a humanitární projekty. Tuto činnost naplňují kluby Pathfinder, různé stupně adventistických škol, oddělení mládeže, sobotní škola pro děti, ADRA (sbírka na činnost a provoz proběhne 3. května) a střediska korespondenčních kurzů. Naše dary podpoří jejich práci a nasazení v celém světě. Na odvodech do světového misijního fondu odvádějí všechna tři sdružení v tomto roce 100%.

Sbírka 13. soboty

Finanční prostředky ze sbírky 13. soboty pomáhají uskutečnit plánované projekty církve v jednotlivých částech světa.

V druhém čtvrtletí 2014 jsou finanční dary určeny pro Jihoasijskou divizi (SUD) se sídlem v Tamil Nadu v Indii. Tvoří ji země: Bhútán, Indie, Nepál, Maledivy, Andamany a Nikobary. Celkový počet sborů v této divizi je 4 028, počet členů 1 571 354 a počet obyvatel je 1 272 794 000.

Více informací naleznete na www.casd.cz.

V roce 2014 všechna sdružení odvádějí na tento účel 100% darů.

Sbírka darů 13. soboty se uskuteční 28. června 2014.

Edvard Miškej, hospodář Česko-Slovenské unie